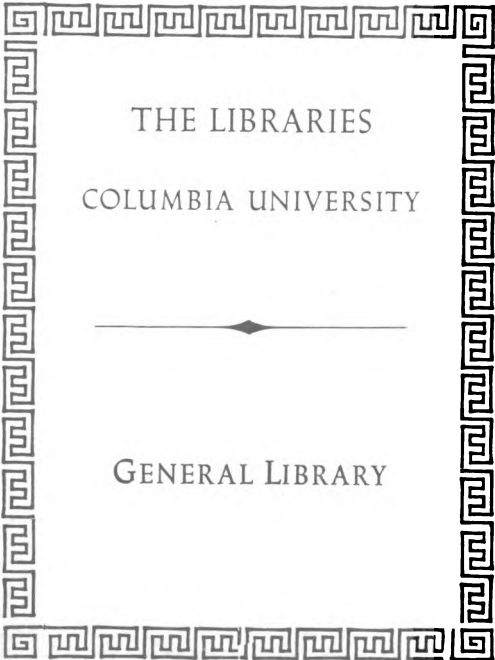

THE LIBRARIES
COLUMBIA UNIVERSITY

GENERAL LIBRARY

Udvar

2008

A
SZABADSÁG LANTJA.

KÖLTEMÉNYEK

az 1848—49-ki függetlenségi harcz idejéből.

11 w. borító-moró
SZERKESZTETTE:

BOTOND.

(200)
Második kiadás.

24/R 522

KOLOZSVÁRT, 1873.

STEIN JÁNOS ERD. MUZ. EGYL. KÖNYVÁRUS SAJÁTJA.

PH

3164

• H 5

368

1873

57627 S

Ny. Stein J. m. k. egyet. nyomd. Kolozsv.

SZENT FA.

I.

Onnan jövök egy csonka fa alól,
A melyre lombot nem hoz a tavasz.
Mikor nőtt fel, hogy csonkult meg e fa?
A magyar nemzet ősi fája az.

Tudjátok-e, a fának éveit
Legbiztosabban mi mutatja meg?
Évenként készül egy-egy gyűrűje,
Ha csak a fa nem halálos beteg.

A nemzeteknek fája is ilyen,
Életgyűrűje az erő, a tett,
S mely évben nem tud gyűrűt hajtani,
Akkor a halál eljegyzette lett.

Háromszáz éve nem hajt új gyűrűt,
Azóta beteg e nép fája már.
Azóta egy-egy lomb függ rajta csak,
Nem használ neki meleg napsugár.

- Szab. lantja.

Mohácsnál érte a villámcsapás ;
 Még hagyott rajta egy-két levelet,
 Azóta hollók setét hada ül
 A száradó csonka fa felett.

És elhiggyétek romlott volt a lég,
 S a romlott lég a fát sem élteti.
 És halvány volt a téli nap ; mit ér,
 Bár a hideg sugárit ráveti.

De van új lég, van új sugár, mitől
 A fának ismét gazdag lombja lesz :
 A nemzetegység levegője az,
 A szabadságnak napsugára ez !

II.

Álland tehát az ezredévű fa,
 Mig a felhőknek magasáig ér.
 Nem hasztalan öntözte gyökerét,
 Első hajtását a vezéri vér.

Nem hasztalan ásá körülte fel
 A sziklás földet a szent ősi kard,
 A felbarázdált földbe ép magot
 Álmos fia nem hasztalan takart.

Nem hasztalan ápolta ágait
 Az Árpádoknak koronás sora,

Nem hasithatta szerte törzsökét
Mohács és Várna villámostora.

Nézzétek a fát! újra élni kezd,
Kihajtott ismét lombja, levele,
S mi rég nem volt, a száraz héj alatt
Megint erős gyűrűje készüle.

Háromszáz évig tartott hát a tél,
S most a tavasznak ébredése ez!
Oh látom én, hogy ez a jeggyűrű,
Mely szebb jövőnek minket eljegyez.

E jeggyűrűre, mint két szerető,
Két drága szent név mélyen irva áll,
Oh ég! egymástól el ne tépd soha
E két szent nevet: nemzet és király.

ELSŐ HIRNÖK.

Ablakomban még a jégvirágok
 Hóharmatos bokrétája ült:
 S még is hozzám a tavasz követje:
 Könnyű szárnyon gyors fecske repült.
 Ablakomnak üvegén koczog:
 „Nyisd ki — szól — mert örömhirt hozok.“

Korán jöttél árva kis madárka
 Egy mosolygott szép tavasz elől,
 Itt a zord tél még javában járja;
 Szellőt vártál, s a vihar meg-ől.
 Jőj szobámba, nyitva áll az ablak,
 Vendégemnek szívesen fogadlak.

„Oh ne hidd, hogy künn olyan hideg van;
 Haragját a tél kizugta már.
 A szabadság szellője megindult,
 Felsütött a rég várt napsugár;
 S minden fa a nemzet erdejében
 Kivirágzott édes örömében.

— Jőj, maradj csak nálam, kis madárka.
„Hagyj repülnöm, nagyon sietek,
Mert nyomomban a szabadpacsirta
S a megindult könnyű szellek.
Nálok gyorsabb lenni akarok,
Én az első hirmondó vagyok.“

És tovább ment a gyorsszárnyu fecske,
Visszazengni hallom még szavát.
Elindultam én is, megköszöntők
Minden fűszált, minden bércei fát,
Dallal járok völgyön, halmokon;
Ugy is költő és madár rokon.

MARCIUS. 1848.

Üdv neked, isten! a ki lenézesz,
 A kit uralnak béke, vihar,
 Üdv neked égen, földön, igazság!
 Mondja velem mind, a ki magyar. —
 Üdv neked isten képe, királyom!
 Üdv neked, oh szent, árva honom!
 Téged a földnek nagy gyűrűjébe
 Drága kívül szánt gondolatom...
 Nép! kit az ég e földre vezérlett,
 Hajnalod itt van, nyiss neki lelket. —
 Nézd meg a multat, mily szomorú, —
 Nem terem ott, csak nemzeti bú...

Visszafut elmém, régi korodra,
 Melyről a tettek nagy sora szól:
 S nincs mit örülnöm: üldöze a sors
 Távol Uralnak partjaitól,
 S itt, hol a népek tengere zajlik,
 Árja közé tett szikla gyanánt,
 Hogy dühe zúgó ostromit álljad
 S tűrj, ha viharnek mennyköve bánt.
 Egy vala bűnöd végzeted ellen; —
 Törni akart ő, s élsz te erőben:

Megtagadá a rénykoronát,
És te, kezéből elrabolád...

És lakolál. — A százszoros inség
Láncaival szirthez kötözött,
Szived az önkény kétfejű sasa
Tépte sok évek kinja között...
Mig vagyondban dult idegen kéz,
Melynek imádtad vasvesszejét:
Addig a fél hon szolgálában
Könnybe puhitá porkenyérét.
Boldog a kor, mely visszafizethet,
Mely kiszoritja, zsarnok! a lelked;...
Boldog a kéz, mely tigris helyett
Verdesi szirthez kölykeidet.

Félre, keservek mérges epéje!
Ég a szabadság őrtüze már. —
Gyűlj ide, testvér a balidőkből!
Itt közös üdvünk szent frigye vár.
Üdv a hazának, üdv a királynak,
Mig az igazság bajnoka ő, —
Népszerelemből lesz koronája,
Nem töri azt szét a vas idő.
Üdv neked, oh hon, béke körében,
S harci dicsőség, vész idejében;
Rád a világ fél-gömbje figyel:
Légy a szabadság kardja ha kell...

A SEINE PARTJÁN.....

A Seine partján nagy néptömeg tolong,
 És háromszáz koporsót visznek ott.
 Benn a szabadság elvérzettjei
 Halványan, háromszáz szentelt halott.

Mindenik mellett kardja nyugoszik
 S egy széttépett láncz töredékei.
 Ki nem irigyli a hős végzetét?
 Szép sors a szabadságért vérzeni.

Most egy sir őrzi a szent hamvakat s ott
 Szabadhon hálája a siri kő.
 S a gyöngye gyermek apja sirhalmához
 Nem könnyyezni, de lelkesedni jó.

Nekünk ne légyen háromszáz halottunk,
 Jobb, hogyha élve környékeznek minket.
 Szép: lelkesedni a szent sírok ormán,
 Szébb: élve látni nagy — s jeleseinket.

Szép: ha a hősnek zárt koporsójában
A győzelmet vivott kard megpihen;
Szebb: hogyha a mig van csak egy rabember,
Nem lankad el a hős kezeiben.

Szép: ha a hon a kivivott szabadság
Szent hőseinek oszlopot emel;
Szebb: ha a hős, tettgazdag életének
Emlékszobrát önmaga rakja fel.

Vagy, hogyha mégis temetőt kerestek;
Itt egész hon, egy nagy vérmező.
Nem háromszáz, de millió halottat
Rejt ez a régi szent temetkező!

AZ UJ NEMES.

Isten egy képre alkotott bennünket,
 Erünkben egy vér habja csörgedez,
 S mert rongyban vagy bársonyban születénk,
 M'ért volna ez pór, az pedig nemes?

Mindnyájan egyek, polgárok vagyunk,
 Mindnyájan egy hazának gyermeki;
 Tudjuk pedig, miképp a jó anya
 Szülötteit egyenlőn szereti.

Vagy megszoktuk tán már a címeket?
 Jó.... úgy legyen köztünk nemes, kinek
 Szívén e szók: szabadság és haza,
 Legragyogóbb betűkkel fénylenek.

Ki hogyha kell, ha szükség lesz reá,
 Nem kérdi, hogy vajjon hal-é, vagy él:
 Az ilyen szív s tettel beirt élet
 Legyen ezentúl a nemeslevél.

HONFI DALA.

Ha nap vagy, oh szabadság,
 Én sugarad legyek;
 Sugár, mely a vadonság
 Völgyébe fényt vigyek.

Ha bűvölő virág vagy,
 Ugy tövised legyek,
 A törni nyuló kéztől
 Megvédelmezzelek.

Ha angyal vagy szabadság,
 Akkor szárnyad legyek,
 Hogy a kerek világon
 Végig röpitselek.

Ha szétterült özön vagy,
 Örvényed hadd legyek,
 Ellenséges vitorlák
 Sodromba vesszenek.

Ha édes tiszta lég vagy,
 Benned madár legyek,
 A földtől éig hangzó
 Vig dalolást tegyek.

Ha ragyogó arany vagy,
 Aranypor hadd legyek,
 És minden kis szememben
 Téged viseljelek.

Ha ige vagy szabadság,
 Én sziklafal legyek,
 Kit isten úgy teremte,
 Hogy visszazengjelek.

Ha muló éj-álom vagy,
 Lehessek én az éj,
 Hogy míg szép életed tart,
 Mindaddig bennem élj.

Ha felhőszakadás vagy,
 Ugy szomjas föld legyek.
 Hogy bármiként zuhognál,
 Örömmel tűrjelek.

Ha óriási kard vagy,
 Suhintásod legyek,
 De oly erős suhintás,
 Minő a fergeteg.

Ha égnek indult fa vagy,
Gyökered hadd legyek,
Hogy még a föld alatt is
Hűn éltethesselek.

S ha egykor alkony lennél,
S halálkőd lepne meg,
Engedje a teremő,
Hogy semmivé legyek!

NEMZETI RÓZSA.

Szivem felett e rózsát hordozom,
 E kis jelecskének értelme szent.
 Megmondjam-e, hogy e kicsiny rózsán
 A zöld, fehér s piros szín mit jelent!

A piros benne vért jelent s halált,
 Hogy szűm vérével nem gazdálkodom,
 Hanem, hogyha kell, utolsó cseppig
 Kiöntöm érted drága szent honom!

Mit a fehér? hogy a tett mezején
 Mindig egyszínű léssen tettem, szóm,
 Hogy lelkem tiszta lesz s mocsoktalan
 Miként a jázmin, mint a lilium.

S a zöld? Forró imámba foglalom,
 Hogy szebb jövő kövesse a jelent.
 Lelkemnek erről szép reménye van;
 Rózsámba a zöld szép reményt jelent.

NYUGOT FELŐL

Nyugot felől jött egy sebes zarándok,
 Meg nem nyugodva tart kelet felé,
 Gyorsabban megy mint a folyók hulláma,
 S a földet véges-végig járja bé.

Ismerlek téged, sokszor láttalak már,
 Hír a te neved világ vándora!
 Az örök utazástól van ruhádon
 Egyszerre három világrész pora.

De úgy tetszik, hogy nagyon megváltoztál,
 Mert eddig bús volt arczod és szavad;
 De most öröm sugárzik szemeidből
 S ünnepre vagyunk hiva általad.

Pihenj meg nálunk kissé gyors zarándok,
 Völgy- s halmainkon jó nyugtod leszen.
 Vagy menj magasba s ott közel az éghez
 Állj meg a messzenéző bérceken.

Kiáltts el onnan! harsogó hangodból
Váljék egy harczra hívó ősi kürt,
Hangod hatalma rázza fel e népet,
Mely mind eddig gyáván rablánczot tűrt.

Fel fog ébredni. Nem késik meglátod —
És szavaidnak szép visszhangja lesz :
— Az összetépett lánczoknak csörgése
S ha kell, a hadzaj s szabad harezi nesz.

SOK GÖGÖS ÚR...

Sok gögös úr él fény és pompa között
Kéjben, örömben mindig gazdagon,
S mint bábbal játszik vele a szokás,
Nyakában titkos rabkötél vagyon.

Előítélet hálózta be rég
Szűk észvilága keskeny ablakát:
Dicső szabadság a miről beszél,
S a koldusoktól őrzi fénylakát.

Szabadsághősnek tolja fel magát!
S lelkén hiuság titkos vágya ég —
Kegyosztás ha a nép közé tekint:
— Az elhagyott nép mit várhatna még.

... Nincs ott szabadság, hol a gög fiával
A büszke önzés egy ponyván hever.
Hol a közös jog fényes bajnokához
A porszülött csak felsohajtani mer.

— Ti dús proféták a nép szent ügyében!
 Hamis portékát ne áruljatok —
 Ne hir legyen rugója tettetőknék,
 Midőn szabadságot kér ajkatok.

A népszabadság megszentelt ügyéhez
 Mocskos kezekkel nyulni nem szabad:
 Az önző, ki lelkét megtagadta,
 E tettről egykor véres számot ad...

Ki hű szivedbe felvevéd a népet,
 Ne restelj hozzá porba szállani:
 Megtört hitének szétszort omladékát
 Tettel lehet csak feltámasztani.

Ha a szokások rabja fogsz maradni,
 Mézes beszéded csak toráldomás,
 Csalóka kép, mit álmaidban kergetsz
 Szabadságábránd és... és semmi más.

Szelestey László.

A POZSONYI VÁRBAN.

1848. Február 14.

Lenéz a Duna tükörébe,
 Naponként látja ottan magát.
 Nem ez volt hajdan az ő képe,
 Melyet most a víz tükrében lát;
 Nem ez volt, nem! s talán épen
 Azért bámul ily sötéten,
 Mintha azt suttogná zordonul magába:
 „Nem való vagyok én a mai világba!”

Erős volt hajdan s most oly gyöngé,
 Mint egy öreg, ki sirja szélén áll,
 Fény s pompa volt hajdanta benne,
 Most mindannak pusztá hire már!
 Enyészet küzd itt a kővel
 Megtörhetlen vad erővel...
 Csakhogy egymással nem birkóznak sokáig,
 Helyéből kimozdul a kő — s porrá válik.

Im itt a palota, ha annak
 Neveznek négy omladozó falat,
 Játékaul szélnek, viharnak
 Fedelek nélkül puszta ég alatt.
 Hogy más lakója is lenne,
 Nehány vad fa nőtt fel benne...
 Ezen vadfák talán hamvaiból keltek
 A hajdan itt kigyult nagy lelkesedésnek!?

Mert ez a hely, hova belépett
 Az összegyűlt urakhoz Mária,
 S midőn elkezdette a beszédet,
 Az érzés könnyben űlt pilláira...
 És apáink ajánlának
 Vért, életet Ausztriának.
 E falak tanui voltak a beszédnek,
 Azért, épen azért most ilyen sötétek!

Amott a zug, melyben tartatott
 Erős zár alatt a szent korona,
 Érette titkosan becsapott
 Az idő, e vén rabló katona.
 S mivel semmit nem talált ott,
 Mérgében a falba vágott
 S a hol egykor állt az ország koronája,
 Kóbor bagoly ül most oda éjszakára.

Oh midőn e pompás erkélyre
 Kijött a vár ékes kisasszonya,
 S tiszta nyári estvén lenéze
 A vidék holdsugaros halmira:
 Ily magános merengésben
 Mik forogtak elméjében?
 Hallgatta a paraszt legények danáját,
 Vagy az öreg Duna csendes locsogását?

Ekkor adott hangot szívébe
 Egy titkos húr, a tündérszerelem
 S ha lovagja jutott eszébe,
 Szép arcza elpirult önkénytelen...
 Itt volt, itt ragyogott maga
 E várnak hajnalesillaga.
 S tán most is itt lebeg a szerelmes lélek
 Halk suttogásában az alkonyi szélnek!

Megjártam a mély kutas pinezét...
 Még most is látszik a víz felszine,
 Mintha az elnyomottak könyét
 Temették volna el titkon ide.
 S az a szörnyű mélység! azok
 Az omlott barlangnyilatok!...
 Föl innen föl a nap szabad világára!
 Ez itt a kárhozat, a pokol tanyája!

Nem kér a vár többé védelmet,
 Elpusztuland magában csöndesen,
 Miért van mégis fala mellett
 Kiszögezve az ágyu szüntelen?
 A vár alatt egész város
 Szinte szerfölött nyugalmas,
 Valami kis lárma egy házban van épen,
 Magyar honfiak közt az országgyűlésen...

És mi türjük miként a bárány,
 Melynék gazdájától függ élete...
 Egy omladozó várnak sáncán
 Minek a töltött ágyú? el vele!
 Hogyha jó nyilt ellenségünk,
 Annak majd szemébe nézünk;
 De az ágyu végét éjszak, vagy nyugotra
 Fogjuk fordítani és nem önmagunkra.

Lévay József.

EGY APA, GYERMEKE SZÜLETÉSEKOR.

1848. Márcz. 15.

A népszabadság első hajnalán
Születtél édes gyermekem,
Áldott a perc, áldott az óra, mely
Szabad fiut adott nekem.

Szent az a lég már, a melyet te szivsz;
Oly tiszta és oly éltető,
Midőn a rabláncz rólunk leszakadt,
Édesebb, jobb a levegő.

Bölesöd felett, mint himes pillangó,
Lebeg szülőid öröme;
Midőn ujjaszületett a haza,
Te együtt születted vele. —

S majd, mint tavaszi gyenge kis madár
A hintázó zöld lombokon,
Nősz fel és élsz, mint egyszerű polgár
Szabad hazában szabadon.

Nem önkény és zsarnokság igazgat,
Jog és törvény fog védeni,
S mit ember az élettől követel,
Meg fogja az teremteni.

Hol most nyomor és inség kiabál,
Bőség leend a téreken,
S a nép, mely annyit küzdött s szenvedett,
Paradicsomkertben leszen.

Boldog, ki rab volt és szabaddá lón,
Százszor boldog te gyermekem,
A kit az ég szabad polgárok közt,
Szabad honban adott nekem.

Vecsei Sándor.

EGY GYERMEK SZÜLETETT...

1848. ápril. 22.

Egy gyermek született a Szajna partján,
Egy már bölcsőben erős Herkules.
Csak két napos volt s már kigyókat fojtott,
Hát még ha felnő, hátha férfi lesz!

E gyermeknek ő, régi volt családja.
Elmondjam apái történetét?
Tizennyolcz éve született volt apja,
De ketté vágták dicső életét.

Apjának volt egy ifjabbik testvére,
Ki őt egy kurta évvel élte túl;
Rövid, de bús volt élte eseménye:
Szabadon született és meghalt rabul.

Nagyapja e most született gyermeknek,
(Én már nem értem, de hírét tudom)
A mult században kelt ki bölcsőjéből,
És élt sokáig, dicsően, szabadon.

Igaz, hogy voltak bánatos órái,
 Sok véremlékű gyászos napja volt.
 De Marat nevét gyalázat kíséri,
 Ki vérbűnéért véresen lakolt.

S következett a hősnek is halála,
 Örök éltet neki sem ad az ég,
 Végsőt egy szikla vad fokán leheltet,
 S Napoleonnal eltemettették!

Tovább az ősök fáját mért kövessem?
 A többi ugys csak egy szent rege,
 Mit hogyha benne nem hisz is, megőriz
 Erekléként az ujkor gyermeke.

Mondják, hogy egyik őse e családnak
 A szép Itáliában született.
 Testvére ennek ott élt, dús erőben
 Göröghon bérce s völgyei felett.

De oh miért kell arra emlékezmem,
 Hogy rajtok szörnyű terhes átok űlt:
 A Graeczia testvér szabad vére
 Testvére pártos kardján feketült.

De ki tudja való-é ez, vagy ábránd?
 Annyit tudok, hogy ujra él e nem,
 Az új szülött még csak egy ifju gyermek,
 De elkezdé már éltét fényesen.

Ti voltatok már rengő bölcszejénél
Keresztapái, népek, nemzetek!
Vigyázzatok, hogy drága szent véréből
Egy cseppet is ne vesztégessetek.

Mert el fog jönni majd a jövődő,
Ki megítélend minden népeket,
S mit apja a mult bizott volt réátok,
Látni kívánja a hős gyermeket.

Mert ez a gyermek a világszabadság,
Jaj nektek ha csak sirját mutatjátok.
A hűtlen őrizőknek életére
Kiirtatás, és örök éltű átok!

Szász Károly.

OLT PARTJÁN.

(1848. ápril 28.)

A Duna s Tisza környékén
Süt a nap a magyar egén
S zeng a hálaadó ének
A magyarok istenének.

Miért a magyar hon küzdött
S miért sokat üldözték őt,
S miért sok magyar szenvedett,
Két, három nap alatt meglett.

Van alkotmányos szabadság,
Törvény előtt egyformaság,
Szabad sajtó, szabad polgár,
Mi kell még a magyarnak már?

Egy szív, lélek, egy akarat
Boldogságot csak így arat;
Igy lesz a magyar hazája
Szabad népek laktanyája.

Kis Erdélyünk hol vagyon még?

Felette mily borult az ég!

Oh! de egy jóltevő sugár

Ide is átvilágolt már —

A Szamos s Maros partjára,

S felszólít a nagy munkára,

Hogy egy szívvel s egy lélekkel

Az alkalmat használjuk fel.

Hogy is lehet kis Erdélynek

Ellentállni a veszélynek?

Ha elmarad testvérétől,

Bánsut vehet az élettől.

Hajh! a Szamos s Maros partján

Az hangzik a magyar ajkán:

Egyesüljünk testvérünkkel,

Mi az övé nekünk is kell!

Mindenütt kis Erdélyünkben

Egy akarat él a népben,

Minden várja, hogy azonnal

Egyesüljünk Magyarhonnal.

Hát csak az Oltnak melléke

Legyen e hon sepredéke?

Hát csak mi hagyjuk el a tért

S irtsuk ki a magyar érzést?

Nem! Oltparti magyar ember,
Ha csak egy csepp magyar vér ver
 Benned, lelkesedjél fel és
 Mondjad: legyen egyesülés!

Vesd meg, utáld azt a gyávát
Ki nem szereti hazáját,
 Vesd meg, mert nem méltó arra,
 Hogy csak nézzen is magyarra!

S itt az Oltparti vidékbe
Önts lelkesülést a népbe:
 Hogy minden csak azt hangozza:
 „Egy legyen a magyar haza!”

Enyedi.

KÖRÉNEK.

1848. Április 1.

Honfiak és honleányok
 Lelkesüljetek,
 A hazának szent nevében
 Egyesüljetek.

Int a mult, jelen, jövőndő,
 Éberek legyünk:
 Azt kívánja a közödv, hogy
 Vivjunk és tegyünk.

Mintegy dönthetetlen szikla
 Álljon a kebel,
 Melyet semmi e világon
 Nem riaszthat el.

És a sok kar egybeforrva
 Órjási legyen,
 Mely, mint el nem fáradó gép,
 Küzdjön és tegyen.

Egy legyen a milliárd szív,
Egy az érzet;
Igy emeljük fel magasra
Csak a nemzetet.

Honfiak és honleányok
Lelkesüljetek,
A hazának szent nevében
Egyesüljetek!

Csapó Vilma.

A HONÁRULÓKHOZ.

Ti sirokon élődő hyenák,
 Ti koporsónak éhes férgei,
 A szabadság futó vadjainak
 Szívtelen üldöző vérebei....
 Nem könyörgök már nektek ezután,
 A kérelem nem fog tirajtatok.....
 Átokra hívom fel anyátokat
 A hazát, kit ti elárultatok!....

Tudjátok hát, hogy e hon tetszhalott,
 Mert a méreg nem jól kevertetett;
 Nem halt ő meg, s fel fog támadni még....
 Sirjában jól fölismert titeket.
 Ti éhesen oda rohantatok
 Utolsó éveit elorzani...
 De jaj nektek! a gyalázat kevés...
 Megtorlásul vér fog patakzani!...

És bűnhődéstek oly kicsiny leszen;
 Csak a mi kint és szenvedéseket
 Egy élet elbir, és ész kitalál...
 Csak ily ítélet lesz fölöttetek.

Potomság!—Kebletek csak egy pokol
 S a szív elkárhozott lélek leszen,
 Mely saját véretek lángjainál
 Égni fog és kinlódni szüntelen!...

De bűnhődések oly kicsiny leszen...
 Vagy mondjátok csak: mi volt bűnötök?
 Egy nyelv megrontott egy nagy nemzetet
 És a díj érte: percznyi örömtök.
 S a nemzet milliója szenvedett
 Át nem csak egy—tiz emberéleten...
 Egy czudarnak órányi kéjeért....
 Hah!.... bűnhődések oly csekély leszen...!

De emberektől ne irtózzatok,
 Mind tiszták itt a többi emberek,
 S ki volna az, ki bűnhődésekért
 Hóhértokká lenne—fekélyesek!
 Nektek való ez, végezzétek el:
 Elárulva majd egy a másikat
 Kész lesz bűntársát elhóhérlani...
 —S e végrehajtó lesz az—öntudat!

Vajda János.

A GYÁVA FAJ, A TÖRPE LELKEK ...

A gyáva faj, a törpe lelkek,
 Kik nem szégyenlik magokat
 Sápadni, ha kezemben a lant
 Egy - egy merészebb hangot ad ;
 Ha a közelgető viharnek
 Megérint hirmondó szele,
 S dalom, mint felkapott madár, a
 Földről magasra száll vele.

A vész készülöben van még,
 És nem szakít le egyebet,
 Mint ajkamról egy-egy hangos szót,
 A fákról egy-egy levelet ;
 Hah, majd ha minden erejével
 Fog dúlni és üvöltöni,
 S szívem mélyét forgatja föl s a
 Fát gyökerestül tépi ki !

Mit mondotok, mit tesztek akkor,
Ha a világnak sarkai
Földindulástól, mennydörgéstül
Többől meg fognak ingani,
Ha összevesz, mint négy vad állat,
És pusztít mind a négy elem,
S én vérbe mártott lantomat majd
Véres kezekkel pengetem?

Petőfi Sándor.

A KÉPZELETNEK SZÁRNYA.

A képzeletnek szárnya gyakran elvisz
 A már kiküzdött harcok mezejére,
 Hol nedves még a föld, rajt vér piroslik,
 A szent szabadságért hullt hősök vére.

És látom mint gyűl, mint tolong a nép
 A roppant sirkőre, utolsó
 Búcsuját venni a szentelt poroktól, —
 Előttem áll a háromszáz koporsó.

Az alvó hősök arczain mosoly ül.
 Ah! mert e gondolattal hunytak ők el,
 Hogy a szentelt szabadságnak koránya
 Piros vérnek biborából jó fel.

Ott áll a nép... e szót isten-hozzád
 Oly búsan hangoztatják ajkaikról,
 Mindennek arcza egy-egy égő lámpa,
 Melyből az égő fájdalom világol.

Mindenik egy göröngyöt tart kezében,
A sirba szállott koporsókra hánnya,
Betelt a sír, s a bevetett hantokból
Kerek halmocska domborul reája.

Oh! látom a sirt, földdel van borítva,
El nem fõdi a feledés moha,
Mert a mely sirt egy nemzet könnye öntöz,
El nem pusztul, nem hervad el soha.

És látom a nagy emlékjelt fölõtte
Közös sirjoknak domború ormáról,
A dicsőség és kiküzdött szabadság
Magas phárosként tündököl, világol.

Mentovich Ferencz.

FÖL.

Elég soká voltunk fajankók,
 Legyünk végtére katonák!
 Elég volt már a furulyából,
 Riadatok meg harsonák!

Elöl pofoznak, hátul rugnak
 Hazám, tovább is tűrsz-e még?
 Nem lobbansz föl, míg mennykővével
 Föl nem gyújt a haragos ég?

Oh nemzetem, hát birnak téged
 Örökké féken tartani
 A nagyfejűek és kisszívűek,
 (A táblabírák) szavai?

Vagy úgy van a mint ők beszélnek,
 Hogy elfajult már a magyar,
 Hogy gyöngeségből, gyávaságból
 Harcolni nem bir, nem akar?

Hazugság, szennyes gaz hazugság,
S mint a nyelvek akkora;
Nem pezsg, nem habzik a magyar nép;
Csendes, de tüzes mint bora.

Csak volna harcz, csak öntenék már
Vérünket... bár csak öntenék!
Majd meglátjátok, holtrészeg lesz
Minden csepptől egy ellenség.

Siess, hazám, napfényre hozni
Világra szóló híredet,
Mit osztrák járom, zsarnok ármány.
Elrablott és eltemetett.

Jöjjön ki kardod a hüvelyből,
Mint fellegek közül a nap;
Vakuljanak meg, s megvakúlnak
A kik reá pillantanak.

Elég soká voltunk fajankók,
Legyünk végtére katonák!
Elég volt már a furulyából,
Riadjatok meg harsonák!

Petőfi Sándor.

SZABAD SAJTÓ.

(1848.)

Ütött az óra, föl, ébredjetek föl:
 Rab gondolat, elfojtott érzemény.
 Nincs többé láncz a léleknek sas szárnyán,
 Nincs többé láncz a költő énekén.

Oh szálljatok, miként gyorsszárnyu fecskék
 Vivén tavaszt, meleg napsugarat,
 Hogy keljen ki a szabadság szent magva,
 Mely rejtve még a szolga föld alatt.

Oh szálljatok, mikép az enyhe szellők
 Elhervadott, szétdult vidék felett,
 És harmatban írt öntvén a sebekre,
 Száritsátok az égő könnyeket.

Oh szálljatok, ha kell, mint terhes fölleg,
 Mely összegyűl a kin sohajból,
 És villámokkal megterhelt méhében
 A népszabadság isten hangja szól.

Hallom, hallom zaját az ébredésnek,
Örömben ég e szenvedő kebel.
Oh hangotok a legszebb szabadságdal,
Mit valaha csak költő énekel.

Gy—i.

LÓRA . . .

Lóra magyar, lóra, most ütött az óra,
 Nem is óra ütött, vészharangot vernek:
 Tűz van! ég a házad, a világ fellázadt:
 Most kell talpon állni a magyar embernek.

Északról, keletről, délről, naplementről
 Az egész szomszédság mind ellened zendül,
 A kívül megosztád falatodnak felét,
 Legelébb is az köt készakarva beléd.

Ezt a szép sikságot, ezt a dús alföldet,
 Ménedet, gulyádat irigyelik tőled;
 Elhagyják a köves, terméketlen rosz tájt
 S a tiéden vágynak tenni ingyen-osztályt.

Mutasd meg azért is, hogy e pusztá róna
 Halálthozó lakhely másunnan valóra;
 Vize, levegője van neki vesztére:
 Szívfájást kap tőle, s mind elfoly a vére.

Arany János.

ELŐRE.

Tél s enyészet dúl a magyar hazában!
 Mint az éh-farkas felüvölt a főlshél,
 S rá hegy és rá völgy csikorogva pusztul,
 Huh, be hideg van!

Künn az ős Gellért tetejét halotti
 Szemfödélképen fuvatag borítja;
 Kertem aljában az ezüst patakcsa
 Jéghidat öltött.

Holt a természet, hogy ereiben a nedv
 Megfagyott? Nem, nem, míg a honfi dalnok
 Férfi mellében ki nem alszik a láng:
 Nincsen enyészet!

S zughat éjszaknak szele, dúlhat a tél,
 Rá hegy és rá völgy csikorogva renghet,
 Keblem árjával egy egész világot
 Fölmelegítek.

Lágy, szelid, édes legyen a magyar dal—
 Ha szerelmet zeng; legyen ömledékeny,
 Mint pataksörgés, epedékeny—édes
 Mint csalogányé.

De, ha honához mer emelni szókat,
 Férfi lélekkel, ne nyögelve zengjen;
 Elsirók multját e hazának immár
 A sok ezerszer!

A cselekvésnek kora tűnt nekünk fel!
 Tenni a jelszó szeretett barátim
 A tavasz megjő mezeinkre, s minket
 Alva találjon?

Garay.

SZABADSÁG.

A szabadság szent érzése
 Kedves a magyar kebelnek,
 Hon, s szabadság szeretése,
 Benne, testvér gerjedetnek
 Ég s természet adománya,
 Szívének e nemes vágya,
 Nemes vágya.

Tiszteli, mert becses kincse,
 A hős magyar, szép hazáját,
 Csak szabadság édesítse
 Annak békés boldogságát.
 A szabadság védelmére
 Folyni kész a magyar vére,
 Magyar vére.

Árva nemzet, mely bilincs közt
 Jajgat a volt szabadságért,
 Melyre a sors gyászt kötözött,
 A hazafi buzgóságért.

A szabadság aranyot ér,
 Boldog szív, mely szabadon vér,
 Szabadon vér.

Természete a magyarnak
 Szeretni jó fejedelmét;
 Csak az arany szabadságnak
 Meg ne sértse szent érzelmét;
 De ott, hol a szabadság hív,
 Bosszut kiált a magyar szív,
 A magyar szív.

Él s mégis hal szabadsága
 Mellett a lelkes magyar fi,
 S mig él, annak óhajtása
 Hév kebléből nem is hat ki,
 Hunnia mig magyart nevel,
 Szép völgyein szabadság kell,
 Szabadság kell.

Adja az ég, hogy szeresse
 Fogytig a magyar hazáját,
 S tiszta érzéssel védhesse
 Vérrrel szerzett szabadságát.
 Nyerve babért homlokára,
 S nefelejcsét sirhalmára,
 Sirhalmára.

AZ ÉJ ÉS SÁRGA SZIN...

Az éj — és sárga szín
 A halálnak jele.
 Mi már fölébredénk,
 Le vele! le vele!

Sárga s fekete szín
 Terhes ború vala:
 De nékünk földerült
 A népjog hajnala.

Tűzzük az elvonult
 Boru helyébe hát
 Ébredő nemzetünk
 Szivárvány-zászlóját.

J. —

SZABAD HAJDU DALA.

Süvegemen nemzetiszin rózsa
 Ajakomon édes babám csókja;
 Ne félj babám, nem megyek világra:
 Nemzetemnek vagyok katonája.

Nem kerestek engemet kötéllel;
 Zászló alá magam csaptam én fel;
 Szülő anyám, te szép Magyarország,
 Hogyne lennék holtig igaz hozzád.

Nem is adtam a lelkemet bérbe;
 Négy garajczár ugyse sokat érne;
 Van nekem még öt-hat garajcárom...
 Azt is ha kell, hazámnak ajánlom.

Fölnyergelem szürke paripámat;
 Fegyveremre senki sem tart számat,

Szab. lantja.

4

Senkié sem igaz keresményem,
Azt vegye el hát valaki tőlem!

Olyanképen lábam sem billentem,
Hogy azt bántsam, a ki nem bánt engem;
De a szabadságért, ha egy íznyi,
Talponállok mind halálíg vivni.

Arany János.

A BARRIKÁDOK EMBERE.

(1848. April. 29.)

Ha a trónon zsarnok hever,
 Tiporva jog- s néperdeket
 Ha törvénytelen kéz arat
 Ott a hol törvényes vetett,
 Utczára mén, sánczot kerit,
 Onnan puskázza ellenit
 A barrikádok embere.

Szemeiből bátorság néz,
 Keblében honszerelme él,
 Rabszolgaság — egyetlenül
 A mitől tart, a mitől fél;
 Örömet áldoz életet,
 Ha szabadságot nyerhetett
 A barrikádok embere.

A zsarnokok védőire
 Harsányhangan halált kiált,
 A zsoldos bérszolgára lő,
 Legyen rokon, legyen barát;

4*

De ki tisztán szeret hazát,
Annak más vétket megbocsát
A barrikádok embere.

Ha a szabadságharcz után
Szeretteihez visszatért,
Vidor danák közt mossa le
Fegyver- s ruháiról a vért,
Hon jólétéért fohászkodik
S mint békés polgár dolgozik,
A barrikádok embere.

Ha pedig az ellengolyó
Vagy kard halálát hozta meg,
Elestét életben maradt
Szabad nemzet siratja meg,
Sirját mindenki tiszteli,
Mert azt szabad földben nyeri
A barrikádok embere.

Lauka Guentán.

EPERJESÉN.

Hullámzik a kor tengere
Hullámzik a világ!
Ki fogja vetni gyöngyeit
S medrébe visszahág.

Népem te is hullámin állsz!
Kard halászni kész:
Hogy kihalássza gyöngyeit
A diadalmas ész.

Felfűzte már is gyöngyeit
A diadalmas ész,
Fogódzunk egybe nemzetem
S le nem borít a vész!

Kerényi.

HAZAFI DAL.

(1848. Márcz. 24.)

Elmegek én katonának ízibe,
Nem bizom az országot más kezire.
Szabad a föld! lesz annyi talpom alatt,
Hogy megállom, hogy megállom a sarat.

Hí a szép szó, hívogat édes hazám,
Jó az isten, paripát is ad alám.
Nem nehéz a fegyver édes magyarom,
Ha magam is, ha magam is akarom.

Rajta vitéz, int az idő szaporán,
Mondott szóból ért a magyar igazán;
Mondott szónak messzi elmegy a híre,
Álljunk a szó, álljunk a szó végire.

Jőjön akkor a minek még jöni kell,
Ott leszünk mi, a hol aztán lenni kell.
Egy életünk, egy halálunk bizonyos,
Egyesülünk, egyesülünk rajta most!

Ez az ország mindenikünk hazája,
Felszabadult, a ki volt is árvája.
Hadd szakasszuk minden rosznak a végét,
Elfeledjük, elfeledjük a régit.

S hogyste mennék katonának szabadon ?
A mikoron magam is úgy akarom,
Hadd őrizze kuvasz otthon tanyámat,
Magam őrzöm, magam őrzöm hazámat.

MI UJSÁG?

Mi ujság van a hazában?
 Minden által tudatik;
 Egünkön egy régen látott
 Űstökös mutatkozik:
 A rég bujdosó szabadság
 Számkivetett csillaga,
 Melynek Európába nálunk
 Végződik el sugara.

Mily gyönyörű ez a csillag!
 Nézi ifju és öreg;
 Sokan már el is felejték,
 Sok nem is ismeri meg.
 Hajh mert nagyon régen láták.
 Legeslegutószor őt
 Hetedik öreg apáink
 Háromszázzal ezelőtt!

Pedig mily kedves sugáru
Boldogító csillag ez !
Az ember ha látja, szinte
Szabadabban lélekez.
Csak az a baj, hogy sokáig
Még sehol se múltatott,
Nálunk is volt már egyszer, de
Csak keresztül utazott.

Sokan azt mondják felőle,
Hogy őt a nap kergeti,
Mely a többi csillagoknak
Súgarát irigyeli.
De ez oly nagy, oly erős, hogy
A nappal megütközik,
S ha legyőzi soha többé
Tőlünk el nem költözik.

Akkor aztán minden csillag,
Mely az eget ellepi,
Súgarát hozzánk a földre
Szabadon eresztheti.
Szabadság, egyenlőség lesz
Égen, földön mindenütt ;
Vigyázzunk, ez ütközetnek
Nagy órája mostan üt. ...

Vajda János.

HADI LANT

Hazám hölgyeihez.

(1848. Május 22.)

Kondul a vész harangja,
A harczi kürt riad;
Férjed csatára száguld,
Kardot fen a fiad!
Csókold arcokra búcsud,
Magyar hölgy, honleány!
Kárpáttól Adriáig
Veszély van a hazán!

Kettő forog kockán, a
Szabadság és haza —
Ki fogja oltalmazni,
Ha nem saját fia?
Te kösd fel oldalára
A kardot honleány,
Kárpáttól Adriáig
Veszély van a hazán.

Te add vitéz kezébe
 A lengő lobogót,
 Saját ékes kezeddél
 Varrván belé e szót,
 Mely hősi tetre gyujtsa
 Mindenkor a csatán:
 Kárpáttól Adriáig
 Hogy vész van a hazán!

Mi az? saját ruhádból
 Szab lobogót kezed?
 Ékes szemed könnyyével
 Öntesz rá szent vizet?
 Ki az ki nem rohan, zúg
 Ily szent zászló után!
 Elő, elő! kiáltod,
 Veszély van a hazán!

De te tovább tovább még,
 Letéped gyöngyödet,
 A lánczot szép nyakadról,
 Kezetről gyűrűdet;
 Miért ragyogjon érczen,
 Így szólsz, a honleány?
 S kardot cserélsz be érte,
 Segíteni a hazán!

Légy üdvöz az új pályán,
 Hagyd fennen zengenünk;
 Rómának, Kátrhágónak
 Hölgyei vannak velünk!
 Az egri asszonyoknak
 Hős lelkü nyomdokán,
 Ma is hősök leányink,
 Ha vész van a hazán!

Légy üdvöz szép magyar hölgy,
 Szebb soha sem valál!
 A haza gyászestélyén
 A gyász legszebben áll!
 Köss koszorút előre,
 Babérból honleány!
 Mert nagy, dicső lesz e hon
 Ily áldozat után.

Leróva lesz a nagy bűn,
 A súlyos régi vád:
 Hogy hölgye nem szerette
 A szép magyar hazát!
 Odadta íme kincsét
 A magyar honleány —
 Férjét, fiát, szerelmét,
 Midőn vész volt honán!

Fel, fel, magyar, csatára!
Lobog az áldozat!
A véres fellegekből
Dicsőbb, szebb nap hasad.
S a dicsnek szent sugarát,
Mely lenged a hazán,
Testvérileg megosztja
A honfi s honleány!

Garay János.

KÉT ORSZÁG ÖLELKEZÉSE.

(1848. Juni. 6.)

És az idő eljött, bár nem hamar,
 De nem is későn még, midőn
 A szent imádság meghallgatva lőn,
 Midőn egygyé lett mind a két magyar!
 Ki eddig a porban hevertél,
 Légy üdvözölve keblünkön Erdély!
 Oh nemzetemnek drága szép testvére,
 Simulj, simulj testvéred kebelére,
 A melyben a szív most oly édesen ver...
 Légy üdvözölve százszor, százezerszer!

Mi jól, mi jól esik ölelkezésünk,
 S mégis milyen sokáig késtünk!...
 De mindegy, mindegy, feljött végre
 A késedelmes nap az égre,
 Mely összesímult arczainkra süt,
 S örömkönyűket szárit mindenütt.
 Oh nap, ne bánts d e könnyeket,
 Melyek most pilláinkon rengenek,

A melyeket
 Öröm csepegtetett;
 Hagyd a világnak végeiglen
 Ottan ragyogni szemeinkben,
 Hagyd ott ragyogni mindég...
 Magyar szemekben ez oly ritka vendég!

Együtt vagyunk és együtt maradunk!
 Nincs isten és nincs ördög, a ki
 Ismét széjjel birná szakítani
 Ölelkező karunk.
 Egy volt a bölcsőnk, koporsónk is egy lesz,
 Ha majd leszállunk a holt nemzetekhez...
 De én nem félek többé a haláltúl;
 Viselje bármilyen csalárdúl
 A változékony sors magát,
 Sebet kapunk talán, de nem halált.

Jöhetsz, most már jöhetsz, vihar,
 Nem rettegjük már haragod,
 Két ország egygyé olvadt,
 Kétélű kard lett a magyar,
 Mely jobbra is vág, balra is vág,
 És jobbra-balra majd érzik csapását!

S te lelkem szállj a királyhágón által
 Érzelmeimnek tündér világával,
 És szórd el ott e kincseket,
 Ajándékozz meg ifjat, öreget,

Hadd gazdagodjék mindenik meg,
De legszebb részét add a székelyeknek!
Csókold meg a székely fegyvereket,
Azok csókodtól tündököljenek,
S azoktól nyerj te hős erőt,
Mely úgy tündöklék a világ előtt!
S ha bójárád a völgyeket,
Repülj föl s állj meg bérceik felett,
S hogy megismerjék a rónák fiát,
Játszál szemökkel, mint a délibáb!

Petőfi Sándor.

LEGMÉLYEBB SÍR.

(1948. Juni. 18.)

Mély, mély a sír, midőn egy hű rokont
 Ölébe zár; a sír-lak oly rideg.
 És mély a sír, ha halmán jó anya
 Vesztét síratják árva kisdedek.

Mélyebb a sír, — a példa gyász Mohács —
 Ha vércsatába dől az ősi hon,
 Ha népszabadság eltiporva lőn,
 Pártos viszály közt három századon.

Ti népjogot bitorló kényurak!
 Legmélyebb sirt a népnek átkáás,
 Az ilyen sirból számotokra nincs —
 Mihelyt szilárd a nép—feltámadás.

Schinko Gusztáv

KELL-É HIVATAL?

(1848. Május 13.)

És hivatalt vállaljak én is?
 Már mint én ugy-é? hivatalt?...
 Szép, gyönyörű valóban a terv,
 S nem utolsó gondolat.
 Egy kevés munka s azért a
 Szerelmes arczu húszasok
 Halk csöngése, csurogása...
 Nagyon fölséges, szép dolog.

S talán ideje volna is már,
 Hogy meggondoljam magamat?
 Hadd lám csak hát: egy porczio rang,
 Majd egykor tőkepénz, kamat.
 És felemás csizmám helyett is
 Egy egész újat vehetek,
 Ugy van! nincs mit tovább tünődnöm,
 Hivatal után sietek.

Menj hát az anyaszentegyháznak
 Eltévedett bikája te!
 Csakhogy megértél valahára,
 Eredj az isten nevibe,
 Símitsd alá égbekiáltó
 Jakobinusi hajadat,
 S egy pohár vízben kereszteld meg
 Pogány korhely hibáidat!

No indulj hát a kegyelemnek
 Őles hosszú ajtóihoz!
 Vesd el magad mint a darab fa
 A főnök úr csizmáihoz.
 Előtted a rozsdás jövődő,...
 Csak egy kevésbé könyörögi...
 Ördög pokol! hát még sem indulsz
 Hiszen kegyelmes urak ők!...

Nem, nem megyek!... ne bántsatok, még
 Van egy falatnyi kenyérem;
 Oh várjatok csak egy napot még,
 Talán majd jobban éhezem...
 Most elsétálok a Dunához,
 S a napsugár alá ülök,
 És míg a zápor el nem oltja,
 Makrapipámból füstölök.

Oh hadd maradjak a mi voltam
 Rongyos szabadság! a tied;
 Bocsáss meg hogyha gondolatban
 Megbántottam szentségedet.
 Hadd látogassam ezután is
 Könnyel szentelt oltárodát,
 Hadd harczolok megszaggatott, de
 Becsületes zászlód alatt!...

Ábrándjaim, ti lelkeim apró
 Tündérei! ne féljete;
 Egy világért sem engedém, hogy
 Aranybilincsbe verjenek.
 Jertek ki bátran a szabadba,
 Múlassatok itt keblemen
 Nyugodt örömmel, ne vessünk jót
 Az öreg Szent-Gellérthegyen.

— De ne bántsuk; hisz tönkrevágta
 Szegényt a revolúció;
 A jó öreg! ő volt hazánkban
 A legelső táblabíró.
 Mérgébe szinte zöldül, kékül,
 Majd meg vörös lesz mint a rák,
 Hát még ha tréfából fülébe
 Sugnám e szót: köztársaság!...

Vajda J.

KOLOZSVÁRT, ÁPRIL 9-én

(1 8 4 8.)

A szabadság szent zászlója
Fenn lobog már Buda tornyán;
Törve minden zsarnokönkény
A magyar nép akaratján.
Talpra Erdély! ébredjünk fel!
A bilincset tépjük szélylyel.
Megesküszünk életre halálra,
Szabad s egy lesz a magyar hazája.

Szép országunk egy sirhalom,
Benne ősink szabadsága,
Egy bitófa áll a síron
S gyalázatunk irva rája;
Él a halott ha mi élünk,
Vele él majd dicsőségünk.
Megesküszünk életre halálra,
Szabad s egy lesz a magyar hazája.

Hős Rákóczy értünk vivott,
 Földönfutó érettünk lett,
 S rabhazánkért rabbilincsen
 Hány magyar szív repedett meg?!
 Őseink kiontott vére
 Vérünkért kiált az égre.
 Megesküszünk életre, halálra,
 Szabad s egy lesz a magyar hazája.

A pártviszály két hazára
 Szakitá a magyart szélylyel,
 S kettős átok ült a népen
 Az önkény gyilkos kezével.
 Tartson-e tovább az átok?
 Kettő-e még egy hazátok?
 Megesküszünk életre, halálra,
 Szabad s egy lesz a magyar hazája.

Egy szabad hazáért omlott
 Vére a hét őszevérnek,
 Unokáink is mitőlünk
 Egy szabad magyar hont kérnek.
 Talpra Erdély! ébredjünk fel!
 A bilincset tépjük szélylyel.
 Megesküszünk életre, halálra,
 Szabad s egy lesz a magyar hazája.

Gyulai Pál.

INDULÓ DAL.

1 8 4 8.

Szeged felé hű magyarok!

Int a szó:

Szeged felé minden magyar

A ki jó.

Isten velünk! majd fölhajtunk

Az útra,

Egy pohár bor nem sok nekünk

Nem soha.

Bort eleget a magyarnak

Innia: bort,

Hogy végezzen tűzkezelével

Gazdag tört.

Szabadságért izzó harcát

Küzdi le,

Ki nem akar, teremtsd ugyse

Le vele!

Tettre magyar! Forrjon össze
 Szent erőd,
 Folyjon véred, vagy hulljon le
 Földre föld.

Számitsd össze az akarat
 Fiait,
 S mond ki nékik: szent a haza,
 Szent a hit!

Hisz a földnek büszkesége
 Csak te vagy,
 Tettre ha mégysz az erő is
 Nálad nagy.

Ne hagyd uralgni az álnok
 Halmazát,
 Hogy mondhasd el: a magyar is
 Bir határt.

Hazánk van és hazánk fölött
 Szabadság!
 Nem veheti el azt tőlünk
 A világ!

Istenünkre esküszünk! a
 Magyar szó
 S magyar ember nem lesz többé
 Bujdosó.

Mihál Toni.

HA ÉN KIRÁLY VOLNÉK ...

Ha én király volnék, isten látja lelkem,
Örökkön örökké bánnám, hogy születtem;
Égetné szívemet mint a tűz parázsa,
Aranyos királyi székem ragyogása.

Ha én király volnék, engesztelés végett,
Megölelném a rég sanyargatott népet,
Sirva mondanám, hogy áldásom reátok,
Engem az életben többé sohse láttok!

Ha én király volnék, én tőlem végtére
Palotám küszöbét vadfü nőhetné be,
Elhagynám a várost, elhagynám hazámat,
Egy kísérőm lenne csupán a búbánat.

Ha én király volnék, nem vón maradásom
Sem az emberek közt, sem a más világon;
Nyakamat a hóhér-pallós alá vetném,
Nem szólnék ellene, mert megérdemelném.

Lévay József.

MAGYARHONBAN.

Talpra nép a Táttra megett!
 Védni a magyart siessünk,
 Menjünk a gaz ellenségre,
 Együtt vivjük, együtt essünk.
 Mert ha vállat vállhoz vetünk
 Ketten együtt nem veszhetünk.

A magyarnak híre régi,
 Él az a történet lapjain
 A lengyelt is látta vívni
 Már a német harcz napjain.
 S ha mi vállat vállhoz vetünk,
 Ketten együtt nem veszhetünk.

Nagy az ellen számra nézve,
 De nagyobb a lélek köztünk,
 Nem kérjük mi hányan vannak,
 Megszámláljuk majd ha győztünk.
 Mert ha vállat vállhoz vetünk,
 Ketten együtt nem veszhetünk.

Tronján reszketend a zsarnok,
Ha mi a magyarral tartunk,
Lehullnak a szolgálánczok
S megjő a mit rég akartunk.

Mert ha vállat vállhoz vetünk
Ketten együtt nem veszhetünk.

Fel hát nép a Tátra megett,
A fehér sas már felszálla,
Egy a lengyel a magyarral
Harczát a világ csudálja.

Együtt kell nekünk küzdenünk
Szabadok csak úgy lehetünk.

BIZONY MONDOM...

Bizony mondom, hogy győz most a magyar,
 Habár ég s föld ellenkezőt akar!
 Azért nem győzött eddig is e hon
 Mert soha sem volt egy akaraton.
 Most egy a lélek, egy a szív, a kar:
 Mikor győznél, ha most nem, oh magyar!?
 Egy ember a haza s ez halni kész,
 S ezért oh népem, ép ezért megélsz,
 S dicső lesz élted, boldogság és szabad,
 A milyen senkié a nap alatt!
 S én bátran állom a csaták tűzét,
 Tudom, hogy a golyó nekem nem vét,
 Tudom, hogy a sors őriz engemet,
 Hogy engemet megölni nem lehet;
 Mert én leszek, nekem kell lenni, ki,
 Ha elleneinket mind a föld fedi,
 Megénekelem majd a diadalmat,
 Szabadság és a szent halottakat,

A kiknek vére volt keresztvized
S halálhörgése bölcső-éneked;
Kell, hogy megérjem azt a szép napot,
Midőn áldásodat reánk adod,
S mi annyi álnokteljes év után
Sírunk, mosolygunk az öröm mián,
Midőn, mit eltört lánczunk ad, a vész
Egy szabad nemzet imádsága lesz!
Kell, hogy megérjem azt a nagy napot,
A melyért lantom s kardom fáradott.

Petőfi Sándor.

TOBORZÓ DAL.

(1848. Maj. 27.)

(A fővárosi önkénytes had.)

A gonosz hír megsugta már fülünkbe,
Hogy közös vész tornyosodott egünkre;
Fel, fel honfi! ne engedjük a közjót,
Ég sem adhat a miénkhez hasonlót:

Kezet ide, üss fel hát,
Védelmezzük a hazát!

Tombol immár az ellenség harczsora,
A magyarnak nincs még hősi tábora:
Honfi, honfi istenemre! megbánod,
Ha hazádnak drága ügyét nem szánod;

Kezet ide, üss fel hát,
Védelmezzük a hazát!

Egy magyar földet teremte istenünk,
 És ez a mi büszkeségünk s mindenünk :
 Ezer villám, ezer mennykő hullá rá,
 De még eddig semmi meg nem zavará :
 Kezet ide, üss fel hát,
 Védelmezzük a hazát !

Ugy-é, honfi ! sirba könnyen szállhatunk?
 De hazánktól könnyen meg nem válhatunk?
 A hivalgás már lejárta a korát,
 Rontsuk össze az ellenség táborát :
 Kezet ide, üss fel hát,
 Védelmezzük a hazát !

Dobó, Zrinyi asszonyokkal harczoltak,
 És a tar közt mint a mennykő koncztak :
 Magyarhonnak mennyi bajnok férfia !
 S ezek mellett elvéreznék Hunnia ? ...
 Kezet ide, üss fel hát,
 Védelmezzük a hazát !

Nyomor környez, koldusbot van kezedben ;
 Bútlan óra nincs csak egy is éltedben :
 Mit veszhetsz hát, ha elvérzesz nyomorú ?
 De a győző fegyver dija — koszoru :
 Kezet ide, üss fel hát,
 Védelmezzük a hazát !

Hasztalan sírsz, édes babám, hasztalan!
Az érző szív ily órában nyugtalan:
Jó hazámnak szabadsága drága kincs,
A hol ez sír, ott a csóknak íze nincs:
Itt a kezem, rajta hát,
Védelmezzük a hazát!

Pap Ignác.

ADJON ISTEN!

Adjon isten, a mi jó nincs,
 Vegye el azt, a mi rossz!
 Verje meg, ki a hazának
 Veszedelemet, kárt okoz!
 Én édes atyámfiai,
 Szólanék egy keveset,
 S ha nem igaz szóm, az isten
 Ugy verjen meg engemet.

Azt pedig ne is csodáljuk
 A mostani napokban,
 Hogyha az igaz magyarnak
 Oly nagy mondhatnékja van!
 Mert eddig a szegény magyar
 Ha valami baj akadt,
 Panaszkodhatott magának.
 Szólani sem volt szabad!

Hej mert nem csak karjainkon
 Volt az átkozott bilincs.
 Kötve volt nyelvünkön a szó,
 A beszéd, e drága kincs!

Szab, lantja.

Csak magával tépelődött.
 A ki valamit tudott.
 Betörött a feje, a ki
 Igazat mondogatott.

Hej ha tudnák úgy, miként én.
 Még a régiebbeket,
 Igaz mondásért milyen sok
 Jó magyar megszenvedett!
 Majd azt rendre elbeszéli
 Az igaz história,
 Én ha most elmondanám, tán.
 Szivem is meghasadna.

Elég az hozzá, hogy jóra
 Fordult sorsunk kereke,
 Áldassék is de ezerszer
 A magyarok istene!
 Ki mondjuk most a dolognak
 Igaziját, velejét,
 A kinek nem kell igazság
 Mi törjük be majd fejét!

Nem volt eddig a szegénynek
 Egyebe az ég alatt
 Subájánál, mely véletlen
 Nyakacsigáján maradt,

Lopott, rabolt s a szegényt is
 Rabolták idegenek,
 No de már ezt mindeniknek
 Az isten bocsássa meg !

Jövendőben gyönyörűség
 Lesz már a mi életünk,
 Kiszzenvedtük bűneinket,
 Már többet nem szenvedünk.
 Gazdag már most a szegény is,
 Mert egyenlő és szabad,
 A ki most is sopánkodik
 Vigye el a muszka had !

Szép lesz majd ha minden ember
 A hazáért kardra kél,
 S a magyarok istenére
 Tanítja azt, ki nem fél.
 Ha valaki szabadságát
 Meg akarja sérteni,
 A multakra emlékezik,
 És meg fogja védeni.

Háborukat is viselhet,
 De nem a más javáért,
 Saját jó magyar hazája
 Szabadság és törvényért.

Majd a hadi sátrak alatt
 Együt áldomásozunk,
 Mind szabadok mind egyenlők,
 S össze is csókolkozunk.

Akkor aztán rohanjon ránk
 Az a szolga muszka nép,
 Fogadom, hogy sirva szalad
 Hazájába a ki ép.
 Akkor aztán majd vigadva
 Hazafelé indulunk,
 S azon a jó magyar földön,
 Széles rendet aratunk.

Ha délfelé jár az idő
 A kepébe befülünk,
 Hogy mi hír van a hazában,
 Az ujságba tekintünk,
 S míg jószágaink legelnek,
 Gyermekeink olvassák,
 Minő nagy és hatalmas lett
 A szegény Magyarország!

Nem hiába emlegettük,
 Hogy megvirrad valaha,
 Most ugyan betölt csordultig
 Kivánságunk pohara.

Igyuk ki most a hazáért
Ezt a teli poharat,—
Adjon isten a hazának
Sok jó hazafiakat!

Vajda János.

A SZABADSÁG NÉPDALA.

(Zenéje: Az alföldön halászlegény vagyok én.)

(1848 Juni 3).

A legelső szabad tavasz virágzik,
A szabad föld legelőszőr most ázik,
 Szabad ország, szabad ember, oh be szép!
 Mint a magyar, félvilágon nincs oly nép.

Szabad erdőn virít a kis gyöngyvirág,
 Azért oly szép, oly ígésző e virág,
 A szabadság szép angyala ültette,
 S piros hajnal harmatban füröszttette.

Szabad légben énekel a pacsirta,
 A szabadság könyvét Kossuth megírta;
 Szabad erdőn szebben szól a csalogány,
 Szebben kacsint azóta a magyar lány.

Bujkált, ki a biró lányát szerette,
 Mert a biró katonának vitette:
 A magyart már katonának nem viszik,
 Mert a magyar katonának születik.

Csak sötétben volt a csók eddig szabad,
Most nappal is, kit szeretsz, megcsókolhatd.
Szabad ország, szabad ember, oh be szép,
Mint a magyar, félvilágon nincs oly nép.

Kócsi György.

KÖRÜLTÜNK VAGY TIZ ELLENSÉG.

Körültünk vagy tiz ellenség, ...
 Hát hiszen csak hadd legyen!
 Megint te lész a legelső
 A népek közt—nemzetem!
 Dicső leszesz és hatalmas
 Ugy mint ezer év előtt,
 Mikor Árpád ős apánk tiz
 Ellenséget megtörött.

Nem mondjátok, hogy elhagyott
 Volna a mi istenünk;
 Tudja ő már — ő ne tudná?! —
 Hogy mi a természetünk.
 Tudja hogy oda se nézünk
 Egy kutyának, minek is?
 El se kezdjük, míg ellenség
 Minden ujjunkon egy sincs.

Ránk küldé a mult tavasszal
 A bolondos rác hadat;
 Akkor nem mertük bevenni.
 Azokat a sáncokat.

Jó mulatóhelyük volt az
 A néhai szent Tamás,
 Ha ott rögtön elromboljuk,
 Akkor mi lett volna más?

Ekkor nem lett vón, dicsőség,
 Elszégyeltük vón, magunk,
 S a kis verésért utóbb nagy
 Ajándékot is adunk.
 S annyira megszánjuk őket,
 Hogy újra fölneveljük,
 S hizlaljuk csak, hogy erősen
 Fordulhasson ellenünk!....

Soha jobbkor most javában
 Zsivioztak, mulattak,
 Ezrivel raktak miniszttert,
 S választák vajdáikat.
 S egyszer a mi Percelünk csak
 Mint a mennykő ott terem,
 És megmutatja, hogy nálunk
 Ezután nincs kegyelem!

A hűséges mócok is már
 Kimutatták magukat;
 Ne panaszkodjanak, hogy
 Zavartuk farsangjukat.

Ott is jókor ütött szélylyel
 A jó öreg Bem apánk,
 Mert a mit ő osztogatott,
 Az nem volt fársángi fánk!

A szászok is eljátszodták
 A hurrah komédiát,
 Magyarosan megfizettük
 A bemenetelnek díját.
 De minek is tartanánk itt
 A föld e szétszortjait,
 Ezek lesznek majd utóbb jó
 Udvari bolondjaink

Tavaszdik már valóban,
 Jól dolgoznak a szelek;
 Megindulnak a felhők, és
 A vándorló legények
 Majd ha melegebb lesz, egyet
 Gondol ez a német is
 S egy szép reggel megindulnak
 Windischgrätz és Jellásics.

Ide jöttek kitelelni
 A hazátlan jámborok;
 Mit tehetünk róla, mindig
 Voltak s lesznek koldusok!...,

Hanem már nekünk elég volt,
 Adjon már most más nekik,
 — A magyar vendéglést csak
 Tudom megemlegetik.

Azért is csak hadd legyen tiz
 Ellenségünk, hadd legyen ;
 Büszke vagy most, de dicső léssz
 És hatalmas nemzetem !
 Téged csodának teremte,
 S ostorának istened :
 A kinek mértéke megtelt,
 Azt fordítja ellened.

Istentől elrugaszkodott
 Gézengúz nép mit akarsz ?
 Hogy mi addig le nem győztünk
 Tudod-e, hogy mért van az ?
 Isten akarja, hogyha majd
 Miénk lesz a győzelem,
 Ne legyen már sziveinkben
 Számotokra kegyelem !

Vajda János.

FÖLTÁMADOTT A TENGER ...

(1848.)

Föltámadott a tenger,
 A népek tengere,
 Ijesztve eget, földet,
 Szilaj hullámokat vet
 Rémitő ereje.

Látjátok ezt a tánczot?
 Halljátok e zenét?
 A kik még nem tudtátok,
 Most megtanulhatjátok,
 Hogyan múlat a nép!

Reng és üvölt a tenger,
 Hánykodnak a hajók,
 Súlyednek a pokolra,
 Az árbocz és vitorla
 Megtörve, tépve lóg.

Tombold ki te özönviz,
 Tombold ki magadat,

Mutasd mélységes medred
S dobold a fellegekre
Böszült tajtékodat;

Jegyezd vele az égre
Örök tanulságul:
Habár fölül a gálya,
S alul a viznek árja,
Azért a víz az úr!

Petőfi Sándor.

ŐSZINTE VALLOMÁS.

(1848 Junius 25.)

Én nem szerettem iskoláimat
 A leczke nekem büntetés vala;
 Erős hitemmé vált a sejtelem:
 Hogy annak hasznát nem veszem soha.

És így haladva bé is végezém...
 Nem koptatám el törvénykönyvemet:
 Nehogy tanuljak mástól rablani
 Törvényesen halomra kincseket.

Pajtásaimnál töltém az időt...
 Megkóstolgattuk a hegy borait.
 Hejh a borocska volt ám jó tanár —
 Hosszan kinyújtni lelkünk szárnyait.

Pedig pedig, ha lélek szárnyra kel,
 Közélb az égnél az csak meg nem áll,
 És hoz sugárt az égnek fényiből
 A földtekére—hogyma viasszaszáll.

Nap, volt meleg nap a fényes koszorú,
 Mely szív után is egybefonva lett.
 Minden barát abból egy egy sugár;
 Midőn egymástól válnunk kellett.

És így váltunk mi el. Pályára mind...
 Áldozni mindent a kedves honért!!
 Kit kit köréhez mérve jól tudom –
 Gyalázat, utján egyiket sem ért.

S ha életünket kell odadni majd!!
 Eljöttek ugy-é egy zászló alá?
 Eljöttek ugy-é?... mintha hallanám...
 Mintha mindegyik aztat mondaná.

Barátaim! ti kedves czimborák!
 Oly jól esik ha rátok gondolok!
 Rátok barátim... kedves czimborák,
 Kik iskolába velem jártatok!

Rutkai Emil.

BÁNYÁSZDAL.

Három a szín fenn lobogó
 Zászlónkon,
 És e színben egy szív, egy test
 Most e hon;
 Fogadjuk és szent a szavunk:
 E szín alatt élünk, halunk!

Létünket, mely hébe-hóba
 Tengett még,
 Jobbra váltja e szín alatt
 A nagy ég.
 Fogadjuk, és szent a szavunk:
 E szín alatt élünk, halunk!

Megyéinkben dús az áldás,
 Rajta hát!
 Biztat e szín hogy a munka
 Sikert ád.
 Fogadjuk hát s szent a szavunk:
 E szín alatt élünk, halunk!

E szín alatt a szabadság
 Felvirit,
 S fel-kitárja a tömegnek
 kincseit.
 Fogadjuk hát, szent a szavunk:
 E szín alatt élünk, halunk!

Ámde gyilok a szabadság
 Rend nélkül!
 És ez a szín, mely alatt rend
 Létesül,
 Fogadjuk és szent a szavunk:
 E szín alatt élünk, halunk!

Szabadság, haladás és rend
 Jelszavunk!
 Melyet e szent zászló alatt
 Fogadunk.
 Fogadjuk és szent a szavunk:
 E szín alatt élünk, halunk!

Rendet a magyar nemzetnek
 Törvény ad,
 Melyet törvény, kormány s haza
 Együtt szab.
 Fogadjuk és szent a szavunk:
 E szín alatt élünk, halunk!

S majd midőn a halál torka
 Ránk riad,
És e terhes élet szála
 Megszakad ;
E szín legyen szemfedelünk !
E szín lobogjon felettünk !

NAGYJAINK.

Mi voltál mindeddig szülő honom?
 Asztal, mely állt terítve gazdagon;
 Áldásaid bor és kenyér;
 Arany pohárban sárga tűzborod,
 Kenyered mint a hó, fehér.

S gazdagságodban isten megvere,
 Mert csak néhány kiváltságos here
 Emészté dús áldásaidat;
 Mig millió koplalva dolgozott
 Kapván csontot s kenyérhajat.

Nagyok! tán az ördög volt veletek,
 Hogy tálba nyulni nem engedtetek
 A népnek, mely igás-barom
 Volt a békén, s elhullt nem tudva, hogy
 Kiért? miért? a harczokon?

Apáitok példája vont talán?
 — Járván a néphóhérok nyomdokán —

Ti nem mérközhettek velek!
 Mint a bős villám pusztítottak ők,
 De legalább fénylettenek!

Igen, fény és dics, melyben jártanak,
 Jól rájok illet, mint pánczél, sisak;
 Erőtlen löre magzatok,
 Sisak, pánczél, ez ősi hagyomány,
 Ronggyal volt tömve rajtatok!

S jött a nagy óra s ti nem vesztetek el
 Sőt megifjodtok a nép ezrivel,
 Mert immár elrémultetek,
 A csillogó csecsebecsék után
 Négy-kézláb mászva mint gyerek.

Kértünk, hogy önkezetek rontsa szét
 A kiváltságok vén épületét;
 Kértünk, de mindig hasztalan!
 S jött a földrengés, megingott a ház,
 S a rozzant fal ledőlve van!

Az egész erdő számatokra nőtt,
 Hiába kértünk egy kis tüzelőt,
 Hogy a nép fázik, didereg...
 S dördült az ég... s nyájas meleg tüzzel
 Nekünk a villám gyújtá meg!

Hanem hiszen már minden rendben van!
Oh nézzetek e népre nyájasan,
Szegény, ez mindent elfeled!
S oly szívesen kiáltja veletek:
Csend, egyetértés, s szeretet!

Tompa Mihály.

ÖNKÉNTES DALA.

(1848 Julius 30.)

Piros toll a kalapomnál,
 Piros zászló kezemben,
 Piros öröm a szívemben,
 Piros lány az ölemben.

A magyar nép épen kelő
 Piros hajnalt köszönti;
 S a kivivott népszabadság
 Boldogságát jelenti.

—De vértől leszen pirosabb
 Toll, zászló, ha vész támad:
 Az öröm — elhalványodik,
 A piros lány — elsápad.

S a csatában kard tépi szét
 Lengő piros zászlómat;
 Gyilkos golyó a szívemet,
 S szeretőmet a — bánat.

De sebj! mátkám szivében
Megszelidül a bánat:
Édes emlék lesz halálom,
Mert megmentém hazámat.

S csatában egy élet, csak egy
Elveszett percz nem egyéb:
S egy perczet csak nem sajnálunk,
Nem sajnálunk a honért.

Dúl a rabló illircsorda,
Nemzetünk bős ellene:
Fel! barátim, fel! kinek a
Szabadság az istene!!

Lissnyai Kálmán.

RAJTA MAGYAR!

(1848.)

Hajdan szabadon, szabad ősi mezőn,
Rákosra gyűlének a harczos apák,
Bátor szavok égre dörögve hatott,
S kérelmők az égi lakók megadák.

Rákosra gyűlének a vész idején,
Rákosra, miként komor éji vihar,
És fellegeket harsogtatva zugák:
Fegyverre! csatára! halálra magyar!

Hol vannak a hajdani hős daliák,
A győzedelem - csata - kűrtrivalás?
Mátyás rohanó seregének örök
Győzelmei? és az örömríadás?

Fenn élnek e hősök... a hajnal egén:
Csillámlanak egykori fegyvereik...
Ott, hol koszoruzott szellemeik
Ládsáikat isten elébe teszik::

De hogyha a hont vész fenyegeti,
Mennydörögve riad föl a szellemi kar,
Föl-fölriad akkor az ég, s nyilait
Kettőzve dörögteti: rajta magyar!

Rajta, csatára, halálra ha kell!
Szabad haza hívja szabad fiait,
Védjétek a trónt, a királyt, a hazát,
Védjétek a nép kivivott jogait.

Az égről a harcos apák szava zeng,
Nem csügged a nép, nem csügged a kar;
Őseink riadoznak az égből alá:
Fegyverre, halálra, oh rajta magyar!

SZÉKELYEK.

Hős és furcsa nép valának
 Régentén a székelyek:
 Most is hősök, most is furcsák,
 Isten őket áldja meg.

Nem magas a székely ember,
 Inkább botja, s kardja nagy;
 De kezétől hull az ellen
 Bár két fővel magasabb.

Hegyi nép a székely ember,
 És még szegény a felett;
 Fegyvere nincs, nem is készít,
 Hoz az osztrák eleget.

Szótalán a székely ember,
 Többet szól puskája tán.
 S mert a golyó ritkán talál
 Agyával sujt igazán.

Meg nem áll a székel ember
Ágyu s puskacsó előtt,
Inkább beront, mert az ellen
Jobb ha meghal, mintha lőtt.

Nem tréfál a székel ember,
Hjába tréfál a vezér.
„Vezess“ — mond — „de megkolintlak,
Ha csatánk rossz véget ér.“

Ritkán vig a székel ember,
De ha vig akkor bolond;
Német sisakból iszik bort,
S kenyérért Szebenbe rent.

Hős és furcsa nép valának,
Régentén a székeliek;
Most is hősek, most is furcsák,
Isten őket áldja meg.

A SZÉL.

(1848 Julius 25.)

Udvaromon véges végig
 Rohanó szél fűtyörészik,
 S az ablakon zörög végre,
 Mintha tőlem szállást kérne.

Éjszakáról jöttél ugyebár,
 Fagyos lehelletű madár?...
 Minek jöttél mikor látod,
 Nem kell a látogatásod.

Hiába járod ablakom,
 Azt én neked ki nem nyitom...
 Eredj vissza szerencsésen,
 Otthon tán jobb dolgod leszen.

S megmondhatod majd azoknak,
 Kik véled egy házban laknak,
 Hogy mikor elváltál tőlem,
 A kardomat köszörültem.

Lévay József.

ÜTÖTT AZ ÓRA.

(1848.)

Ütött az óra ; Kárpátok lejtőit,
Szomjuzzák alföld áldott téreit,
Téged vitéz Kunság, Bánát kalászit,
Ménés, Tokajnak szőlőhegyeit;
Szomjuzzák a magyarnak szép honát,
Egy ezredévi ősi birtokát.

Téged kívánnak Árpád szent hazája,
E drága földet négy folyók között,
Melyet vérökkel szerzettek apáink,
A kis utód vérével öntözött;
Melyen apáink sirja hamvadoz,
Hol gyermekink bölcsője ringadoz.

Téged kívánnak gazdag aranyoddal,
Szép hölgyeiddel dús magyar hazánk!
Vad szenvedélylyel köszörflik a tört,
Uszikják egymást ellenink reánk;
Sem kevesebb, sem több a mit akarnak;
Mint vég- és irtóharczot a magyarnak.

S te hagynád ezt Árpádnak ivadéka?
 A négy folyónak áldott téreit?
 Kún-ságodat, s a délibáb hazáját,
 Ménes, Tokajnak szőlőhegyeit?
 Te áthagynád nekik imádott honod
 Mely ezredévi ősi birtokod?

Fel, fel, magyar nép, ősi szép hazáért,
 Fel hőlgyeidért, fel gyermekedért!
 Kelhetsz-e szebbért, vivhatsz-e nagyobbért,
 Mint mikor értők öntesz hősi vért?
 Fel, fel, magyar nép, bosszuló csatára!
 Hazád, s szabadságod lesz harc-zod ára!

Le köntösödről az aranyt! a gyöngyöt,
 Ötvös helyett csiszárok kellene;
 Ezüst, arany helyett kemény aczélból
 És vasból kardott fegyvert verjenek;
 Miért aranylánczon zsebedben óra?
 Veszélyben szív az óramutatója!

Gazdag, szegény, öregje, ifja indul,
 A férfi fegyvert ölt, életóvót;
 A nő, menyasszony-köntöséből varrja
 S kitűzi a buzditó lobogót:
 Ágyuvá lészen a torony harangja
 Előbb, mint a hon temetését kongatja.

Egy mindnyájunkért és mindnyájan egyért!
A jelszó áll: vagy élet, vagy halál!
Halál az árulásnak, s szolgaságnak,
Neked szabadság szent oltárod áll!
Körölted, élet és halálra készen
Az áldozó: Árpádnak népe léssen!

Ti akarátok, hogy csatára keljen,
Ti hogy véres legyen az áldozat!
Reszkessetek, mert harcza szörnyű leszen,
Az igaz ügy szent diadalt arat!
És mint a phönix hamvadó porából
Kelend ki a magyar nép a csatából!

G. F.

INDULÓ.

Ös Buda gyermeke föl, szaporán!
Látod, a vér zászlója lobog?
Fel, fel, a bajt megelőzi korán
Fel, kinek szive, közjóra dobog.

Nemzetiségünk szent vagyona,
Éljen a hon és alkotmány;
Bár mi felől fenyegessen viszály,
Bátran sikra kiszáll.

Vállhoz a vállat, a nap alatt,
Nincs ki ledöntse a szikla falat,
Éljen a hon és az alkotmány!
Bátran sikra kiszáll.

HONVÉD-DAL.

Országos hadi nemzetőr a nevem,
 Ezt a nevet becsülettel viselem;
 Fizetésem nyolcz krajczár ezüst pénz,
 Uri mód megél ebből a közvitéz.

Nem kell nekem,, Rekcum kérdáj, abmasir,“
 Ha ezt hallom, a lelkem is csak úgy sir;
 Mondja meg csak magyarul, hogy mit akar,
 Meg is érti, meg is teszi a magyar.

Csak úgy önkényt álltam a zászló alá,
 Kedves hazám szeretete vett reá,
 Bár a golyó, mint a zápor, úgy esik
 El nem hagyom utolsó csepp véremig.

Egy istenem, egy életem, egy hazám!
 Országom a félvilágért nem adnám;
 Nem is veszi azt el tőlünk semmi rác,
 Orosz, ilyr, sokacz, holmi suplikác.

A hazának, a királynak esküvén,
 Czudar ember, ki megszegi esküjét,
 Jó ember a mi királyunk Ferdinánd,
 Magát, tronját védelmezzük egyiránt!

Azt beszélük odakint és odalent,
 Hogy a magyar napja már nyugodni ment,
 Rajta a ki lelketek van, rajta hát,
 Majd megválnak, ki issza meg a torát!

Kinek vétett ez a mi jó nemzetünk,
 Hogy annyian törekednek ellenünk!
 Áll Buda még, él a magyar istene,
 Ellenségünk megpukkadhat mérgibe.

Seregünknek apraja, mint őrege
 Azon szent fogadást vette szívébe,
 Mig az isten erőt-egészséget ad,
 Ránk ugyan nem vet—de senki—rabigát.

Székkői Pál.

BETŰK ÉS AJKAK

Betűk és ajkak fennen hirdetik,
 Hogy a világ órjásilag halad,
 Mondják: az ember, az erkölcsi lény,
 Tökélyesebb lesz minden percz alatt.

Az uj időknek nagy története
 E fontos tanból nagy leczkét adott;
 És megtanita: hogy nincsen nagy ok
 Lenézni az oktalan állatot.

Az állatok közt önszülőtteit
 Csak a legalábbbvaló falja fel;
 És a világ órjásilag halad:
 Mert most ezt a királyok kezdik el!

Különös, hogy a ki egy magzatját megölte:
 Elvesz pallossal vagy kötélén;
 A ki pedig vadul legyilkol százakat:
 Halál helyett ezt hallja: éljen!

A bársony színe tart sok éveken,
De végre a bársony is kimegyen,
Rossz festék az a honfivér, királyok!
Midőn kiömlik, még piros, piros ...
Ha megszárad sötét lesz mint az átok,
S nincs idő mely ily szennyfoltot kimos.

Tompai Mihály.

A VÉN ZÁSZLÓTARTÓ.

Fut Bécs felé Jellásics, a gyáva,
Seregének seregünk nyomába,
Megrémülve fut a magyar hadtól;
Magyar hadban egy vén zászlótartó.

Ki az a vén zászlótartó ottan
Olyan tüzes lelki állapotban?
Szemem rajta kevélyen merengel:
Az én apám az az öreg ember!

Az én apám a vén zászlótartó.
„Vészben a hon!” elhatott a nagy szó,
Elhatott kórágýához, fülébe,
S mankó helyett zászlót vett kezébe.

Vállait egy kínos élet gondja,
Betegség és ötvennyolcz év nyomja,
S ő feledve minden baját, bűjét,
Ifjak közé hadi bajtársúl állt.

S kit eddig az asztaltól az ágyba
 Alig-alig birt elvinni lába,
 Ellenséget űz mostan serényen
 Ifjusága régi erejében.

Mi vitte őt háboru zajába?
 Hiszen neki nincsen gazdagsága,
 Mit féltene, mit védnie kéne,
 Hogy ne jusson ellenség kezére.

Annyi földet sem mondhat övének,
 Melyben egykor koporsója fér meg,
 S mégis, mégis viszi lobogóját
 Azok előtt, kik a hazát óvják.

Ép azért ment, mert semmivel sem bír;
 Küzd a gazdag, de nem a hazáért;
 Védi az a maga gazdaságát...
 Csak a szegény szereti hazáját.

Édes apám, én voltam tenéked
 Ekkoráig a te büszkeséged;
 Fordult a sor, megfordult végképen;
 Te vagy mostan az én büszkeségem.

Érdemes vagy a cser-koszorura!
 Alig várom hogy lássalak újra,
 S megcsókoljam örömtől reszketve
 Kezedet, mely a szent zászlót vitte.

És ha többé nem látnálak téged?..
Látni fogom fényes dicsőséged;
Könnyem lészen sírodnak harmatja,
S híred a nap, mely azt fölszáritja!

Petőfi Sándor.

JÖN A MUSZKA.

Jön a muszka, halljátok-e emberek?
De nem azért mondom ezt, hogy féljete;
Félig győzött, a ki bátor,—azt pedig
A ki fél, már jó előre megverik.

Jön a muszka! csak hadd jőjjön nem baj, a
Magyar ember kész beteg ha nincs baja.
Mit csinálna a magyar had s Görgei,
Ütni verni ha senki nem vón neki!?

Ott lehet az embernek az ereje,
Ha nem csapott földhöz még senkit vele;
Mit érne, hogy van jó kardunk, meg karunk:
Hogyha avval senkit orrba nem csapunk.

A magyar, már azt sem tudták ki fia?
Megösmér most német, anglus, franczia,
Majd ha egy-két muszka tábort megverünk:
Egész világ barátságot köt velünk.

Annyi pedig, hogy megverjük, bizonyos,
Nem kell annak csak vasvilla, meg fokos ;
Már hogy kéne? hisz nemrég a lengyelek
Kaszával levágtak egy nagy sereget.

Tartóztatni kell a magyar katonát,
Mint a jó ló úgy rohan, ha tüzet lát,
S a muszkának meg sem mozdul a lába;
Ha más nem ló, szúr a horgos inába.

Sokan vannak az igaz mint a sáska,
Semmi baj, még jobban dőlnek rakásra,
Hisz ha vastag, ha kövér a rét füve,
A kasza úgy ont jó rendet belőle.

Nő az árviz, mentől jobban nő, rajta
Annál fentebb emelkedik a sajka,
Sok a bajunk, szerencse még, ha baj van,
Emelkedünk, erősödünk a bajban.

Hibás ki fél a muszkától, — hibás, ha
Ügyet se vet rá, a bajt csak fitymálva;
Mikor jön, vagy mennyi jön, majd megvállik,
Mi csak bátran, készen legyünk halálig !

Készen legyünk, halljátok-e emberek ?
Jön a muszka, de azért ne féljetek !
Félig győzött, a ki bátor, azt pedig
A ki fél, már jó előre—megverik.

Tompa Mihály.

MAGYAR SEREGHEZ.

Dicső magyar sereg, szabadság serege,
 Büszkén néz végig a szabadság istene,
 Egész szabad világ zászlója most e kar,
 Hol vért kell ontani ott első a magyar.

Szabadság! oh te vagy, nem zsold mért harcolunk,
 A kárhóztból is kihozna táborunk;
 Győz a sereg, kinek ezernyi karja van,
 Ezernyi karja, de egyetlen keble van. —

Szabadság az mivel a lélek felrepül,
 Szabadság az mire a holt is lelkesül;
 Habár egész világ kihamvad, pusztá lesz,
 Utolsó lángja a szabadság lángja lesz.

A másik angyal, a dicsőség, a ki vész
 Dicsőséget nyerünk ha életünk elvész;
 Oh hol van szebb, dicsőbb, mint cserbabéru sár,
 Min ifju lány viraszt s az örökajku hir.

Szabadság és a hír magyarnak egy elég,
Kibe istennek a legelső lángja ég,
Szabadságért sereg ! sötétül a világ,
Hasitsunk hajnalfényt vérünkkel katonák!

Hiador.

CSATATÉREN.

Ezt a szellőt mely itt lebeg,
Nem szűlték a hideg szelek:
Sohajtása ez azoknak
Az itt elhullt bajnokoknak.

Magyar lányka ha rád lehel,
Lágy kebledet ne takard el,
Engedd inkább át szállásnak
Annak a bús sohajtásnak.

Nem hűti az meg szivedet!
Sem nem kéri szerelmedet!
Csak örökös emléket kért
A vitézül elestekért.

Boglár.

VERIK MÁR A DOBOT...

Verik már a dobót indulóra,
 Mennek a honvédek, mennek hosszú utra.
 Mennek és mind addig még csak meg sem állnak:
 Miglen szemébe nem néznek a halálnak.
 Vigyázz édes anya, vigyázz gyermekedre!
 Mert bánatot hozhat szegény ősz fejedre.
 Minek is aludtál tegnap olyan mélyen
 Azon a szerelmes holdvilágos éjen?
 A mint megcsókoltad ma reggel gyermeked,
 Szemeit a földre sütötte előtted;
 S egész napon által kicsiny szobájában
 Sirt és imádkozott gyermeked magában.
 Verik már a dobót, verik indulóra,
 Mennek a honvédek, mennek hosszú utra,
 Mennek és mindaddig még csak meg sem állnak:
 Mig a szemébe nem néznek a halálnak.

EGY ÉLETÜNK EGY HALÁLUNK.

Muzsika szól, verbuválnak —
Csapj fel öcsém katonának.

Muzsika szól, dörög a menny,
Bömböl a szél nagy keményen,
Zimankó gyűl a hazára,
Ébredjetek valahára.

Egy életünk egy halálunk,
A veszéllyel szembeszállunk !

Összeröfönt rác, cseh, német
Hogy felfalja ezt a népet ;
Ezt a népet, a kit itten
Ezer éve tart az isten.

Egy életünk egy halálunk,
A szembeszállunk !

Ezer éve, nem maholnap,
Tűrjük itt csak úgy lakónak,
És ehol még felülfordul,
Ki a házból, a pítvarbul !

Egy életünk egy halálunk,
Jaj nekik, ha mi kiállunk !

Itt elődött, hizott rajtunk,
Mellé ült, ha kitálaltunk,
Zsirunk ette, vérünk szopta,
Hogy testvérünk, azt hazudta.
Egy életünk egy halálunk,
A czudarral szembeszállunk !

Ős apánk jól földhöz verte,
De azt látom elfeledte,
Most megint feltúrte ingét,
De mi vágjuk földhöz mindég.
Egy életünk egy halálunk,
Jaj nekik ha sikra szállunk !

Azt mondják : nincs magyar haza ;
Hohó ! de nem addig van a ;
Nem lesz magyar az meglehet,
De titeket még eltemet.
Egy életünk egy halálunk,
Szép hazánkért kardra hányunk !

Arany János.

KI VAGY TE MOST ?...

Ki vagy te most, nyalka gyerek?
A sarkantyud mire pereg ?
Csak nem bálra, tánczolásra ?

Dehogy bálra, dehogy tánczra!
Holnap indulunk a ráczra,
Igazságos boszulásra.

Amott jönnek a huszárok,
Gyönyörűség nézni rájok,
A világon nincsen párjok.

Haza jönnek messzi földről,
Az eleven temetőből,
Csupa hazaszeretetből.

Honvéd is van, huszár is van,
Ágyu is lesz innen, onnan,
Megélünk már valahogyan.

Erdélyi János.

VARRÓ LEÁNYHOZ.

Szerelemnek van rózsája,
 S a rózsát tövis strázsálja.
 A te tñd oly tövis talán,
 Gyönyörű kis varróleány,
 Melylyel szivem táján nekem
 Betűket varrtál ingemen? —

Annyi való, hogy e betűk
 Szivemet égetik gyakran,
 S betűidben nem tudhatom
 Minő isten csodája van?
 Nem tudom de gyanakszom rád,
 Hogy a tűt is bennők hagyád.

De semmi baj: honvéd vagyok,
 Kinek a szúrást tűrni kell:
 Megyek csatába, — harczolok
 Honért, szived szerelmivel;
 De még a hős búcsut veszen,
 Neked még egy dolgod leszen.

Varrj nekem egy fehér zászlót
Hűségednek hókezeivel ;
Rá ezer reményvirágot
Őrök tavasz zöld színével;
Ha véremet kionthatom,
Pirosról én gondoskodom.

Aztán varrj egy szemfődelet,
Ékest mint a hős alvása ;
Himezzen arra gyöngyöket
Szemeid könnyhullatása.
S rövid emlékezetemre
Tűzz egy csókot keresztemre.

S Gy.

TÖRTÉNET.

Magyarországon történt a dolog,
 — Vagy ha még nem, de megtörténni fog, —
 Az ellenség egy vármegyére üt,
 Szörnyen pusztítva, dúlva mindenütt.

A nemzetőrség számra oly kevés,
 És a mi több, még az sem fegyveres!
 Fut, őrző, sir az istenadta nép ...
 Hisz már a harmadik helység is ég!

Az alispán, a vett hírek nyomán,
 Rendkívüli gyűlést tart szaporán;
 S most, hivatlan is úgy tolonganak
 A megyeházhoz a tanácsurak.

Tekintetes vagy polgártársaim!
 Nagy a veszély megyénk határain,
 Mihez fogunk most? rabság vagy halál
 Mi ránk a jövő pillanatban vár!

És a gyűlés vitatkozik, zajong;
 Nyelv akármennyi, de kar nem mozog;
 S egy elkiáltja magát hangosan:
 Már a szomszéd helység is lángba van!

Egyik egyet, a másik mást akar,
 S ez irtóztató rémület s zavar
 Közt, mintha a mennyből hullt vón oda,
 Vágtatva jó egy ezred katona.

S a milyen hirtelen jött a segély,
 Ép oly közel van immár a veszély;
 És az ezredes szóval beűzen:
 A ki csak bir, fegyverre hirtelen!

És kardra, kardra! felrivalt a nép:
 De egy rakás ur közbe szólt:
 Nem, nem! az ezredes urhoz elébb
 Küldjünk tisztelgő deputációt!

Tompa.

A NÉPTÖRTÉNET.

Zsarnok ül a hősi nép nyakán,
Karja sulya fekszik a hazán:
Száműzetve bent a szent igazság,
Rabbilincsen a dicső szabadság.

S tűr sok évig, tűr a hősi nép;
De türelme partjain kilép;
Kel, s kelése tenger áradatja;
Viv, s vivása győzelmét aratja.

Börtönében már a zsarnok úr,
Égbe átkot szór, a földbe tűr;
Mind hiába! köny nem árad érte,
Őt az Isten és a sors elérte.

Vigad a nép, győző dalja zeng,
Hő dalától hangja vissza zeng.
Néptől áldva légy oh szent igazság,
Üdvözölve te arany szabadság!

PALÓCZ TOBORZÓ.

Gyáván éényi nem is éélet,
 Ha nem alutt teé a véred
 Noszi győ le a szaphaáron,*)
 Csapp feő magad jaó szaántábañ.

A katona főgyi angyouí,
 Egy a többi éégi hadvoú;
 Mert haát ember eőrzeés doúga,
 Mee az orszaağ szent jobhvoutya.

Ha legény vagy a toúpadon,
 Leégy veleőnk egy akaraton:
 Szabad hazaánk vedeéseére,
 Törj baátran az ellenseégre.

Eő ne buocsózz a vertustouí,
 Mint csizmagya a Keresztustouí,
 O úgyis hótyig eél az ember,
 Vesszen a ki hónyi nem mer.

*) Szapha : a kemencze felső párkánya, hol a palócok leg-
 szívesebben heverész. Szerk.

PALÓCZ-TOBORZÓ.

(magyarosítva)

Gyáván élni nem is élet,
Ha nem aludttej a véred:
Nósza, jöjj le a szapháról,
Csapj fel magad jószántából.

A katona földi angyal,
Egy a többi égi haddal;
Mert hát emberőrzés dolga,
Meg az ország szent jobbvolta.

Ha legény vagy a talpadon,
Légy velünk egy akaraton:
Szabad hazánk védésére,
Törj bátran az ellenségre.

El ne búcsuzz a virtustól,
Mint csizmadja a Krisztustól;
Ugyis holtig él az ember,
Vessen a ki halni nem mer.

HALOVÁNY KATONA.

Volt a honvédő legénység
Harczra készülőben;
Volt egy ifju a sereg közt,
Halovány színében.

„Hát kendnek tán az inába
Szállt a bátorsága?!
Kérde egy tiszt—gúnyolón,—hogyan
Képe olyan sárga?—”

Tiszt uram!—felelt az ifju—
Már az az én dolgom,
Mért hogy olyan sárga képem?
És azt meg se mondom.

Még ma úgy is kipiroslik,
Hogyha nem egyébtől,
A kardomról rája fecscent
Ellenség véréből.

HADI LANT.

Mikor imádják már a népek
 A szent szabadság édes istenét?
 Mikor csókolják testvérek gyanánt, nem
 Judás lélekkel egymást — szerteszét?

Meddig kell még gyilkolni a szabadság
 Nevében mint öldöklő tigrisek?
 Oh emberség ragyogtasd már fölöttünk
 Napod, szárnyuk e vadon éjjelek!

A lélek szellemednek része, isten!
 Te mindent látsz, s őt vaknak engeded;
 Egy intés tőled és megismered s a
 Világ szabad lesz, mint teremtetett.

De mostan öljünk, hogy mint a korányból,
 Vérből keljen ki szebb kor hajnala;
 S bár fájjon a szív, szentebb a szabadság,
 Hogysem ne kelljen érte fájni.

Az éj sötét, és fényes fegyveremmel
Őrt állok itt az ellenhez közel,
Ki észre sem veszi... a szellem éjben
A legdrágább szó ekép hangzik el:

„Állj meg, ki vagy?„ Barát!“ Jó úgy mehetsz, de
Ha ellen volnál halnod kellene!
Ki a szabadságnak ellensége, annak
Minden magyar halálos ellene.“

De im kivirradt... fölvaltának... Virradj föl
Te is vakságnak átkos éjjele!
S mint engem más ór, a vakságot is más,
Szelidebb mentő váltsa föl vele!

Zaldr.

NÉPDAL.

Este jött a parancsolat számunkra,
 Hogy menni kell magyar fiak a harcra;
 Sirtam mint a záporosó,
 Hogy tőled bucsúzni késő,
 Galambom!

Korán reggel megütötték a dobot,
 Kiadták a kemény parancsolatot:
 Indulni kell a csatára,
 Csókot sem adtam szép szádra,
 Angyalom!

De ha isten visszahozand még egyszer,
 Megkérdzem mit fogadtál ezerszer;
 Hogy addig is hiven maradsz,
 Mig az osztrákkal tart a harc
 Erdélyben.

Ha meghalok vagy a csatán elesem,
 Válassz egy mást magadnak én helyettem;

Hullass értem egy pár könyet,
Megérdemlem tán ezt tőled,
Galambom !

Ha meghalok pajtásim eltemetnek,
Meghagyom hogy mindnyájoknak írják meg :
Itt nyugszik egy hiv szerető,
Hazájáért hiven küzdő
Önkéntes.

NE HIGYJ MAGYAR!

(1848 October 12.)

Ne higyj magyar! csalóka szép reménynek,
 Mely kába tétlenségbe fogva tart;
 Ne higyj a tünde fényű eredménynek,
 Lidércztűz az —: közelg az örvénypart.
 Elszánva légy a nagyszerű tusára;
 Tett az, mi most védhet, menthet hazát;
 Multadban' a jövő győzhetetlen vára:
 Saját erőd a leghivebb barát.
 S ki mást beszél, mind azt nézd ellenednek,
 Ne higyj: csupán saját jó fegyverednek!

Ne higyj magyar! az eskü szép szavának,
 Oh mert csalattatásod hallatlan!
 Orozva ki vést készít e hazának,
 Csak úgy ígér, ha megszorulva van.
 És mintha részegült fővel dadogná:
 Ígéret, eskü, puszta csába hang;
 És mintha gyáva gyermekhang csacsogná:
 Játékszerű használja a bitang.
 Dőrék, kik cifra szóra lelkesednek —:
 Ne higyj: csupán saját jó fegyverednek!

Ne higgy magyar! midőn a becsülettel
 Kínál meg ellenséged zálogul; —
 Arczán irigység sárgasága fészkel,
 Lelkére árulási éj borul;
 Csak jelre vár a czinkosok merénye:
 S hely gyanánt repül a becsület.
 Csak alkalomra les bakói fénye:
 S hely gyanánt fujná el életed.
 Azért legelső pontja ős hitednek:
 Ne higgy: csupán saját jó fegyverednek!

Ne higgy: ne higgy az átkozott kigyónak,
 Ezernyi cselszövénynyel fon körül;
 Az ördögöt választja meg birónak
 Közötted s közte, s veszteden örül.
 Száz karral szór a zsarnok-ármány
 Házadra s rád pallost és lángokat, —
 Üldözve mérgez, mint mirigyes járvány,
 S frigyársakul hív gyilkos latrokat.
 S bár ajakán szent imaszók lebegnek,
 Ne higgy: csupán saját jó fegyverednek!

Ne higgy, ne bizzál idegen segélyben,
 Számodra üdv csak kebledben terem;
 Nincs menedék csak bátorság s erélyben,
 Kül biztatás álnok farkasverem.
 Nézd a magyarnak ozmánali harczát;
 Ott van Velence, német s frank hona;

Igéret és mosoly kendőzi arcát;
 És végre mégis mind mind megcsala.
 Azért, ha híve vagy ős nemzetednek,
 Ne higgy: csupán saját jó fegyverednek!

S ne higgy, ne higgy egy-egy kis győzelemnek:
 Hálót vet ezzel a gaz párttűtő,
 Minden nyomon uj ellenid teremnek,
 S fő ellened, ha késel, az idő.
 Gyorsan tipord fejét a lázadásnak,
 S ha győzész: állj talpon minduntalan;
 Miláno is kezdetben a vivásnak
 Dicső mezője volt s most veszve van.
 S ne higgy, ha békülést súg, tenszivednek,—
 Ne higgy: csupán boszúló fegyverednek!

Várfoki.

MAGYARORSZÁG 1848 ban.

Megint független és szabad vagy
 Oh én imádott, szép hazám!
 Hol, hol van a szó, hol van a dal,
 Mely elzenghesse igazán,
 Hogy független és szabad vagy, én hazám!?

Hadd csókolom, hadd csókolom le
 Szent kezedről a sebet,
 Mit százados békók ütöttek;
 Hadd csókolom meg a helyet,
 Mig kezeden, mig lábadon nem heged.

Vérző szivednek nyílt sebébe
 Engedd tegyem be ujjamat,
 Hogy feltámadásodban higyjem
 Saját feltámadásomat.
 Hogy a mit látok, nem álom nem ámulat!

Mit nemzedékről nemzedékre
 Vártunk, remény — s hitünk vala:
 Eljött a nagy nap valahára,

Eljött a nagy nap, s általa
Apáink elfolyt vérének váltságdíja!

Független és szabad vagy újra,
Mint hozzád illik, én hazám;
Nagy és — dicső leendesz ismét,
Nagyobb, mint voltál hajdanán.
Oh, oh szív, meg ne repedj a kéj mián!

Nagyobb és dicsőbb, mint ők valának:
A Mátyások és Lajosok,
Mert szabadságod biztosítéka
Nem kiváltság, nem zsoldosok,
De a szabad nép milliója lenni fog.

Zászlót kezembe, hadd vigyem szét
Feltámadásod szent tűzét!
Lantot nekem, hadd énekeljem,
Hadd énekeljem szerteszét,
Mint szent zsolozsmát, diadalmad énekét.

Garay János.

HADNAGY URAM.

„**H**adnagy uram! hadnagy uram!“

„**Mi** bajod van édes fiam?“

„**Piros** vér hull a mentére.“

„**Ne** bánd — csak az orrom vére.“

„**Hadnagy** uram! hadnagy uram!

El ne düljön itt az útban!“

„**Megbotlottam** egy nagy kőbe;

Szuronyt szegezz — és előre.“

Megy a honvéd — áll a hadnagy;

Mély sebében összeroskad...

„**Hadnagy** uram! hadnagy uram!“

„**Csak** előre édes fiam!“

Gyulai.

KÉT KOVÁCS.

I.

Piszkos kezű kovács
 Forgatta pörölyét
 A bécsi műhelyen
 S koholt: veszett fenét.

Öreg már e kovács,
 Nehézkes a keze,
 Zord pörölyével ő
 Csak rabvasat vere.

II.

Pozsony s Pest műhelyén
 Más mester működék;
 E vulkántól dörgő
 Villámot várt az ég.

Ifju még e kovács,
 Az ő lángműhelye:
 A honpolgároknak
 Föllángoló szive.

S e sziveken, tudjuk,
Tizenkét éven át,
Hogyan koholta a
Szabadság lángvasát.

HA BÁNTANAK!

Nyerit a harci mén, vígan nyerit ...
 A szomszéd nép megúnta rossz serit,
 Szeretné Tokaj és Eger borát,
 Szeretné alföld búzakenyerét.
 Nyerit a ló... Csátára szállani
 Kössünk kardot, keletnek ifjai!

Szeretnék a kozákok fattyai:
 A kékszemű magyar leányokat...
 Keletnek ifjai, szép hölgyeink
 Ne szüljenek apró kozákokat!
 Nyerit a ló... Csátára szállani
 Kössünk kardot, keletnek ifjai!

Hol a kard, puska, lőpor és sisak?
 Hol az ágyuk? hol van Mészárosunk?
 Az ökreinken hízott ökröket,
 — Ha bántanak — jó lesz mészárланunk...
 Nyerit a ló... Csátára szállani
 Kössünk kardot, keletnek ifjai!

HARCZI DAL.

(1848. Nov. 8.)

Azért, hogy a szabadság
 Vérben fürösztí zászlóját,
 Azért, hogy szent nevére
 Hálátlan és gaz vést kiált:
 Ne lássam, oh dicső hon!
 Halványan arcodat,
 Vagy drágán megfizessék
 E halványságodat.

A síkra, magyarok!
 Fegyvert ragadjatok.
 Hazánkat újra meg kell váltani.
 E drága föld színét
 Borítsák szerteszét
 A pártütőknek véres csontjai.

A fondor hatalommal
 Rabló, zsivány szövetkezett,
 S a nép szívébe mérget,
 Undok koholmányt ültetett.

S a nép, melyet szabaddá
 Emeltél föl veled,
 Most irtó háborút kezd
 Oh nemzet ellened.

A síkra magyarok!
 Fegyvert ragadjatok.
 Hazánkat újra meg kell váltani.
 E drága föld színét
 Borítsák szerteszét
 A pártütőknek véres csontjai.

Alant apáink sírja,
 Itt minden rög, fűszál miénk:
 Egy ezredéves harcban
 Véráldozattal öntözénk.
 Magyarnak lelke áll őrt
 Minden fűszál felett,
 Magyarnak lelke, karja
 Véd minden porszemet.

A síkra magyarok!
 Fegyvert ragadjatok.
 Hazánkat újra meg kell váltani.
 E drága föld színét
 Borítsák szerteszét
 A pártütőknek véres csontjai.

Isten, világ ítéljen!
 Ha vétettünk is valaha,

Kiszenvedénk s megadták
Embernek, a mi ős joga.
Zászlónkon a szabadság
S függetlenség ragyog,
Vész és halál reá, ki
Ez ellen fegyvert fog.

A sikra magyarok!
Fegyvert ragadjatok.
Hazánkat újra meg kell váltani.
E drága föld színét
Borítsák szerteszét
A pártütőknek véres csontjai.

Vörösmarty.

A LENGYEL ÉS HONVÉD.

Bátor gyerekek voltak ők mindnyájan,
 Vérokból már ivott a Visztula ...
 S keblökben hordván Osztrolenka kinjait...
 Nem jött kezökből kegyelem soha.

Meg is becsülték őket a vezérek,
 Oda állitván, hol a hír terem,
 A hol legforróbb a harcznak dagálya,
 S legdrágább a vér és a győzelem.

És megfelelték emberül nevöknek...
 Büszkék is voltak rá, hogy lengyelek,
 S önérzetökben elmondák gyakorta:
 — Honvédek, ily vitézek legyetek!

...Váczot vivják a magyarok haraggal...
 Az erős hídfőt ostromolni kell.
 S elkapva zászlójukat merész Földváry,
 Fel lengyel, — így szól — a hídfőre fel!

Előre száguld a vezér, s az ellen
 Makacs sorához már közelre van...
 De a lengyel had nem mozdul...s mormogja:
 — Ott mind elhullunk, mind, mind — hasztalan!

És száguld a vezér, s vissza sem néz...
 A kikbe bizott, bajnok hadfiak...
 Jó hogy kilőtték a lovat alóla,
 Különben még mélyebbre halad.

De visszatérve bosszus haragjában
 Földhözcsapá a zászlót mérgesen...
 „Jobb katonákat kell — mondá — keresnem,
 Fel a hídfőre, honvédek velem!

És mentek ők... a harmadik zászlóalj,
 Fekete képpel, mint a fürgeteg...
 A vezér ménét újra ellövék, sok
 Honvéd elhullt, de végre győztenek.

Bátor volt a lengyelhad ezután is,
 És büszkék voltak rá, hogy lengyelek,
 De többé nem hallotta senki tőlök:
 — Honvédek, ily vitézek legyetek!

Zalár.

FOLY A VÉR.

Foly a vér a harczy téren,
 Nagy-Beeskerek környékében,
 Majd a római sánczokon
 Győzni fogunk a ráczokon.
 Ej haj! Jellasich,
 A szép Magyarország ellen ne ásts

Czinkosai Metternichnek
 Rablánczokra nem keritnek.
 Ágyuinknak vas golyója
 Szálljon minden árulóra!
 Ej haj! Jellasich,
 A szép Magyarország ellen ne ásts

Megesküdtünk istenünkre,
 Harczra szállunk ellenünkre,
 S vagy legyőzzük ellenségünk,
 Vagy soha vissza se térünk.
 Ej haj! Jellasich,
 A szép Magyarország ellen ne ásts

Dózsa Dániel.)*

*) A költőnek ezen versét legelőször a kolozsvári színpadon énekelték.

Szerk.

FŐ-ISKOLA.

Szabadság anyja, ősi ház,
 Oly pusztán állsz és komoran,
 Szivednek öröme,
 Az élet merre van?
 Hol vannak a dicső fiuk?
 E zengő madarak,
 Kik télben oly hidegben is,
 Dalt s lángot hoztanak?

Hol a zengő nép anyja? hol
 A lelkes jó barát?
 Ki mint sugárit fenn a nap,
 Jó tanítványinak
 Lelkének sugárit
 Örömmel adta át?
 Hol e falak beszédes népe, hol?
 Egy élő lelket nem lelek sehol.

Elmentek ők; sugalmak vontak el,
 Oly jól esik, hogy e ház oly halott,

Pirulnék hogyha volna benn
Egy férfihang, egy ifju volna ott.

Mit ér a könyv és a tudomány?
Mit ér ha népes lesz e ház?
Ha benn az ész és gondolat
Még jobban lealáz.

Áldjon meg ég derék fiuk!
S minél korábban hozzon el;
Majd újra felvidul e fal,
Majd mindenik magáról
Egy hős dalt énekel.
Hadd álljon pusztán most e ház,
Megjön gyakorta lelketek,
Büszkén beszélnek e falak,
Mind a csatára mentetek...

Hiadór.

EGY HALDOKLÓ A FORBADALOMBAN.

Eszemen vagyok... látom az eget
 S az égnek fénylő csillagtáborát,
 Jól hallom a lövöldözéseket
 S a katonákkal küzdő nép zaját...
 Föl, föl, hisz van még bennem anynyi vér,
 Hogy egy szurornak ellentállhatok!
 Megpróbálom... föllállok... ah mit ér?...
 Ugy reszketek, miként a nyárlevél.

Fekvőhelyemre visszaroskadék,
 A sír von már magához engemet...
 Fejem szédül... olyan nehéz a lég...
 Oh adjatok nyugalmasb fekhelyet.
 Vigyétek roncsolt testemet haza,
 Hadd pihenjek meg háznépem között,
 Ez a fal itt, szomszédomnak fala...
 Vigyétek roncsolt testemet haza!

Kis ablakunkban a mécs ott lobog,
 Ott várnak nőm és apró gyermekim!

Mért nincs erőm, mért nem kiálthatok,
 Hogy sietnének hozzám kedvesim?!
 Még rájok adhatnám áldásomat,
 Még sorba csókolhatnám csöndesen...
 De érzem, érzem egy két pillanat...
 Le fogja csukni kékült ajkamat.

Bal oldalomban, itt szívem körül
 Nyitott halálos utat a golyó,
 És mellemre hágott kegyetlenül
 A zürzavarban egy katonaló.
 Régen foly vérem... ám hadd folyjon el
 Az utcának hideg, kemény kövén,
 Mintsem tovább vesződjék e kebel
 A szolgaság kínos gyötrelmivel!!

Hah! mily vad lárma csapta meg fülem!
 A küzdő nép szabadságot kiált...
 És fut a bérgyilkos reménytelen...
 Kivívta a nép régi szent jogát...
 Szakadatok föl, oh szakadatok
 Szabadságért égő sebek!
 Kitörtek lánczaikból a rabok...
 Én itt magamban... vígan — meghalok...

Lévay József.

HARCZIAS DAL.*)

Fel a hazának harczos gyermekei!
 Ma megdicsőült fegyverünk,
 Lám a zsarnok bő seregei
 Vérnyomon törnek ellenünk,
 Lásd a zsarnok vad ordítását,
 Halott egekbe nyomot ver,
 Közelg, és birokra jőni nem mer,
 Hogy gyermekink és nőnk leapritsa.
 Fegyverre honfiak!
 Polgárok, nők, fiak,
 Mennyünk, mennyünk,
 A fertelem vérét
 Tiporja fegyverünk.

*) A függetlenségi harc ideje alatt nagyon fölvetett dal volt.
Szerk.

CSATA ELŐTT.

A régiekből ide hozzám,
 Kik éve együtt harcolunk?
 Miért alunnók át az éjt,
 Ha nem virúl több hajnalunk?
 Ma még igyunk... jó bort ide,
 Éltessük a magyar hazát!
 Hadd mondja holnap a világ:
 Voltak: hős volt mindegyike!

Jer zászlóaljunk bokrétája,
 Jer közelebb szép hadleány,
 Mindössze nem sokan vagyunk,
 Hadd járja csók a bor után.
 Pár óra még s e hült ajak
 Hazám földjét csókolja meg...
 — Kiáltsatok majd többiek
 Helyettünk: Éljen a haza!

Mit ér az mit eddig éltem?
 Mi hozzá e pár pillanat?
 Halhatnék csak még egyszer így,
 Elhagynám mennyországomat.

Élet, kibékülök veled;
 Kibékülök halálomért,
 Áldlak hazám e szavadért:
 „V o l t: nagyobb hőst nem szülhetek.“

Virrad, föl, föl! mi haszna várók
 A feljövő nap sugarát;
 A csatatér hozandja meg
 Hazánk éjének hajnalát,
 És napja lesz vérünk tava,
 Sógári összes sebeink;
 Hadd mondják el testvéreink:
 Ők voltak, és él a haza!

V...A.

NÉZD A FÖLDET...

Nézd a földet kedvében dobogni,
Száz mértföldről jön a székely honfi.
Föl dobogj! verj szive jó anyáknak —
Lelke jött meg győzelmes csatáknak.

Merre menjünk? azt ne kérd, a vészben,
Legnagyobb vész legnagyobb tűzében.
Hogyha lesz nap, mely nevünk kiirtja —
Félvilág dől mivelünk a sirba.

SZABADDÁ LETTÉL...

Szabaddá lettél elnyomott magyar nép,
 Ki testünk teste, vérünk vére vagy;
 Tudom, tudom, hogy részegít a kép is,
 Te érted meg a szót, mily szent az, mi nagy!
 Szabaddá lettél, sirj örömkönnyekeket!
 Elsirtad immár, el a keserűket!

Nyolcz század átka meg van semmisítve,
 Legyőzték azt az észnek fegyverei;
 Nincs szolgaság már a magyar hazában,
 Az ember társát társúl ismeri;
 Kimondta Pest: lánc és nyűgnek helyébe
 Fegyver való és jog a nép kezébe.

Rablánczra vert parasztja Zápolyának,
 Testünknek teste, vérünknek vére, nép!
 Szabad polgára lettél a hazának;
 Ur, pap, nemesség veled frigre lép:
 Mutasd meg a nagy s hosszú szolgaságra,
 Hogy érve s méltó vagy a szabadságra!

Terhet viseltél egy évezred óta,
 S alatta tested, lelked görnyedett;
 Az ur, a pap, a trón és katonája
 Együtt s egyenként rád nehezedett:
 Ezentul a terhet nemes testvéred
 Önkényt s egyenlőkép megosztja véled.

Földet miveltél véres veritékkel,
 Te szántád azt, magvát te vetetted el;
 De más aratta meg gazdag kalászit,
 Munkád feles bérét szedte fel;
 Munkád után tiéd ezentul a bér,
 Nincs szolgamunka többé, nincsen urbér.

Törvényt hozának eddig e hazában
 A hon atyái rólad nélküléd:
 Most gyámjaidból testvérid levének
 S együtt alkotják a törvényt veled;
 Helyed s szavad van, hol rólad szó léssen,
 Helyed, szavad magyar hazád ügyében.

A föld rögéhez voltál kötve eddig,
 Hazád földéből most részed lehet;
 A mit szereztél s gyermekid szereznek,
 Örökké birod, s birja gyermeked;
 Hazád elismer szabad magzatának
 Egynek adózol csak — az egy hazának.

De ennek add ám mindened, ha kéri,
 Véred, javad, ön s fiad életét;
 Mert szent a hon, mert tőle mindened van,
 Mert te övé vagy és ő a tiéd!
 Szabad magyarnak egy a hitvallása,
 Hogy szép hazáját felvirulni lássa!

Fel hát magyar nép, fel a szabadságra,
 Fel testünk teste, vérünk vére, nép!
 Történeted megkezdődött, mutasd meg,
 Hogy érted a szót, érted mindenkép,
 Melyet kimondott Pest a nép nevében
 S mely testvérhangra lelt Pozsony szívében!

Pest és Pozsony kimondották az ígét:
 Az a hazának szíve, ez feje;
 Te szentesítsd meg nép e szent egységet,
 S légy a szövetség harmad frigyese!
 Hárman, milliók, ha öszszeállunk,
 Rendithetetlen léssen szabadságunk!

S ha vér kell, folyjon ellenségünk vére,
 S azé, ki pártviszályra bujtogat;
 A haza ellensége, árulója,
 Nem állanak szent lobogonk alatt;
 Mi egy zászlóra esküszünk, csak egyre,
 A szent szabadság s testvér egyességre.

Garai János.

HONVÉD DALOK.

I.

A szabadság égi virág,
Nemzetek sajátja;
Császároknak, királyoknak,
Mi köze hozzája?

A szabadság piros rózsza,
Harcmezőkön nyilik,
Háromszinű zászlónk mellé
Hajh de szépen illik!

Nekem is van piros rózsám,
Kossuth Lajos küldte;
Áldja meg őt a teremő,
De okosan tette.

Győzelem után elmegyek
Hozzá, megköszönöm —
Menyegzőmön, hí galambom,
Kebeledre tűzöm.

II.

Ki vagyok ? mi vagyok ?
 Magyar huszár vagyok :
 A babámhoz gyalog,
 Harczban lovon járok.

Nincs nekem egyebem,
 Csak karom fegyverem ;
 Ám azért, a ki mer,
 Jöjjön szemközt velem.

Görgei tábornok
 Jól ismer engemet ;
 A hatvani réten
 Felirta nevemet.

Ne kérdezd, ne kérdezd —
 Városi g a v a l l é r —
 Van-e pénz zsebemben,
 Van-e ezüst tallér ?

Kérdezd a németet :
 Vagyok-e adósa ?
 Reggel, este fejét
 Doctora mért mossza ?

Megfizethetek még
 A mivel tartozom,

Windischgrätz zápfogát
Nyugtatóványul hozom.

Ki vagyok? mi vagyok?
Kúnsági fi vagyok!
Harsog a riadó,
Előre magyarok!

III.

Porfelleg támad éjszakon,
Verdesi az eget:
Azt beszélnek, hogy a muszka
Pest felé közelget.

Kárpátoktól a Dunáig
Sokszor iszik vizet;
Mebámulja, hogy a honvéd
Milyen pénzzel fizet.

Minapában megizentük
Egy lengyel zsidótól,
Hogy örökre bucsúzzék el
Az édes anyjától.

Egyék otthon jó ebédet,
Igya meg a borát;
Aztán jöhet, megborsoljuk
A végső vacsorát.

VERBUNG NÓTA.

Kossuth Lajos azt izente :
Hiányos a regimentje;
Ha még egyszer azt izeni,
Mindnyájuknak el kel menni,
Éljen a haza!

Esik eső karikára,
Kossuth Lajos kalapjára;
Valahány csepp esik rája,
Annyi áldás szálljon rája
Éljen a haza!

APRILIS 14-kén 1849.

Keljetek fel régi szenvedések,
 Miket ránk mért olyan sok király,
 Hadd lássuk még egyszer, még utolszor
 A szabadság napsugarinál...
 S hadd változzék gyűlöletté vérünk,
 A zsarnokok ellen, míg csak élünk!!..

Még halljuk a lánczok zörrenését,
 Melyeket görnyedve hordozánk...
 Látjuk a vérföllegeknek árnyát,
 Mit nyugotról dörgetnek reánk:
 Fölleg árnya, lánczok zörrenése,
 Régi zsarnokunk halálhörgése...

Örömében reszket a kopár föld,
 Örömében sir az ég maga;
 Hogy kidobta a trón biborából
 A nép-ellent a népnek kara,
 És elűzte honunk határitól,
 Átkot adván mellé utitársul,

Rajtunk mereng a hir és dicsőség
Csillagának ragyogó szeme,
Elszáll tőlünk majd a harczok éje,
De e csillag nem száll el vele,
És utánna nagy napok virradnak,
Üdvéül a független magyarnak.

S fölkelnek a régi szenvedések,
Miket ránk mért olyan sok király ;
Képők gyakran megfordul előttünk
A szabadság napsugarinál,
S gyűlöletté fog változni vérünk
A zsarnokok ellen, mig csak élünk!...

L. J.

BEM TÁBORNOKHOZ!

E-rdemidnek hős lengyel, ki szab határt,
L-ágeszeddel ki felhatsz egekre!
J-utalmul mit adjon nemzetem, a mely
E-l vérzik nélküled tán örökre!
N-agy Decebálnak, ki büszke ormain
A-tilla-ként, mint Isten ostora
L-erontod a zsarnok bünfészkeit.
E-gy nemzetnek vár rád áldása!
N-em csak Rómának volt hős Muciusa!
Gy-őzelmes karodról ujjadat
E-lvitte bár az ón, de nagy szellemed
L-egyőzhetetlen s feltartod jobbodat,
H-iggadt kedélylyel, mint a sima tenger,
Ó-rködsz ezernyi hős halál között.
S-erged Hadurként bámul, s szüntelen
V-ivni kész, mert lelked átköltözött.
E-légszer csalódtunk, de hős nevedből
Z-ord egünkön egy remény csillaga kelt,—
É-s a hon, melyért foly véred ujonan,
R-ólad hívja testvérnek a lengyelt.

Sz. M

•

I-ső HONVÉD-ZÁSZLÓALJ DALA.

Fel vigan csengjen a pohár!
 Ki tudja holnap mi sors vár!
 Tán körülünk a zord halál
 A csatában sivitva jár?

Üssük össze a hazáért!
 Igyék, ki velünk egyetért,
 Éljen a mi jó őrnagyunk,
 Vele élünk, vele halunk.

Nem honvéd az, silány ember,
 Ki a honért vivni nem mer,
 Kinek első ágyusóra
 Inába száll bátorsága.

Nem honvéd az, fűzfavitéz,
 Ki ellenére háttal néz,
 Anyámasszony katonája,
 A ki remeg a csatában.

••

Ősapáink hajdanában
 Hont szereztek száz csatában;
 S hol fegyvereik villogtak,
 Ugy folyt a vér, mint a patak.

Hont szereztek ősapáink,
 Megvédették unokáik,
 Verje meg a honnak átka,
 Ki eladja mostanába.

Átélt e hon nyolcz századot:
 Látott derűt, borús napot,
 Most is megvédi istene,
 S a honfiak vitézsége.

Rajta tehát honfitársak!
 Mútassuk meg a világnak;
 Nem fajult el ősi vérünk,
 Nem üres szó harczi hirünk.

Első a mi zászlóaljunk,
 Szép nevére gúnyt ne hozzunk;
 Elsők leszünk a csatában,
 Elsők ha kell a halálban.

Honvéd vigyázz! zászlódra nézz,
 Mint vihar zúg a harczi vész,
 Honvéd vigyázz! honvéd vigyázz!
 Zászlód s neved meg ne gyalázd.

Czélt! az ellen melle a czél,
Hova golyónk sivitva kél,
Honvéd vigyázz! honvéd vigyázz!
Esküd, neved meg ne gyalázd.

Főczél a hon szent érdeke,
Megesküvénk védelmére,
Honvéd vigyázz! honvéd vigyázz!
Hogy e szent czélt el ne hibázd.

Székhács Pál.

KOSSUTH.

Demosthenes tenger zügásától
 Tanulta hirhedett szónoklatát,
 Mely tengerárkint a lelkesedés
 Lángegébe ragadta a hazát.

—Téged is a tenger, a honfibú
 Mély tengere tanita szólani,
 Mely önszivedben zajlik, gyöngyöket
 Rejt, s lelkesen szokott hullámszani;

S mely tiszta habként tör fel szemeden,
 A kis könnycsepp, a tengerrel rokon:
 Épen úgy, mint a mérhetlen mesés
 Tengerszem a magas kárpátfokon.

A felhőkhöz jartál iskolába
 Lelket rázó mennydörgést tanulni;
 Mint kell a honárulókra átkot
 Zúgni s honfibúban elborúlni.

Ékesszólásod bűvében rejlik
 Fény és borulat, villám, láng, erő;
 Mik úgy cserélik fel egymást, a mint
 A szónoklatnak méltó tárgya jó.

Az országházban harsány ajkadon
 Nem pusztába kiáltó ez a hang:
 S ha vést hirdetsz, szózatod a hazán
 Végig kong mint a félrevert harang.

S szebb napokban áradó beszéded
 Az öröm piros rózsasöjje,
 Az érzelem tiszta gyöngypatakja,
 Virágokkal játszó völgy szellője.

Majd tavaszi napsugár, a melytől
 Mint a bimbó kinyilik a kebel,
 S megtelik a fő, okban dúsgazdag
 Szónoklatod dicső eszméivel.

Szabad szellemeddel kivíttad a
 Népszerűség rózsakoronáját,
 A mit tele szúrdaltak tövissel,
 De az még sem vesztette el báját.

A szenvedő nép boldogságáért,
A szabadság hajnalsúgáriról,
Szónoklatod varázsszenéje mint
A honszerelem Memnon-szobra szól!

Lisnnyi Kálmán.

PERCZEL MÓR.

Országyűlési pattantyús
 Az ész csatáiban;
 Eszméiben a szabadság
 Demokles kardja van;

Mely élet- s halálra függ a
 Bűnös kormány felett,
 S döntő bírótul hívja fel
 A népet, nemzetet.

Lelket, szívet gyujtogató,
 Merész szónok-tűzér;
 A láng és a lelkesülés
 Szívében el nem fér.

De kilobban villám gyanánt
 S keményen oda csap,
 Hol ármányt sző a nép fölött
 A kormány és a pap.

Szózata majd mint puskaapor,
Melyet a honfitúz
Ha meggyújt, véle vészjósóló,
Merész játékot űz;

Szava az önkény fejére
Dörög mint a bomba,
A teremben szilárd lovag,
S ha kell, még goromba,

Eszméi égő kartácsok,
Melyeket Bécsre vet,
S összezuzza a legnagyobb
Zsarnok Metternichet,

Kinek sujtoló keze közt
E nemzet haldokolt,
S kihez képest Angyal Bandi
Valódi angyal volt.

Majd jól sejtő remény között
Fest egy boldog jövőt,
S magasztos ihlet szárnyain
Láthatd röpkedni őt.

GÚJON.

Pokolba mén ez út talán?
 Oly nagy mélységbe visz.
 Menyünk érted dicső hazám!
 Menyünk mi oda is.
 Ha minden hegyszoros
 Egy bajnok sirja lesz;
 Menyünk habár egész sereg
 E hegy sirjába vesz...

Fölöttünk oly sötét a nap,
 Alant a szikla oly piros,
 Le róla ennyi vért
 Csak a szabadság napja mos:
 Előre! szégyent nem hozunk,
 Hoztunk-e még vezér?
 Hiszen menyünk mi érted is,
 Ne mennőnk a honér'?

Látjátok-e hol a vezér?
 Vezérünk merre tart?

Felhőket hány le a szurony,
A villám ott a kard...
Vezérünk ott most fenn a nap,
Mi a sugári itt alatt,
Fel! mert ha majd a nap lemén
Sugára sem marad.

Hiador.

BEM.

Jöttél s jöttödre oszlott a boru,
 Mely hazánk felett borongott;
 S a hit mely egy nemzetet lángra gyújt,
 Dicső nevedhez fogódzott.

Küzdünk mi; a szabadság szent harcát
 Küzdünk s te jövél vezérül,
 Fegyverünk áldva lőn; s fényes élén
 Vér párolgott köszöntőül.

És hogy e szabadság szent harcának
 Legyen nálunk hirdetője,
 E nyomdát ajándékoztad — legyen
 Neked szentelve zsengéje.

Ohajtásunk egy: élj sokáig a
 Világ-szabadság védelmére,
 Fogadásunk: mi nyomba követünk
 Mindenütt, a harcmezőre.

F. D.

DEMBINSZKI.

Isten hozott hős, lengyel, hadvezér!
 Egy nemzet nyújtja jobb kezét neked;
 Rég a lengyelt vezetted vérezni,
 Most a magyart legjobb testvéredet;
 Isten hozott hős! s utitársaid,
 A vérmezőn elestek árnyait.
 Taníts meg győzni, harczok ősz fia,
 Vagy halni, mint kik elhulltak veled.
 Nem! általunk fölkel holt néped is,
 Végharcod ez, rá fölkel nemzeted.,

Ily nemzet! ily hős! nektek győzni kell
 Két ily testvér együtt nem veszhet el.
 Tudod mi a szabadság, és a vér,
 Tudod mi a rabláncz egy nemzeten,?
 Adunk mi vért, te vidd a lobogót,
 Szabadságért kész halni nemzetem.
 Szabadságot hoz fegyvered nekünk —
 Neked testvért s anyát ad nemzetünk.

Hiador.

ZEYK DOMOKOS.

A segesvári sik mezőn
 Fölzeng a muszka trombita,
 Távol elszórtan fut, szalad
 Bem szerte rombolt táborá.
 Csak Zeyk Domokos nem szalad;
 Nem is látott dicsőbb fiat
 Sem Sajó, sem Mohácsi tér;
 „Isten veled Bem, hős vezér!”

Borongva száll a csataköd,
 Örök, vitézek alszanak,
 Vért könyez a törött virág,
 Hová levétek harczfiak?
 Sirt keres hős Zeyk Domokos,
 Villám kardja irtózatoss;
 „Bosszut! omolj rút muszka vér!”
 „Isten veled Bem, hős vezér!”

Szállongó sas a vad kozák
 A dúlt sikon ragadmányt les,

Zeyk Domokos tigrist ohajt,
 S hatalmasabb ellent keres,
 S ki mégis szembeszállni mer,
 Egy pillanat s porban hever.
 „Bosszút! omolj rut muszka vér!
 „Isten veled Bem, hős vezér!”

A muszka tábor érczfalán
 Megtörik a nap sugara.
 Zeyk kedve hajh! meg nem törik,
 Vág kardja, mig száguld lova.
 Orosz vezér bámul, s riad:
 „Fiuk! annak ki áll utat?”
 „Bosszút! omolj rút muszka vér!
 „Isten veled Bem, hős vezér!”

A legvitézebb muszka jön,
 Mint tigris, csalfán, ékesen,
 Mint orszlán ront előre Zeyk,
 Nyílt arczezal bátran, tüzesen.
 Két hős rohan, két kard suhan,
 Egy fej repül, egy test zuhan.
 „Bosszút! omolj rut muszka vér!
 „Isten veled Bem, hős vezér!”

Orosz vezér hűledve szól:
 „Ki látott még ily kardcsapást?”

E magyart élve akarom !"
S ki rendel egy szakasz dzsidást.
„Vitéz magyar add meg magad,
Vezérünk neked éltet ad.”
„Bosszut ! omolj rút muszka vér !
Isten veled Bem, hős vezér !,”

Tiz dzsida vesztett már urat,
Tiz dzsida közé Zeyk szörül,
Jobb keze küzd, balja lenyul,
Pisztolyt sűt el, s a hős lehull ;
Orosz vezér reszketve szólt :
„Beh kár, beh jó katona volt.”
„Légy áldott piros honfi vér,
„Isten veled Bem, hős vezér !“

Zajzony.

HARMADIK ZÁSZLÓALJ.

Ilyen volt rég a fekete sereg,
 Mindegyiket az isten áldja meg!
 Ugy tetszik mintha Mátyás küldené.
 Feltámadt volna legszebb serege ;
 Lobogni látunk zászlót újra fenn
 Bécs tornyain s a hármás tengeren.

A merre jártok ott van a halál,
 A zsoldos ott irgalmat nem talál,
 Ugy látszik a szurornak erdeje,
 Mintha sötét pokolt teremtene ;
 Fenn hány szuronyt látsz, annyi lesz a holt,
 A harc után mind a nap hőse volt.

Ti vagytok a vezérnek fiai,
 Lehetne mind vezérnek mondani,
 De úgy nevék másokra mondanák,
 Maradjatok inkább közkatonák;
 Föl merre Mátyás járt és hős hada,
 Rátok maradt dicsőséges nyoma,
 Ott! hol a szabadság születik,
 A haragos, fekete tengerig.

Ez a szabadság végtelen hona,
Minden hullám egy küzdő katona;
Teremtsetek uj földet, uj eget,
Miénk a nap bölcsője a kelet.
Hisz nem visel bilincset már karunk,
Mutassuk meg hogy szabadok vagyunk,
Nevünket elfeledte a világ,
Piros vérrel írjuk fel katonák!
A harmadik zászlóalj a nevünk,
Sokat, sokat kell tenni így nekünk,
Ha a veres sipkás pokolba mén,
Minket találjon győzve fenekén!

Jánbor Pál.

A TIZENEGYEDIK ZÁSZLÓALJ.

Szép hazámnak szépséges leányi,
 Keressetek a mezőn virágot,
 Koszorunak, fehérét, pirosat.
 Pirosat a győztesek fejére,
 Fehéret a holtak sirhalmára;
 S adjátok e koszorút könyezve
 A tizenegyedik zászlóaljnak.

Elváltak ők anyjok kebeléről,
 Folyt utánok sok keserű könnyű;
 Fájt a szive sok édes szülőnek,
 Ámde nem volt kedvesebb szülője
 A hazánál, a siró hazánál,
 A tizenegyedik zászlóaljnak.

Sok csatában volt a harci isten,
 Láthatá, mint sápad ott a férfi,
 A midőn kész sirja szélihez lép;
 De nem látta semmi ütközetben
 Soha futni, soha megfordulni,
 A tizenegyedik zászlóaljat.

Tizszer annyi ellenséggel szemben,
 Keskeny hidon, ágyutűz hevében,
 Dicsőséggel vesztett harc után, ott
 Hagyta a merész vezér magára,
 Győzni vagy dicső halált találni
 A tizenegyedik zászlóaljhat.

És az győzött, mindig azt tanulta,
 Félig elhullt, de egészen győzött —
 Győzedelmes csata végeztével
 Fele holtan feküdt a mezőben
 A tizenegyedik zászlóaljnak.

És azóta is mindig csatázik,
 Elöl mindig, mint a kopja éle;
 Előtte a halál jár, utána
 A győzelmek dicsősége szárnyal;
 És a sűrű csatának utána
 Csak felének fele maradott meg
 A tizenegyedik zászlóaljnak.

Majd ha ők is mind utána mennek
 Társaiknak a dicső hazába;
 Ha a végső is becsukja ajkát,
 S nem mond többé éljent a hazára;
 És a fegyver kiesik kezéből:
 Ne tegyetek másokat helyébe,

Legyen e szám egy betemetett sir,
Hova senki uj házat nem épít.
Csak a neve maradjon fenn akkor
A tizenegyedik zászlóaljnak.

Szép hazámnak szépséges leányi!
Keressetek a mezőn virágot,
Koszorúnak, fehérét, pirosat;
Pirosat a győztesek fejére,
Fehéret a holtak sirhalmára;
S adjátok e koszorut könyezve
A tizenegyedik zászlóaljnak.

A HÚSZÁR.*)

A húszár név onnan ragadt a húszárra,
 Hogy egy halálának mindég hús az ára.
 A vasas is azért tartja tiszteletben,
 Mert hol egy húszár van, húszat lát az egyben,
 Ki ha leapritja már a maga húszát,
 Gangosan kipödri szép pörge bajuszát;
 Hej! gyöngy is a húszár, ha felül lovára,
 De a ló is szebb, ha húszár ül hátára.
 Sőt ha paripáját büszkén tánczoltatja,
 Büszkévé válik még a ló is alatta.
 Az idegen népek bámulva hirdetik,
 Hogy a magyar húszár lóháton születik,
 Ki ha le nem pattan saját jókedvéből,
 Mennykő legyen a mi kikapja nyergéből.
 Ha vágdat, a villám pirongatva kéri,
 Hogy lassabban menjen, mert utól nem éri,
 S a szél, midőn lovát jól megsarkantyuzza,
 Sirva jár utánna, azt hinnéd, hogy nyúzza.
 Nyereg kápájáról lóg a miatyánkja,
 Ha szomjazik, onnan gyakran előrántja;

*) Mutatvány az Arany trombitából: nyolczadik lehelet.

Egyébkor nem igen tekint fel az égre,
 Csak mikor ihatik egy kis dicsőségre;
 Ha iszik, rendesen emberül megfizet,
 De csizmaszárában sem tűri a vizet,
 Mert bor és dicsőség szive tápláléka,
 Jól teszi, a vizet igya meg a béka.
 A húszárnak azért villámlik a kardja,
 Mert égő szívéhez nagyon közel tartja;
 Innen a húszárnak minden kardcsapása,
 A tüzes mennykőnek egy mestervágása.
 Történt, hogy a húszár talált egy gyermeket,
 Mely az ellenségből a hareztéren rekedt
 S míg a gyermek apját halálra konczolta,
 Magát a gyermeket megszánta, csókolta
 S egy-két öreg cseppet hullatván szeméből,
 Kivette a halál sűrű örvényéből.
 Mert a húszár szive olyan mint a kardja,
 Addig hajlik a míg ő maga akarja,
 De meghajoltában, bár kínok gyötörrik,
 Valamint a jó kard, soha el nem törik.
 Csak a vitézségnek van nála kelete,
 De kegyetlenkedni már nem természete.
 A német ágyuja haraggal mormogja,
 Hogy az öreg húszárt a golyó sem fogja;
 Sőt ha elesnék is, nem hal meg egészen,
 Mert az örökélet áll számára készen.
 Ki vérrel derített hajnalt hazájára,
 Feljegyzí a nemzet aranyáblájára,

Ki a szabadságért harczol mind halálig,
 Holta után tüstént egy csillaggá válik.
 Látnád a húszárt, ha leveti mentéjét,
 Végig imádkozván száz teremtettségét,
 Effélét mondott már előttem Szemere,
 Mint kinek a húszár szinte nagy embere.
 S szívét az imádság oly nagy lángra gyújtja,
 Hogy neki gyürkőzvéen két kezét kinyújtja,
 Mentéjét pediglen a szél hátra fujja;
 S utánna csak úgy száll a mente két ujja,
 Látnád, ó ha látnád, hogy reszket a német,
 Ki még sohsem látott ily négykezű rémet!
 S a vasast kardjának még szele sem éri,
 Már megadja magát és a pardont kéri.
 De agyoncsapja a húszár az álnokot,
 Mert pardont sem adni, sem kérni nem szokott.
 Mikor a huszárok csatába indulnak,
 Az isten szeméből örömkönnyek hullnak
 S innen lehet aztán azt kimagyarázni,
 Mért szokott a húszár oly gyakran megázni?
 Ha én Isten volnék, csak azt vinném végbe,
 Hogy lóháton menne a húszár az égbe.
 Menyecske! ha feléd húszár nyújtja száját,
 Csókold meg a világ első katonáját!

UJ SZABADSÁG.

Folyt az országgyűlés már ekkor javában,
 A magyar rendek közt Pozsony városában;
 A nagy és kis urak, kik diétát ültek,
 A népszabadságért szépen lelkesültek.
 S a szó, mely Pozsonyban szabadon mondatott,
 Az egész országban dörgő ekhót adott;
 Irinyi, Petőfi, Sükei, Vasvári,
 Kiknek élén állott Klauzál és Nyári,
 Jókai, Irányi, Fényes Elek, Degre,
 Kik már a türelmet akasztották szegre,
 Egyesülvén Pesten a felbuzdult néppel,
 Az uj szabadságért vitytak bátor képpel;
 Vezették a népet a város házára,
 S a nemzeti zászlót kitűzvén tornyára,
 Azon mestereknél, kik könyvet nyomtatnak,
 Mindent kinyomatni hirdették szabadnak.
 Táncsics Mihályt pedig, ki a népnek ira,
 S utána feleség és több gyermek sira,
 Minthogy irásáért a gazok elfogták,

Budán a tömlőczből kiszabadították.
 A pozsonyi gyűlés ezek hallatára
 Még inkább bocsátá nyelvét szabadjára.
 Kossuth Lajos csak úgy leste az alkalmat,
 Mikor szabadítsa fel a birodalmat;
 A csehek, osztrákok mind alkotmányt kértek
 S a magyar diéta közben is járt értek.
 A király a dolgot csak huzta csak vont,
 Igérgetett mindent, nem úgy tett mint mondta.
 A tavasz már épen kezdette nyilását,
 Minden tárgy kívánta felszabadulását,
 A földet mely nyögött a fagynak alatta,
 Lánczaiból a nap felszabadította,
 Szabaddá lett a viz, széttörvén a jeget
 S öröme képéül mutatta az eget.
 Pozsonyban nem volt a menydörgésnek száma,
 Mert Kossuth volt ott a tavasznak villáma;
 Kossuth mint a menykő egyszerre lecsapott,
 — E név hallatára emeljünk kalapot! —
 S megeredvén az ő menydörgő szózatja,
 Mely a leggonoszabb vesét is áthatja;
 „Uraim! — így szólt — nagyon bús a nóta,
 Melyet nekünk fúnak háromszáz év óta,
 Borzasztó a magyar népnek szenvedése.
 Mintha nem is volna Isten teremtese,
 Fiát elhurczolják német katonának;
 Hogy ellenségévé váljék a hazának
 A nagy adó alatt melyet vetnek rája,

Majd hogy le nem szakad háza gerendája:
 De hova fordítják a temérdek sommát,
 A felől nem tudhat, s nem is tud egy kómmát,
 Mert erről nem szabad nekünk számot kérni,
 Sok a költség, mondják, s ezzel bé kell érni.
 De mit is rágódunk a keserű tormán,
 Melyet orrunk alá tart a bécsi kormány;
 Itt az idő urak! csak most álljunk résen,
 Tűstént segíthetünk ennyi szenvedésen.
 Legyünk függetlenek, mert nem boldogulunk,
 Ha kegyelmet mindég csak Bécsből koldulunk;
 Mondja ki utánam a kinek van lelke,
 Hogy a szegény népnek legyen szabad telke;
 Melylyel eddig verték, törjük el a botot,
 Szüntessünk meg minden dézmát és robotot;
 Im a papság önként lemond a dézmáról,
 S e szép áldozatért rá dicsőség hárul;
 Az adót a néppel fizessük egyformán,
 Adjon arról számot egy felelős kormány,
 Melynek magyar legyen fajtája, erkölce,
 S pénzünket csak saját szükségünkre költse,
 Különben ha rajta hazánk dolga mulik,
 Tudja meg, hogy nyaka azonnal megnyulik,
 S az legyen törvényes királyi rendelet,
 Melyben a felelős kormány megegyezett;
 Vagy is: úgy hajtsunk a király parancsára,
 Ha azt egy miniszter veszi szakállára.
 Aztán töröljünk el minden kiváltságot,

Szónak, gondolatnak adjunk szabadságot,
 Minden évben Pesten tartsunk országgyűlést,
 Hol csak a népkövet foglalhasson ülést;
 Minden hit egyforma szabadsággal birjon,
 Ki-ki saját nyelvén beszéljen és irjon.
 De ha hivatalra leszen felemelve,
 Tanuljon magyarul, ez az ország nyelve,
 S mit emberségtektől legbuzgóbban kérek,
 Legyünk egyenlőek, mint a jó testvérek,
 Mert hol egyik ember olyan mint a másik,
 Senkinek a foga máséra nem vásik.
 Ő felségét pedig kérjük le Budára,
 Ugy is régen látott királyt Mátyás vára
 S hogy meg legyen védve királyi személye
 S világát közöttünk bátorságban élje,
 Hogy megoltalmazzuk földét e hazának,
 Álljunk bé mindnyájan tüstént katonának,
 Legyünk nemzetőrök és legyünk honvédek,
 Fegyverrel a hazát nem szolgálni vétek,
 Bizzuk seregünket a magyar kormányra,
 Hadd eskettesse meg az uj alkotmányra.
 — Nemzeti szín legyen a sereg zászlója
 S véstől a magyarok Istene megóvja.
 S hogy annál nagyobb és dicsőbb nemzet legyünk,
 A testvér Erdély is egyesüljön velünk.
 Egy szó mint száz, legyen a réGINEK vége,
 S áldassék a magyar példás nemessége. “
 Kossuthnak könyei zápor módra hulltak,

Az országos rendek mélyen megindultak,
 Soknak, ki tapintott zsebe jövőjére,
 Vesztesége után folyt az orra vére;
 De mind a mellett is, mert készen valának
 Mindent feláldozni a nép jobb sorsának,
 Nyomban kimondották egy szívvvel és szájjal,
 Hogy el kell végezni mindezt a királylyal.
 Felment Kossuth Bécsbe az ország színével
 S bűbájos nyelvének istenerejével
 Egy jó pillanatban a királyt rábirta,
 Hogy ez az új törvényt önkint aláírta.
 Mig irt az izzadság csak úgy szakadt róla,
 Azután felállott és ekképen szóla :—
 „Hivem Kossuth Lajos ! te derék ember vagy
 S látom az eszed is mint a hired oly nagy ;
 Ugyvan, minden szavad fényesen mutatja,
 Hogy arany elmének gyöngy a gondolatja,
 De talán egy dolgot elfelejtettetek, —
 Hát miniszterekké, mondd kiket tettetek ;
 Mert ha bölcs emberek és nevöket birom,
 Mostan egy füst alatt azt is aláírom.“
 „Ingyen sem felejténk semmit el, királyom !
 Mond Kossuth, a kormányt mind előszámálom ;
 Mert a miniszterek ki vannak már tűzve,
 Im itt van a nevök koszoruba fűzve.

Battyáni Lajos lett miniszterelnökké,
 Mert a szabadságot pártolta örökké ;
 Helyén vagyon nála a szív mint az elme,

Tetteit vezeti a haza szerelme ;
 A népért áldozni ő semmit nem ártall,
 Pedig sokat vesz az új szabadság által,
 Ő a jobb érzésű nagy uraknak feje,
 Dukál hát neki a kormány első helye.
 A külső ügyeknek elaggott létére,
 Eszterházi herczeg jutott az élére,
 A nagy világ sorsa tudva van előtte,
 Mert egész életét külföldön töltötte
 S valamint a pisztoly otthon van a tokban,
 Otthonos ő minden udvari titokban,
 Minden jóval biztat a politikája,
 Ha bajusza volna többet adnánk rája.
 A belső bajoknak elintézésére,
 Szemere az a kit Battyáni megkére,
 Borsod nagy fiának aranyos a szája,
 Arany dolgokat ír jólkészült pennája,
 Országismerőink — hiszen vannak, vannak,
 De nyomába egy sem hághat Bertalannak,
 A nép közt forogván érti hol a bibe!
 Segíthet a bajon, emberül, leptibe ;
 Nehéz munka nincsen e dolgos embernek,
 S éppen ilyen kellett belügyminiszternek.
 Vallás és oktatás bölcs sáfárt kívántak,
 Tehát ily sáfárnak egy kis bárót szántak,
 Az apró Eötvösnek nagy hírű a neve,
 Melyet ragyogóvá a könyvirás tevé,
 Jó vallásos ember, szelid mint muzsája,
 Ezt a nagy tarisnyát azért bízták rája.

Van a talján földön egy jeles vitézünk,
 Kire a reménység két szemével nézünk,
 Radeckzy jobb keze, a neve: Mészáros,
 Esze, kardja éles, tempója huszáros,
 Nem nagy a választás még Magyarországon,
 A kormányra termett tudós katonában,
 Mert eddig a magyar szerencsének hitte
 Ha kapitányságig a dolgot felvitte,
 Generális pedig csak úgy lett belőle,
 Ha koficz-ember volt s nem tarthattak tőle;
 Mészáros azonban, ki ha megütközött
 Mindég félisten volt a bajnokok között:
 Annyi babért gyűjtött vitéz homlokára,
 Hogy nem is ügyelve magyar fajtájára,
 Bár a német tisztek szörnyen prűszkölének,
 Megtette Radeckzi fő ezredesének.
 Mivel pedig tudós ember is Mészáros,
 Ott meg a hol most van, vitézsége káros,
 S már csak nevére is kezd a magyar hizni:
 Legjobbnek hitték a hadügyet rábizni;
 Felségedtől pedig megvárja a haza,
 Hogy Mészároست nyomban parancsolja haza.
 Minden rendes háznál kell lenni gazdának,
 Hogyne kellene hát gazda egy hazának?
 De a gazdálkodás és kereskedelem,
 Ha roszul intézik, merő veszedelem,
 Hogy tehát a magyar sok mindent természetesen,
 S szűk időben a nép éhen el ne veszzen,

S a kereskedésnek annyi csinyja binja,
 Ne legyen kalmárnak tönkrezuzó kinja,
 Ezen két dolognak országos kormánya,
 Klauzál Gábornak hű kezét kívánja ;
 Hogy embernyi ember ez a lelkes Gábor
 Jól tudja Babarczi s a pecsovicz tábor,
 Kik Csongrád megyében becsületnek tarták,
 Hogy őt a kortes nép szivéből kimarták ;
 Pedig már az előtt e dicső barátom
 Két országgyűlésen ember volt a gáton.
 Ő legjobban érti az idő járását,
 S a környülállások bölcs felszámítását,
 Nem ismeri más ugy az ország erejét,
 Mint ő ki már ezen rég tőri a fejét.
 Minap is csak azért járt Angolországban,
 Hogy okulást nyerjen ott a gazdaságban,
 Aztán mivel hires gazda volt a bátyja,
 Sokat tanult tőle, most már hasznát látja.
 Hogy utaink roszak vizen és szárazon,
 Eddig nem lehetett csudálkozni azon,
 Mert a töltéseket csak a parancs ásta,
 Az ur meg nagy ingyen végig köcsikázta,
 S hogy a víz elbirjon bárminő nagy bárkát,
 Előbb szabályozni kell a folyók árkat.
 Gróf Széchenyi már ezt rég szivére vette
 S az ország több utját járhatóvá tette,
 A Dunát és Tiszát addig szabályozta,
 Mig a gőzhajózást oly divatba hozta,

Hogy már több országgal van közlekedésünk
 S külföldön kapóssá lett minden termésünk.
 Gróf Széchenyi tehát a nemzet javára
 Utaink kormányát vállalta magára.
 Az igazság fontja Deákot illeti,
 Mert ő a mit teszen mindig latba veti;
 A vétekhez méri a büntetés fokát,
 Egy ígét sem ejt ki, hogy ne adná okát;
 Esze, melylyel az ügy mélységét kutatja,
 Nagy gondolatoknak összetartó csatja,
 Kis ujjában van az országok törvénye,
 Az ut, melyet követ, szabadság ösvénye,
 Szavával lerázza bármely sziv lakatját,
 Mert tenyerén hordja minden indulatját.
 Járja be Felséged az egész világot,
 S nem talál emberben ennyi igazságot,
 Mint a mennyi lakik ezen nagy Déákban,
 Ki még soha macskát nem árult a zsákban,
 Ujjal mutat reá Magyarország népe,
 Hogy ez az emberség talpig talált képe,
 Az igazság dolgát méltán bizták rája,
 Ötvenkét megyének volt táblabírája.
 Végre Felségedtől bocsánatot kérek,
 Ha mindezek folytán most magamra térek;
 Hogy Kossuthnak hínak, nem is kell mondanom,
 Hisz az én nevemet őrli minden malom,
 Soká szabadkoztam — de bizony hijába,
 Engem is bevontak a kormány sorába,

Elhagyott az erőm mert sokat dolgoztam,
 Mig egész pokollal a népért birkóztam;
 Annyi szenvedésen mentem már keresztül,
 Hogy bele fáradtam testestül lelkestül,
 Most hát nyugalomra lett volna szükségem
 S inyenre valóban nincs ministerségem,
 De mert az a haza parancsol én velem,
 Melynek szerelmében hamvad el kebelem,
 Hogy átkot a magyar síromra ne hintsen,
 Kinek mindene van csupán pénze nincsen,
 Mindezeket vevén szívem szerint latra,
 Felkapaszkodtam a bérces gondolatra,
 Hogy Magyarországnak pénzügyét intézzem
 S a lelki jólétet testivel tetézzem.
 Való, hogy szabadság szül dicső nemzetet:
 De szabad a nemzet pénz nélkül nem lehet;
 Kell, hogy legyen elég ezüstje aranya,
 Ló elli a csikót, de abrak az anyja,
 Én pedig reménylem, hogy pénzünk lesz elég,
 Becsületes népnek ad a jóságos ég,
 S ha nem lesz az égben, akkor én királyom
 Körmömmel a pokol mélyéből kivájom;
 De fogadom azt is, hogy aranyunk holmi
 Idegen zsebekbe nem fog vándorolni,
 Ha szükség lesz reá bankót is csinálók,
 S lesz elég értéke, már azért jót állok.
 Ezek lennének hát az uj miniszterek,
 Láthatja Felséged, mind magyar emberek,

Készek intézkedni az ország sorsárúl,
 Ha hozzá Felséged akaratja járul.“
 „Nékem nincs ellenők semmi kifogásom.
 Vegyék — mond a király — atyai áldásom,
 Soha ki nem adok oly parancsolatot,
 Mely előbb általok alá nem iratott.
 Mészárosért még ma elindul a posta,
 Ugy is vissza megyen a ki hirül hozta,
 Hogy a dolog jobban áll már Olaszthonban,
 Magam pedig holnap lenn termek Pozsonyban.
 Ott lesz velem minden királyi cselédem,
 Magammal viszem a legnagyobb pecsétém,
 S az uj törvényeket — legyetek békével,
 Megszentesitem a királyok eskével.“
 Ugy is tett Ferdinánd a mint megigérte,
 Mert alighogy Pozsony városát elérte,
 Felszállott királyi fényes tronusára,
 S ekképen esküdött világ hallatára :
 „Magyarok ! ujjamat feltartom az égre,
 Eszküszöm nektek az élő Istenségre,
 Eszküszöm a mi szent előttem mindenre,
 Eszküszöm fogadom királyi hitemre,
 Hogy ezen törvények, melyeket hoztatok,
 Miket aláírtam s most felolvastatok,
 Melyekben ezuttal ismét kimondtátok,
 Hogy Béctől független legyen szép hazátok,
 Annyival is inkább tetszésemre vannak,
 Mert azok a népnek szabadságot adnak,

S mert nem enyim a föld, hanem a tiétek,
Melynek a jobbágyot urává tevéték,
Én tehát azokat kedveseknek vallom,
Őszszesen, egyenként, helyeslem, javallom,
S biztosítom a hű karokat, rendeket,
Hogy szentül megtartom e bölcs törvényeket.
S változhatatlan és erős akaratom,
Hogy azokat mindenkivel megtartatom ;
Megtartom s tartatom, Isten úgy segéljen !“
A karok és rendek rá mondották : „éljen !“

Sárosi Gyula.

A SZEREZSÁN.

I.

A horvát táborban vagy hús duda morog,
 Az egész zshivány-faj szenvedélylyel mozog.
 Talán csatát nyertek s diadal-tört ülnek,
 Hogy — mint a lovak — oly nagyokat nyeritnek?
 Oh nem! ma a vajda névünnepe nagyon,
 Azért mulatnak itt olyan szörnyű nagyon.
 Bográcsokban krumpli s zsiros kásák főnek,
 Vége-hossza nincs a nemzeti étkeknek...
 Melyek felett mint őr áll egy-egy granicsár,
 Lábok olyan, mint a krajczáros pipaszár.
 Mig az étkek főnek, nagyokat ugrálnak,
 S hogy mit dudáljanak, arra votizálnak!..
 Most dudálják éppen a közkívánságot
 Nyert dalt, az isteni kedves „májkomárót“...
 Mint eszeveszettek annyira tánczolnak,
 S közbe-közbe roppant „zsiviót“ harsognak.
 Ugyan ki érdemli e roppant zsiviót?
 Hó! hó! itt vegyük le előbb a kalapot!
 Már most hajdon fővel tudhatjuk kicsoda,
 Ez a dicsőséges, fenséges vajvoda!!!

Szab. lant.

14

Most még egynehányszor zsivió hallatszik,
 S csend van... csak a kása sustorgása zajlik,
 Most ekép nyilnak meg a vajda ajkjai:
 „Kralevics Márkónak dicső utódjai!!!
 Örül lelkem, hogy itt látlak benneteket,
 Kivált, hogy látom e nemzeti ünnepet!“
 (Ekkor a vajvoda a gyomrára gondolt.)
 „Tudom és köszönöm a mi jót kívántok,
 De én is töletek ma egyet kívánok,
 Fenn hordozzák fejük a magyar húszárok,
 Azt gondolják, hogy nincs jobb katona nálok,
 Azért ezen mai dicső s nagy ünnepen,
 Boszúm kitölteni kedvem lenne egyen;
 Azért tehát lépjen ki az, a ki vitéz,
 Ki egy magyar lovast ide elhozni kész!!
 A ronda nép erre szájtátva hallgatott,
 Minden bátorságuk az inokba szállott...
 Csak egy horvát lovast bánt a nagyravágás.
 Horvát lovas! ez a szerezsán, és nem más;
 Nyírott kopasz fején vörös sipka vagyon,
 Melyből nagy fülei kilátszanak nagyon,
 A nadrága vörös, a derék-öve kék,
 Pofája is vörös, mely a dicsvágytól ég.
 S miként más lovasnak, nincsen sarkantyuja,
 Horvát táborban nincs divatban a csizma!
 Döfi hát lovának csontteljes derekát,
 Hogy miként „elmenő“ bemutassa magát.
 Hét forintos lova lassan kidöcögött,
 Hogy szaladt volna? hisz nem rég lisztet őrlött!

Roppant zsiviók közt elhagyja a tanyát,
 Mert egy ötlet furta a kujonnak agyát;
 Ugyanis jól tudta: hogy a Dráva partján,
 Kis kunyhóban lakik egy magyar halászlány,
 S húszár a kedvese, tudta a szerezsán!
 „Hátha ez a magyar húszár most ott vagyon
 A leánynál: akkor könnyen elfoghatom!”
 A kujon szerezsán ekkép gondolkodott,
 S lova töstént a kis lak felé ballagott.

II.

Lement a nap. Feljött az esti csillag,
 Mely körül többen is halványan kibújnak...
 Be szépen ragyognak az égi csillagok,
 De szebb csillag, mely ott a kis lakban ragyog!
 Ez a csillag a kis magyar halászlány,
 Épen most korsó lóg gömbölyű kis karján...
 Zerge gyorsaságu lépésekkel siet,
 A mezei kútból meríteni vizet.
 Szép estve van... a hold a mezőre tekint,
 Talán bámulni jött e kis lány szépségit?...
 A gémes kút vize ragyog... de hogy mitől
 Nem tudni, a holdtól, vagy a lány szemitől...
 Behajol a kútba, megtölti a vödört,
 Fel akarja húzni... de mi a mi csörgött?
 Visszanéz az ijedt, elhalványult leány...
 S mely csoda, előtte állott a szerezsán.

A jó szemű horvát mint erre lovagolt,
 Meglátta a lánykát, s rá vérszemet kapott...
 De a lány se vette tréfának a dolgot,
 A kút széle körül ennek szembe állott.
 Kergette őt soká a tüzes szerezsán,
 De sokkal gyorsabb volt a kis halász leány...
 A kút körül vagy egy fertályig cikáztak,
 Kergetődztek... s ismét egy kissé megálltak.
 Félvén a szerezsán, hogy elszalad lova
 Ha soká cikázik... felült tehát rája..
 Kérte... fenyegette a kis halászleányt,
 De ez kinevette a mérges szerezsánt.
 Így szólt: „királyné lesz, jersze a táborba!”
 Annyi volt ez, mintha nem is szólott volna.
 „Van énnekem — szólt a lányka — egy húszárom,
 Abban találom fel királyom s országom;
 Most is ott van nálunk a halász-kunyhóba’,
 Neki viszek vizet e kicsiny kancsóba.”
 „Tehát most is ott van a halász-kunyhóba?”
 Így szól a szerezsán: „ő jön a táborba!
 Mert ha nem jön, meghal, ... levágja őt kardom,
 Megemlegeti t’om vitéz horvát karom!”
 De ezt az uristen másképen akarta,
 Mert a virgoncz kis lány magát feltalálta,
 Ugyanis a horvát igazgatván lovát,
 Ép a vödör-tartó fenyőfa alatt állt;
 Ekkor a lány gyorsan a vödört felrántá,
 S így a fenyőt gyors leesésre inditá...

A kövel megterhelt fenyőfának vége
 Rá zuhant a horvát lenyirott fejére;
 És e sulyos jószág úgy fejére esett,
 Hogy bölgőnek nézte a csillagos eget.
 Lova is érezvén a fenyőfa sulyát,
 Futni kényszeríté so'se szaladt lábát,
 Vitte véres terhét, vitte ide s tova,
 Mig valahogy belebotlott a táborba.
 Ez alatt a lányka sietve haza ment,
 Kedves húszárjának elbeszéléle mindent...
 Mire a húszár a korsót elhajítá,
 S égő szomját a lány csókjaival oltá.

III.

A horvát táborba csak egyre dudálnak,
 Vége-hossza nincsen a szerb kóló-táncznak.
 Dűledeznek többen pikósan jobb- s balra,
 De úgy egy sincs oda, mint a kedves vajda.
 Mert biz' szereti a borocskát szegényke,
 Érzé a szokását több drávai pincze.
 Tűrhetlen várják már az érkező húszárt,
 S mit látnak helyette??? a vérző szerezsánt!
 Megjött tehát végre, vagy is lova hozta,
 S miután kalandját százszor elátkozta,
 Hebegve mondá el a mi vele történt,
 Hebegve bizony, mert elharapta nyelvét...

S miután már mindent pontosan elmondott,
Vajdájához mintegy végzőleg így szólott:
„Dejsze ne bántsд uram soha ott a húszárt,
Hol egy lány megkerget egy vitéz szerezsánt!”

T. K.

A LUGOSI CSATA.

Három hős, mindhárom rettegett hadvezér,
 Zaklatott tigrisként Lúgos terére ér;
 Magyar forradalmi törhetlen bajnokok,
 Bem, Guyon és Kmetty állnak ott ők magok.
 Hadtesteik futó tábort képezének,
 Végromlásuk elé sasszemekkel néznek,
 Még egyszer csavarják véres markaikkal,
 A szuronyt csővégre férfias haraggal;
 Még egyszer csattog a kakas fegyverükön,
 S hős halál varázsa ül fásult keblükön,
 És a húszár lova nyerit rémteljesen,
 S fölötte a húszár dörög nagy dühösen,
 Villámlás ő most is a csaták mezején,
 Átvág a kartácsok dúló fergetegén.
 Hős halál varázsa, hite vala bennök,
 Nincs fegyverlerakó, nincs Görgei köztök.
 „Lugos lesz a nagy sír,” szöla most Bem apó,
 „Hol az élet nem lesz a halálnak kapós,
 „Egy lábíg elhullunk véres csatában itt,
 „Gyáva ki még most is a halálra tekint.

Tegyük halálunkkal dicsővé a harczot!
 Mely árulók miatt vallá a kudarczot;
 Vagy megyünk, ha lehet küzdve és csatázva
 Kelet népe közé, hősen, vértől ázva.“
 S a töredék sereg „éljent“ monda rája,
 Jövendőjét bizva legfőbb bajnokára.

K m e t t y.

A világtörténet legdúsabb korszaka,
 Az újabb életből Napoleon maga;
 S a hős rohanása Arcole hidján át,
 Tette az irások legnagyobbik pontját.
 De e fénypont felé Kmetty emelkedett,
 Lúgos Arcolenak hidjára éjt vetett.
 Lúgosnál szót emelt Bem a nagy veterán:
 „Hadisten sem segít ezuttal a hazán!
 Csak egy itt a kérdés, Törökhont elérnünk,
 E maradvány néppel mit kell hogy teendjünk?
 Átvonulhat aként s megmentheti magát,
 Két hadtest, ha vivand a harmadik csatát,
 Csatát, a minőt még a világ nem látott,
 Ki kell állania minden golyó-záport,
 És mig e fedezet egy lábíg össze dül,
 A maradvány sereg, hiszem, megmenekül.“
 „Legifjabb én vagyok!“ Kmetty váltá most szót,
 „Kisded csapatommal én állandok majd jót!
 Hogyha csak mint Vezuv Herculan s Pompeit
 Egyetlen rohammal halomra nem terít:

Csekély seregemmel ví osztrák-orosz had,
 Ugy Bem s Guyon hada könnyen elvonulhat.
 Kised seregemmel én leszek fedező,
 Halál joga miénk, s más lesz a temető.
 Husz emberrel vivand mindenikünk karja,
 Honvéd megszokta ezt s teszi ha akarja,
 Már pedig akarat nála egy a tettel
 S a ki most velünk tart, fegyvert emeljen fel!
 Mert most itt az idő, szabad fővel állni,
 Ki nem mer, elmehet, fog még részt találni.“
 És e pillanatban szurony-erdővé vált
 A parányi sereg a mint rendekben állt,
 Nem volt még csak egy is, ki égő szemekkel
 Nem vivna meg csatát, bár az ördögökkel.

A h a r c z.

Talán a föld maga esküt szórt ellenök,
 Vagy a hatalmas ég szállt csatába velök?
 Tán az ég hullatá vagy a föld mérte ki
 A roppant sereget, mely amott fejlik ki,
 A közel vidéken? S oly tért foglala el,
 Hogy annak határát el nem éred szemmel,
 80 ezer ember — mind edzett katona —
 Merész bátorsággal szemközt hogyne állna
 Kétezer honvéddel, holott Temesváron!
 Döntő csatát nyert már a magyar táboron.
 Mint orkán dűhitől felzaklatott tenger
 Hullámszik az ellen s porfellegeket ver,

Az ég elkomorul fölötte és a föld
 Reszket terhe alatt, s máris ott be is dőlt,
 Mint mikor a mágness villám csapdossa meg,
 Csillog fegyverzete, öltönye s a nyereg,
 Több rajtok az arany, mint a mennyit nyomna
 Kmetty seregének ágyuja golyója.
 Rettenetes látni ily nagyszerű hadat,
 Mint áll meg előtte bérczként a kis csapat.
 Nyomul már előre az osztrák-orosz had,
 Kétfelől sebesen a mint csak haladhat;
 Megdördül az ágyu, ropog a puska-cső,
 Ugy esik a golyó, mint a záporoső,
 A kartács, a gránát és a rakéta-tűz,
 A magasban rémes hadijátékot űz;
 Azt vélnéd a légkör folytonos tűzben áll,
 Melynek vad mennykőve egytől egyig talál.
 Villog már a szurony, suhog a kard éle,
 Életet halállal már is sok cseréle,
 A honvéd mindenik hadi rémmé válik,
 S a húsztár sem istent, sem embert nem tekint;
 Ruhájok éjsötét s rongy már a golyóktól,
 Űszög véres arcuk, láng és puskaportól;
 Új meg új rohanást tesznek Lúgos előtt,
 Éltetik a magyart s megvetik az erőt,
 Mely egy végcsapással összezúzni siet,
 A magyar maradvány harcra szállt sereget.
 Hol a vész legnagyobb, hol maga a halál,
 Nem keresve embert, minden lépten talál,

Kmetty a hős ott van, rendez, biztat és öl,
 S dicső elszántságra talál mindenfelől,
 És a hol vitézi őtet megpillantják,
 Magokat halálnak öldökölve adják,
 Spártai hősként, védfalak önmaguk,
 Foszlányokban lóg már szétlövött zászlójuk.
 Sok hős halva nyugszik, vérfürdő közepén,
 S dühöng még a csata holttestök tetején,
 És a megújított ellenhadak miatt
 Kmetty a nagy vezér elvonulót fuvat.
 Lúgos utczáin foly most a rémes csata,
 Éltét legtöbb vitéz a harctéren hagyta.
 S nincs tán egy magyar is, ki itt ne hullna el.
 Ha léptei nyomán torlaszt nem hányna fel.
 És a torlasz maga csoda gyorsan készül
 A rohanók ellen, halom egymásra dül,
 S a hátrább levőknek nincs más mit tenniök,
 Holtakból torlaszon kell általtörniök.
 S így miután végre minden lépést vérrel
 A küzdő magyartól az ellenség vett el,
 Megszűnt fél nap után a gyilkoló csata,
 A mit a történet alig mutathatna,
 S a végkép megfogyott, honvéd- s huszár-sereg
 Sétetve, magát erdőkön vontat meg.

Mezől.

Ezred éves sötét rengeteg mélyében,
 Határszéli hegyek sziklás rejtekében

Tüskén-bokron által oláh szélek felé
 Kmetty saját éltét meg alig mentheté.
 Nehány táborkari segéddel vágatott,
 Lovon hol tehetette, hol gyalog ballagott,
 A megvérzett arszlán, szinte így elvonul,
 Sebje gyógyultáig bokrok közé lapul,
 S maga a seb nem fáj, csak a sebzé keblét,
 Száz medve rohant rá, széttépni életét.
 Kmetty szivbájának, más is volt indoka,
 Elveszté hazáját és őtet a haza!
 És most földönfutó hazátlan gyászvitéz,
 Alig nyulhat felé egy két baráti kéz.
 Hol van a hon, melynek Árpád vére
 Győzelemmel csorga szent földére?
 Messze képét bujdosó magzatja,
 Még Calypso keblén is siratja.
 Végre kimerített forradalom után,
 Hogy már ő s a lova alig volt a lábán,
 Oláh végvidéki Mezül faluba szállt,
 Hol a többi hős is pihenőre megállt.
 De a kit a sors kezd üldözőbe venni,
 Utoljára is csak tönkre szokta tenni.
 Alig szállának le fáradt lovaikról,
 Alig törlek a port izzadt arczaikról,
 Már is a vad mőczok keverék tömege,
 Legyilkolás végett őket rabbá tette,
 „Nem úgy!” — mond az egyik „kinos halál várja
 A rebellis főket, eb a ki sajnálja.

Megcsonkitni előbb mindenik tagjait,
 Azután egy bárdal végezni kinjait.“
 „Azt én nem helyeslem, jobb lesz eltemetnünk
 Élve a kutyákat, hadd lássa kegyelmünk
 A világ, vagy talán még helyesebb lenne,
 Ha mindegyik bűnös akasztófát nyerne.“
 S majdnem e halál lőn kimondva reájuk,
 Egyen mult csupán csak, nem volt bakó náluk.
 A halál a milyen dicső a csatában,
 Oly borzasztó csapás, ily vadak markában,
 „Nem úgy hű oláhok,“ — mond egyik a körből, —
 Égessük meg őket csupa kiméletről.“
 S e perczben a hősök félmeztelen álltak,
 Szánalomra többé épen nem is vártak,
 Egy sertés-ól alatt szalma-fedélzettel
 Közben hozzájok, s őket e nyelte el.
 Irgalom istene már lobog a csóva,
 Futkos kurjongatva a nép ide s tova,
 Még egy percz s a tető, és az egész fa-ól,
 Lángok hatalmának azonnal meghajol.
 Isten! nemzeteknek hatalmas istene!
 Légy e kinzó vadak büntető ellene!
 Jőnek a katonák, vitéz ulánusok,
 Császár emberei, a legjobb harczosok! —
 Hangzik a dühönczök hoszszu során végig,
 S a csóvát sietve elveti mindenik,
 Uram vezér! — szól most a rongy falu szája —
 „Itt néhány magyar tiszt ítéletét várja,

Mi fogtuk el őket, s már-már megégettük,
Itt vagynak, mint tetszik ugy bánjatok velők.“
S erre az ulánus csapatnak vezére,
Mérges szemekkel int néhány emberére,
Kik pikát ragadva, előre rohannak
S a gyilkos oláhok halva elhullanak.
Értsd, ez ulánusok Bem dzsidási voltak,
Köztők Bem maga is csakhamar ott termett,
S ki tudná leírni a legfőbb érzelmet,
Mely keblét szállta meg?!..

HUSZÁR KALAND.

Szép Erdélyországban... ah mi busító van,
 Mi szivet-szagगतó fájdalom e szóban!
 Magyar hazánk bájos Tündér Honája!
 Gyászos fekete lett arany fürtid szála.

Zugó szél képében ha felkerekedik,
 Elmegyen bánatunk magasló bércezig;
 S magas bérceiden nyögve törik szélylyel:
 Jó éjszakát magyar, jó éjszakát székely!

Szép Erdélyországban gyászos idők járnak,
 Piros vér harmatja a fűnek, virágnak,
 Kik ezelőtt békés szomszédságban éltek:
 Egymást tűzzel-vassal pusztítják a népek.

Inség, könnyhullatás a belhad gyümölcse,
 Nincs a ki napjait szorongva ne töltse;
 Csak a ki a csaták kétes útját járja:
 A katonának van néha jó órája.

Egy oláh falunak három huszár vágat,
Mind a három torka kegyetlen kiszáradt;
S imigy gondolkodnak: a lovat valami
Pinczegátor előtt meg kén akasztani!

Lemenő félben volt már az égen a nap,
Hogy vitézeink a faluba toppannak;
Gyanakszik, fél a nép, s bámul a jöttéken,
S nyelvöket sem érti, az a veszedelem.

A biró sejté egy kicsint a magyar szót,
A szóló oldalán kiváltkép ha kard volt,
S a mi húzáraink érthetőn beszélnek:
Abrakot a lónak, bort az emberének!

A biró hajlongott, tipegett nagy lomhán,
S vagy két nyakatekert magyar szót morogván:
Fejével kezével intett, mutogatott,
Hogy menjenek hozzá, minden készen van ott.

És házánál talpra állott minden lélek,
Mivel a huszártól rettentően féltek:
A fáradt lovaknak volt abrak meg széna,
Csűrkiig állott benne a szellő, a héja.

De még odabenn volt ám egyszer a nagyja,
Vendégit a biró szívesen fogadja!
S eleikbe annyi bort, pecsenyét raknak:
Hogy az elég volna fél-huszárszázadnak.

Tetszik a multság, — a kancsó fogy, telik,
 De a jó bornál is jobban tetszik nekik
 A bíró szép lánya, piros az orcája,
 S két szeme a szikrát mint a tűzkő hányja.

Áldom az istened! édes gyöngyvirágom!
 Hogy termettél ezen a görbe országon?
 Jer velünk, — élélünk együtt olyan szépen:
 Hogy az angyalok is kaczagják az égben.

A lány hallgatta, bár nem érté a nyelvet,
 De a szív jó tolmács az mindent megfejtett.
 Elpirult egy kicsit, — s piros szélű szája
 Egyet mosolyodott a három huszárra.

A szép nyalka fiuk neki is tetszésnek,
 Istenem, be mások az oláh legények;
 Lomposok, czammogók — mint egy öreg medve; —
 E meg mintha mindjárt szárnyra kerekedne.

A leánynak még is nem tetszett egy dolog:
 Hogy zsugori apja most úgy sűrög-forog;
 Hogy oly pocséklást tesz zab-, széna- és borral,
 S gondolkodott: vajjon magában mit forral?

Elég az hozzá, hogy nyomára jött szépen,
 Mikép álompör van az apja kezében;
 Azt is tudta már most honnan küldték neki...
 S kész volt a három jó huszárt megmenteni.

Szab. lantja.

15

És addig sompolygott, motózott, míg végre
 Szitált hamut tett az álompor helyére.
 S könnyült szívvél nézte, hogy furfangos apja,
 Vendégit ugyancsak éteti, itatja.

A multság közben setét lett egészen,
 Csapatja várta a három huszárt régen;
 Mivel úgy volt a szó, hogyha meg nem térnek:
 Bajuk van..... s a falut rohanja meg értek.

Hanem hisz annak sem volna jól a dolga,
 Ki a tölt kancsónál mindenre gondolna,
 Vitézink mulattak, — s az ilyen jó gazdát,
 A csillagos égnél feljebb magasztalták.

Egyik a csákóját nyomta a fejébe,
 Hogy csak úgy nyult belé a vén oláh képe,
 Nézd csak az öregből milyen huszár lenne....
 Nézték... szörnyű kaczaj támadt rá egyszerre.

Másik a hatvágást csinálta meg, — s kardján
 A csorbát s vérfoltot büszkén mutogatván,
 Hajtogatá vasát, mintha káva volna,
 S rémséges dolgokat beszélt elő róla.

Ittak..... ittak... de az öreg utoljára;
 Rátekergetvén a jó bor a lábára,
 Ültében elaludt... s a pajkos katonák,
 Hogy menjen feküdni az ajtón kitolák.

S csak a kellett neki, — alig hogy kilépett:
 — Mert hisz a vén róka épen nem volt részeg —
 Elvegyíté a port egy jó kancsó borban,
 S hogy iszszák örömmel leste alattomban.

Tudta már a dolgot a falunak népe,
 S készen volt a bíró minden intésére,
 Kíváncsian várván, hogy a nehéz álom
 Mikor vesz már erőt a három huszáron.

Megszólalt pedig már a kakas éjféltre,
 Hogy a hasitékon a bíró benéze,
 Meglátni a huszárt hogyan szédül-kábul...
 — De azok danoltak torkuk szakadtából.

Megcsóválta fejét, — s darab idő múlva
 Lábujjhegyen eljött hallgatózni újra;
 A nóta már nem szól, — de még beszélgettek
 Nagy boszuságára a kaján öregnek.

Midőn harmadszor jött, tettszett már a hajnal,
 A huszárok lova enni kért nagy zajjal;
 Soká fülelt, — s minden volt nagy csendességben,
 S gondolta: no már most egy lélek sincs ébren.

Egy szokása van a bús magyar kedélynek,
 Hogy a bor közt gyakran elhallgat, elmélyed...
 Űlt a három huszár.... a végig gyúlt mécsbe
 Mint egy élő bálvány, meredt szemmel nézve....

Az öreg benyitá az ajtót csöndesen....
 S rögtön felrezzentek vitézink a neszen,
 Hahó öreg gazda! igazodj csak elő!
 Ha már kitisztultál, — jer kezd újra elő....!

És kezébe nyomták a rettentő kancsót,
 Itatták erővel, — szabadulás nem volt;
 Birónk tátogott mint a vízbe fult csirke
 A hamus bortól, — s az irtózástól szinte.

Mig ezek így folytak, — kiveradt egészen,
 S rémületes láрма támadt a helységben,
 Hova nagy robajjal ront egy huszár század,
 Kérvén az elfogott, megölt czimborákat.

Hol nincsen áruló? mindjárt volt ki szóla:
 Jaj, ne bántsatok! én nem tehetek róla!
 Altatót adtak be a birónál nekik,
 Én nem is tudtam hogy virradtig kivégzik.

Virradtig kivégzik...? ejnye a ki áldott...!
 Majd adunk mi nektek kutya-mulatságot.
 Zsivány barátok is tudom azt a perczet
 Megátkozza, melyben a világra termett.

Most a bős csapat a biróházhoz nyargál,
 Lángoló boszúval és villogó karddal,
 De im kit látnak ott? az udvar közepén
 Hajadon fővel áll a három vig legény,

Hogy világos van, azt látták mind a hárman,
Csak a felett voltak bizonytalanságban,
Hajnalcsillag-e az, vagy a nap az égen,
A mely szemeikbe nevet olyan szépen.

Hé pajtás! éltek-e vagy már megholtatok?
Hisz a falu végén azt mondták rólatok,
Hogy láb alól ez a bíró eltétetett....
De hisz akkor el is bántunk vón' mi velek!

Micsoda? a bíró? a mi kedves gazdánk?
Hej csak mindig ilyen emberre akadnánk!
Mond a három huszár, — s azzal neki esett,
Ölelte, csókolta a rémült öreget.

Erre lováról a többi is leszálla,
Meleg lett ismét a vénbíró konyhája;
Keservesen nézte, mint fogy széna, abrak, —
S boros hordójában van dolga a csapnak.

Szép leánya pedig örvendett lelkébe:
Hogy rosszabb nem lett a gonosz tréfa vége,
De neheztelt egy két pajkosabb huszárra,
Ki erővel csókot nyomott az ajkára.

Hogy jól ettek, ittak, szedték a sátorfát,
A három álmost is lovára feltolák;
S ezer köszönetet mondván a gazdának:
A faluból gyorsan el-kivágtatának.

Nagyot sohajtott a szép, leány utánok...
S szemével kísérté mig csak egyet látott;
De az apja csakhoggy meg nem ölte magát,
A veszett magyarnak hoggy a méreg sem árt.

De bezzeg ő mindig álmos volt és lomha,
Most altatót kapott szentül azt gondolta:
Ez a hit s a hamu ugy megártott neki,
Hoggy nem tudták harmadnapig felköltetni.

T.

SZOLNOK MELLETT.

Szolnok mellett, a Tiszánál
 Damjanics dicső vezér áll—
 És előtte a sereg,
 Melylyel a rácz pártütőket,
 A hon ellen felkelőket —
 Több csatákban verte meg.

Véres harczból most jövének;
 Hangja vig a hadvezérnek,
 S győzedelmet hirdető;
 Mondják: a nagy ütközettel
 Nyolczezer német veszett el
 S Szolnok tája vérmező.

Nézni szép az átmenőket,
 A midőn üdvözli őket
 Nyájas szókkal a vezér;
 Öntudatban mint lobognak
 Arczaik büszkén azoknak
 Kikhez szól, vagy kit dicsér.

Uj csapat megy most előtte
 S im ő csákóját levette,
 S a csapat mig elhaladt
 Tisztos feje elfedetlen,
 Nem maradt szem könyezetlen
 Ily nagy ünnepély alatt!

„Nektek hálát hol találjak
 Legvitézebb zászlóaljak,
 Harmadik s kilenczedik?
 Mind oroszánok valátok,
 Ellenségink e csatátok
 Emlékökbe véshetik.“

„Egyenkint megérdemelné
 Mindenik, tisztté emelné
 Őtet hadvezér-szavam,
 Ámde akkor tönkre menne,
 Villámától fosztva lenne
 Vészeket hordó hadam.“

„Egymástól el nem szakadtok
 És miként eddig, maradtok
 Mindig győzhetetlenek;
 Kiknek rettentő nevére
 Megfagy az ellennek vére,
 A rác s német sziv remeg.“

Igy szólt a vezér, szavára
Villog minden szem sugára,
S a hadból ily szó riad:
„Hon-szabadság a mi bérünk!
Vigy halálra bár, vezérünk,
Nekünk szent törvény szavad!”

Bajza József.

A FRINGLA.

Egy muszka tiszt, s egy vig magyar gyerek
 Rakott asztalnál iddogáltak.
 Volt már ugyan kedvesb vendége is
 Ugy hébe-hóba a ház urának,
 De már ha itt van — üsse kő —
 „Igyék az ur — itt a jó tokaji“
 S bieskás diák beszéd közben
 Kezdek a bort fogyasztani.
 És a badar beszélgetés közt,
 A nyusztfogásról huszárra tértek.
 „Milyen kemény csapása van
 A vén huszár kezének!“
 „Azt a taréjos rézsipkát
 Hosszában is úgy ketté vágja:
 Hogy jobbra balra ketté válik
 Sisakostól a német koponyája.“
 „Tán kardja oly jó?“ — mond a tiszt —
 „Nem a bizon, vitéz uram!
 Rozsdás aczél, a milyen nekem is
 Padlásomon elrejtve van —
 S mert úgy hiszem, hogy el nem árul,

Ha tetszik rögtön elhozom.“
 S a csorba rozsdás fringia
 Ottan feküdt az asztalon.
 Láttára a tiszt jót nevet,
 „Patkószegnek sem volna jó —
 Mond — ilyen kard már csakugyan
 Vitéz kezébe nem való.“
 „Mint szalmaszálat ketté vágná
 Az én dicső damaszk aczélom.“
 „Tessék tehát — kardom becsületéért
 Én a próbát elfogadom.“
 A tiszt hevülten kihuzza kardját
 S egész dühvel hozzája vág,
 A fringia e vad csapásra
 Nagy mérgesen szikrákat ád.
 Bámul a tiszt, s haragra lobban,
 Mint a villám ismét lecsap
 Csorbát kap a vén fringia,
 S a muszka kard — ketté szakad.
 Szégyen s haragtól felhevülve
 Törött kardját a földhöz vágja,
 És ingerülten felkiált:
 „Velem fog jőni Kamcsatkába!“
 S elvándorolt a messze utra
 A csorba rozsdás ősi kard,
 Rozsdái közt, uj honában is
 Hirdeti: „Ne bántsad a magyart!“

Berec Károly.

A MUSZKA-JÁRÁSBÓL.

Hét országra szóló hire is volt
 A falukon a muszka-járásnak,
 Nyugta nem volt, mintha sáska jőne,
 Nyugta nem volt a harangozásnak.

De hiába huzta a harangot
 Mátéfalva hős harangozója;
 Jött biz az és annyi, mint a fűszál,
 Isten annak a megmondhatója!

És a bíró a kúpaktanácsot
 Összegyűjtve a falu házánál,
 Mit csináljon, ha forspontot kérnek?
 Órjási terveket készít, csinál.

„Be kell verni mélyen az erdőbe,
 Be kell verni jókor a jószágot:
 Bandi czigány, ha közelg a muszka,
 A kenderből jeladóra durrog.“

Felült Bandi, fel az ágas fára,
 Rozsdás puska feküdt az ölében,
 S a mint látja jőni a nagy tábort,
 Elpukkantá szörnyű ijedtében.

Nósza! lóra pattan a legénység,
 S az erdőnek neki iramodnak,
 Puskaszóra és e látományra
 A kozákok mind megállapodnak;

Vélve, hogy tán nekik lest vetettek
 A szűk völgyben a magyar csatárok,
 Riadó zeng, csatarendben várják,
 Mikor csapnak rájuk a huszárok?

De ezek még hátra sem tekintve
 Bevágattak a sűrű erdőbe
 És utánok amugy serkentőül
 Hangzik egy pár ágyu dörrenése.

Boszankodva félig és nevetve
 A vitéz helységet megszállották,
 S a szegény birón elhegedülték
 A nagy világhírű muszka nótát.

ŐRÜLTEK SIRJA.

Észak hegyes vidékén ott, a hol
A Kárpát e hazába behajol,
Magára hagyva egy vadszikla áll.
Felhőkbe nyúló orma oly magas,
Hogy élő lény csak a királyi sas
S a zúgó felhő az, mi rája száll.

A szirt tövénél csendben, szabadon
Magános völgy, árnyas liget vagyon,
A völgy ölében szellők lengenek...
És a liget daloktól áradoz,
Miként ha volna lant, szentelt koboz,
Melyet szeliden megpenditenek.

E szüntelen zengő lant húrjai,
Melynek zengését oly jó hallani,
A kis pacsirta és a csalogány,
A dalt itt semmi sem zavarja meg,
Csupán a kő, melyet a fergeteg,
Letör magasan a bércz oldalán.

Igy áll a völgy. Fenn a tető pedig,
 Mely a felhők felé emelkedik,
 Nem mutat semminémű életet,
 A bevagdalt tető, a sas-orom,
 Melyen csak felhő száll meg olykoron :
 Sírkő gyanánt áll a vidék felett.

E sirkövön sötét felhő a gyász,
 Az irat rajt törés, rom, szakadás
 És a villámoktól bevagdalt jegyek,
 A mely jegyekből kiolvashatók
 A sir halotti, a vén századok,
 Melyek alatta sirba tüntenek.

Egy kissé lejjebb a tető alatt
 A bérczek arcza más képet mutat,
 Egy kis forrás ered szikláiból,
 Másképp a táj itt is örömtelen.
 Olyan miként a feldult arcz, melyen
 Szünetlenül a könnyek árja foly.

S nem messze hol e forrás felbuzog,
 Kiáll merészen egy vad sziklafok,
 Egy a mélység felé nyuló hegygyel ;
 Emelve rá egy kőkereszt vagyon,
 Hol minden reggel, minden alkonyon
 Egy ősz zarándok istenhez beszél.

A táj csöndes. A nap épen lement.
 Ott áll az ős setét mezében fent;
 Tekintetével szerte tétováz;
 Majd ég felé emelvén két kezét,
 Letérdepel... s ekép kel a beszéd,
 Eképen kel ajkáról a fohász:

„Elhagytam e földet s örömimet,
 A föld öröme engem nem derit,
 Itt állok én magasan e hegyen;
 Lépcső gyanánt szolgálnak e hegyek,
 Miként tehozzád közelebb megyek,
 Dicső atyám, felséges istenem!

Itt a magasban fényesebb a nap,
 A föld sötétebb és homályosabb.
 Megnyílnak itt az égi örömök,
 Hisz romjain a bércz szikláinak —
 Fényes neved vagyon fölmetszve csak,
 Fényes neved... a megszentelt... örök.

Keblem, miként egy jéglap oly hideg,
 Nem jön hozzá, nem látogatja meg
 A földiségnek bűnös melege;
 De annál fényesebben felragyog
 E sima jégtől a menny s csillagok
 Vezérvilágu szent szövethéke.

„Lelkem szabad, mint ide fenn a lég,
 Lefoszlott róla minden kötelék,
 Mely a földhöz csatolta szárnyait;
 Szabad szárnyakkal repülhet feléd,
 Ki a roppant világot építéd
 S a csillagoknak milliárdjait.

„Csak így lehet, csak így lehet nekem
 Körülbegnem a nagy tengeren,
 Bölcseséged végetlen tengerén,
 Hol minden lépten és minden nyomon,
 Az ég boltján, a kék hullámokon,
 Hogy jó s igaz vagy, csak azt látom én.“

Igy szólt az ősz fenkölt kebelével és
 Ha fel nem hangzik egy vad nevetés,
 Őrült kacaj, tovább beszélne még.
 „Tovább, tovább, hah, szép, szép, ha, ha, ha!
 Így szent beszédet nem hallék soha!
 Minden szó benne tiszta bölcsesség.“

Szól s föltekint a mélyből oda lenn
 Egy rémes arcz, a melyen végtelen
 Kín s fájdalomnak tűnik fel nyoma.
 Egy arcz, melyen sebeknek helye forr,
 Melyen csalódás, szenvedés, nyomor
 Mélyen rovott barázdákat vona.

Szab. lant.

„Ki vagy te? mond, ekép folytatva szól —
 A ki hazug beszédet olvasol
 A természet könyvének lapjain?
 Mig ott fent az istent magasztalod,
 Más dolgok mennek végbe itt alatt
 A föld színén, sötétlő hantjain.

Imént, nem régen fészkeből kikelt
 A kis madár s oly szépen énekelt,
 Hogy rá bámult az alkony és az est;
 Tán épen az istent magasztalá.
 Eljött az ölyv és szörnyen felfalá
 A lelkesedve zengő énekest.

Ez-e jósága?... s igazságáról
 Multam könyvének minden lapja szól —
 Előttem szent volt becsület serény
 Érettök vérem s éltem áldozám...
 S a becsület s erény aranyán
 Én a csalódást s hitszegést vevém.

Nem zúgolodtam és nem csüggedék,
 Gondoltam, hisz jó oda fenn az ég,
 Mindent, mi most egyszerre elveszett,
 Még visszaadja... a tengernyi bajt
 Öröm napokkal adja vissza majd,
 És kamatostul mindent megfizet.

S eljött a rég óhajtott perczenet:
 Föld és pokol egymással harczra kelt,
 A szörnyű harczban én is ott valék.
 Csatáztam... s azt nyerém jutalmul,
 Hogy a szabadság szent zászlóibul
 Egy tépett rongyot én is elhozék...

Ki vagy te, kinek most ily e harcz után
 Isten jósága zeng fel ajakán?
 Te ember nem vagy, ember nem lehet
 Olyan természetű, miként az eb,
 Mely annál nyájasabb s hűségesebb,
 Mentől* többet kinozták s szenvedett.

Mi gondolat szállá meg lelkemet?!..
 Hah! úgy van... úgy.. amott a bércz felett
 Az isten vagy, ki felszállasz s beszélsz...
 S minthogy az ember többé nem szeret,
 Magad magadnak dalt, dicséretet
 Mondandó, emberképet öltözel.

De szűmnek véled számadása van —“
 Így végzi — és örülten felrohan...
 Az ut sziklák közt jobbra-balra tér,
 De léptei az utat elhagyák,
 Miként a zerge, szitről-szirtre hág,
 Csak egy-két percz... s im a tetőre ér.

Ki alant áll a mindent láthatott,
 Hogy átölelvén az imádkozót,
 Mint ragadá le a mélység felé,
 S minő nyugodt volt az ősz remete
 Sugárzó arcza, szent tekintete,
 A mint azt buzgón éghez emelé.

Még küzdenek ... de im egy végrobaj,
 Egy zuhanás, egy tompa hang ujj —
 S a csendtörő zajgásnak vége van ...
 A zaj megszűnt, nem hallszik semmi, csak
 Véres nyomok, vérfoltok látszanak
 A bérczetőn, a meredek falon. •

A szörnyű zaj és zuhanás után,
 Elhallgatott a zengő csattogány
 A völgy ölén a lombornyó alatt.
 Oh szánó dalnok! kezd el újra, kezd
 Hő könyeiddel, jöjj el csendes est:
 Sirassátok meg a halottakat.

Mentovich Ferencs.

KI VAGY TE?

... **R**om, ember képiben,
 Egy történet-betű;
 Szélvészben lenyílt
 Szárnyatlan keselyű;

Egy sziklán összetört
 Zugó vihardarab,
 Melynek véghangjait
 Elnyeldesé a hab;

Egy tölgyön fenmaradt
 Utolsó kis levél,
 Melyhez hozzásuhint,
 Minden hitvány lehél.

Hazám a mult idő,
 Hajlékom a szabad.
 Az embert kerülöm
 Mint a sebesült vad.

S ha vágyol tudni tán,
 Hová lőn balkezem? —
 Tekints szét Bánátnak
 Vérázott mentiben...

S ott, honnan dicsőség
 Sugárzik vissza rám :
 Nagy - Sarló völgyein,
 Jobb lábam ott hagyám.

Emlékim : a csaták
 Vérseb-virágai;
 Elárult sziv s kebel
 Örök fájdalmai — ...

Tekintsd e főveget,
 Emlékezz és zokogj...
 Én a kilenczedik
 Zászlóalj rongya vagyok !

A HALDOKLÓ HUSZÁR.

Megsebesült huszár dől a domb fűvére,
Mint a lassu csermely, hosszan foly el vére:
Meghajlik a virág, a fehér piros lesz,
Halványan süt a hold, s az éjszaka csendes.

Tört kard oldalánál, lova áll mellette,
Síró hangon nyerit, mintha baja lenne;
Megeszmél a huszár s feltekint reája,
Meleg köny és vércsepp hull alá arczára.

„Hű lovam! jó lovam! el kell válnunk immár,
Szegény bús fejedre, ki tudja mi sors vár?
Idegen ország ez, Bécs város határa,
Sós a folyó vize, keserű szénája.“

„Ha elmaradsz tőlem, egyedül a sirban,
Csöndesen, békével, ugyan hogy nyughassam?
Szellő s villám nemzett huszár alá téged,
S itt még rád ülhetne egy toprongyos német.

Megöleli lovát, hosszan simogatja,
 Lelkét a multaknak emléken ringatja;
 Majd miként könyező felhők szivárványa
 Régi vidám kedve gyulad fel arczára.

„Hű lovam, jó lovam! jobb lesz/őjj velem te,
 Vágtassunk fel együtt a magas mennyekbe;
 És ha lehet osztrák még a mennyországban,
 Pokol fenekére kergessük le onnan.

S ha az ég tiszta lesz s nem lesz egyéb dolgunk
 Villámmal, hajnallal, széllal versenyt szálljunk;
 Mert a huszár szélvész, hajnal is, villám is,
 S csak lovával boldog még meunysországban is.

Elhallgat s tört kardját bedöfi szügyébe,
 Egy csermelylyé olvad saját s lova vére.
 Meghajlik a virág, a fehér piros lesz,
 Halványan süt a hold s az éjszaka csendes.

Gyulai Pál.

VIHARBAN. *)

Hová ragadtak lázas szenvedélyek? ...
 Én nem megyek ... nem ... csilapuljatok,
 Ti folytó lángok!.. vagy mit is beszélek?
 Igazságtok van, hogy kirentotok!

Hah féreg-ember!... künn vak éj borong,
 És a vihar vad orgonája szól,
 Lángnyelvet ölt az égi óriás
 Az orkán, ordít s te imádkozol.

Fölkelt talán a tigris kebleden?
 Mit lelked oly régen elaltatott?
 Ki a szabadba! el kell mondanom:
 Hazugság minden szózata!

Te megtagadtad lelked istenét
 S hol önző vágyad enyeleg veled,
 Ott, ott a fény- és kincshalom között
 Aludt el a lelkiösmereted.

*) A hazáruhára.

Hamisan szerzett minden birtokod!
 Kínpadra vitted embertársidat,
 Hogy a kiömlő vér hullámival,
 Tetted lemosd, és hizlald magadat.

A föld birája elnémult fölötted,
 Szived kigyóját régen altatod,
 Most, most, felébredt!... nyögysz, imádkozol,
 De az eget már meg nem csalhatod!

Nézd a viharnek égő ostorát,
 Halld mint kaczagja gyávaságodat.
 A zugó szélvész sírdalt énekel...
 Ugy-e de éget most egy gondolat?

Ugy-e fölébredt tompa mámorából
 Az öntudat melylyel megalkuvál?
 Fölébreszté őt a vészek zenéje
 S a vészzenében e nagy szó hallik:

A villám órkán égő ostorával
 Szétszaggatá a bűnök fátyolát,
 És embertársad a kor ördöginek
 Hon ára, szived gyökerére lát!

Az ember álnok! fénylepel takarja
 Gyilkos kezén a véres foltokat...
 Ki a szabadba! Isten adj erőt most,
 Dörgő vihart és lánghullámokat.

VILÁGOSVÁRI FEGYVERLETÉTEL.

Honnan jössz te oly leverten bús pajtás,
Egyik szemed mért sir jobban mint a más,
És arczodon mért látok oly bánatot,
Mintha elmúlt volna már a világod?

„Sirok pajtás, sirni fogok örökre,
Mig velem lesz a jó isten kegyelme,
Világosról hozom e nagy bánatot,
Mert hazámnak ottan mély sír ásatott.

Mi, kik hiven harczolánk a hazáért,
Halni kik készek valánk a jó ügyért:
Fegyverünket letettük a muszkának,
És engedtünk Görgei parancsának.

A nap épen akkoron alkonyodott,
És az egész sík magyar föld vérben volt,
Mintha sirt volna az isten maga is,
Hogy nem lesz már a földön egy magyar is.

És te jóságos isten ezt elnézted!
És a magyart eltemetni engedted!
Oly mély sirba, honnan nincs feltámadás;
Te is pajtás magadnak ily mély sírt áss.“

HONVÉD SIRJA.

Falu végen egy dombtető,
 Rajta terül a temető...
 Lány—fakereszt igen alatt,
 Alantabb az egyszerű hant.

Sok lány kijár a faluból,
 S a kedves sirján leborul,
 Csak egy barna szomorú lány
 Nem térdel senki sirhantján.

Haloványan egyedül áll,
 Mint a letört liliomszál,
 Vagy mint magános sírhalom,
 Melyet emelt a fájdalom.

„Letört virág! gyönyörű lány,
 Látom, hogy a kebeled fáj,
 Keress irt szűd fájdalmára,
 Borulj kedvesed sirjára.“

„Leborulnék, de nem lehet,
A sors neki sirt nem emelt ;
Mert a honvéd kit szerettem
Ott maradt az ütközetben.“

Tóth Kálmán.

MI LESZ BELŐLED...

Mi lesz belőled dicső Magyarország?!
 Mi lesz belőled szentelt drága hon!
 Alig villant meg örömöd sugára
 S im újra bú van halvány arczodon.

Alig vevéd fel egy két pillanatra
 Bibor ruhád, ünneplő köntösöd,
 Az ünnep elmúlt... és szent homlokodra
 Újból a gyásznak fátyolát kötöd.

Nagy ház a föld, s e házban Europa
 Egy tündöklően nagyszerű terem,
 Hol minden nemzet, minden nép hazája
 Főrangú hölgyként büszkén megjelen.

Minden hölgy arcát e fényes teremben
 Búval vegyült öröm ragyogja át,
 Neked vagyon csupán örömtelen bód,
 Neked van a leggyászolóbb ruhád.

Kérdezni fognak e fénylő teremben,
 A büszke nők — fényes testvéreid:
 Hol vannak, hogy oly egyszerűn jelensz meg,
 A drága gyöngyök — ékességeid ? ...

S felelni fogsz búsan s felelni foghatsz,
 Mint Róma hölgye egykoron felelt,
 Csakhogy nem mint ő — sugárzó szemekkel,
 A fájdalom vonván rájuk lepelt.

Reá mutatván a csaták helyére
 Eképen fogsz te felelni: „im
 Itt feküsznek mélyen, sírba ásva, :
 A drága gyöngyök, ékességeim!“

Mentovich Ferencs.

KMETY BÚCSUJA.

Im elbocsátlak, éltem hajója,
Hol állsz meg egykor? nem tudom.
Ha szép hazám eszembe felmerülsz,
Szívem verését sírva hallgatom.

Imádni téged szívem hevével
A táv ölében sem szűnök;
Fogadd legszentebb esküvésemet:
Külföld sem oltja láng szerelmemet.

Oh! légy imádott, dicső magyar föld,
Hol gondosan neveltetém.
S szabadságért fegyvert ragadtam én,
Csaták szent istenétől védetém.

És most a zsarnok sorsnak kezében
Szerelmem díja bújdosás,
A nagy világon—merre könyező
Szemeim látnak, futni kénytetem.

Maroknyi földet kivinni velem
Engedd határid ormiról;
Szivem viharja tán lecsendesül,
Ha szent földedből birhat vánkosúl.

MÉRRE TÜNTÉL.

Merre tűntél, hova lettél;
 Völgyek, halmok, szép virága,
 Mért halványulsz, miért hervadsz
 Erdők, berkek még zöld ága?
 Sírján kik elestek
 A véres csatákon
 Halott - koszorunak
 Hullatám virágom,
 S míg egy új tavasznak
 Piros fénye támad,
 Halovány színemmel
 Gyászolom hazámat.

Fényes hajnal, vidám hajnal,
 Régi arczod, fényed hol van?
 Tiszta kék ég, mért jelensz meg
 Oly korán setét palástban?
 Fényünk villogásán
 Halt el kardotoknak,

Szemeink a könytől
 Nem mosolyoghatnak.
 Szégyen és gyalázat
 Ég lelkünk haragján,
 Megtagadva tőlünk
 Boszuálló villám.

Játszi szellő, lenge szellő,
 Merre röpkedsz szárnyaiddal,
 Hová lőnek kísérőid
 Enyhe harmat és madárdal?

A dal hattyúének,
 A harmat könnye lett,
 Társim vér, sohajtás
 És átok levének,
 És viharra nővén
 Járom a világot;
 Szálljon a zsarnokra
 Vér, sohajtás, átok.

A RAB HALÁLA.

Kopogtatnak ajtómon... lelkemre
 Sejtelmek rózsás felhője száll;
 Azt suttogja egy sötét lakója
 Szenvedő lelkemnek: „a halál.”
 Kedves vendég... de hadd imádkozzam,
 Várj kevéssé, majd ajtót nyitok.
 Zsarnokok! egy percnyi szabadságot,
 Csak egy percnyit, a míg meghalok...!

Mi a börtön sötét éjszakája?
 Itten éltem át egy életet;
 Ifju voltam, szellemem szikrája
 Világított nekem nap helyett.
 De a mit nem vehetett el ember,
 Elrablák azt az évek, napok...
 Zsarnokok! egy percnyi szabadságot,
 Csak egy percnyit, a míg meghalok...!

Szabadságért éltem én örökké
 — De ki éli kedvén életét?

Rabbá lettem, s e kemény falak közt
 Összezuztam lelkem erejét!...
 Testvéremmé nőtt már itten a láncz:
 Nélküle tán menni se tudok;
 De azért egy percznyi szabadságot,
 Csak egy percznyit, a mig meghalok...!

Börtönömnek legelső vendége,
 Jöjj be hozzám, jószivű halál;
 Megadod te a mit emberek közt
 A nagy lélek sohasem talál.
 Jöjj be hozzám zarándok-ruhádban
 Te közös igénytelen barát.
 Zsarnokok! — egy percznyi rabságot még!
 Itt már az, ki szabadságot ad!...

V. J.

A HUSZÁR.

Út-porral fedve, fáradtan,
 Mily gyászos legény közelget ottan?
 Oly szomorúan bandikál előre,
 Mint-la nem is e világról jőne;

Sipkája szemébe vágva mélyen,
 Mély keserv és bánat ül szemében —
 Jobb kezében tört kard markolatja,
 A másikkal kis motyóját tartja. —

Durva inge egykor tán fehér volt,
 Most sötétlő rajt a szennyes vérfolt,
 Megkopott a veres nadrág szőre,
 Rongyos is volna már inneplőre.

De hisz neki nincsen vasárnapja,
 Nem is tudja hogy ma István-napja
 Éjjel nappal utaz szomjan, éhen,
 Megáll s körülnéz a faluvégen.

Szülőhelye tövig le van égve,
 Kormos falak barnulnak az égre,
 Alig látni embert—úgy megfogytak—
 De a sírok ott künn szaporodtak.

Verejtékét akkor letörülte,
 Talán egy pár könny is volt közöttte.
 S mint felhők közt egy magános csillag,
 A néptelen utczára kiballag.

Újra földve van a falu háza,
 Eresz alatt négy ember tanyáza,
 Beszélgetnek oly búsan, komdyan,
 Mint a kinek házában halott van.

Egy közülök az utast meglátja
 S így kiált rá: „Kend az János bátya?
 Szóljék már, hol veszi magát itten?
 Merre, honnan, hová? hová Isten!

„Hozott ám a balsors, melyre átok,
 Jó barátom, oda van azátok!“
 Így felelt ő keserűn pörgetve,
 Nevetése sirásnak jó lenne.

„Honnan jövök? árulás földéről,
 Meddig megyek? míg lábom ki nem dől.
 Huszár voltam, Isten katonája,
 Most úgy hívnak hogy: Kossuth kuttyája.

Hej Világos! átkozott világos!
 Miattad lett hirnevünk homályos,
 Itt gyalázott meg az isten adta..
 —Nem szólott, csak fogát csikorgatta.

Kis vártatva, mert a falu népe
 Kérte őt hogy még tovább beszélne,
 Így folytatta faderékra dőlve,
 S mindig többen gyűlöngtek körülte:

„Árulás volt... győztünk Zsolcza mellett,
 Győztünk, mégis hátra menni kellett,
 Holott kardunk győztes villámlása,
 A muszkának lett volna romlása.

Nem engedték üzni szedte-vette,
 Mig erejét ismét összeszedte,
 S most már ő jött üldözve utánunk,
 Aradig tiz harapást nem faltunk.

Több gondom volt fakó paripámra,
 Éhezett s fogyott a szegény pára,
 Egyre mindig marsban, soha ólban,
 Debreczenben lőtték ki alólam.

Világosnál összegyűlve álltunk,
 S azt hittük hogy vég-csatára szállunk,
 S mely előre mindig bátran rontott—
 Mi századunk képezte a frontot.

Front elébe nagysága*) kinyargal,
 Sápadt, arczczal, fényes kivont karddal —
 Szólni akart és lett nagy csendesség,
 Minden szava füleimbe cseng még:

„Fiaim! — szólt, bátor jó vitézek!
 Fáj a szívem, ha rátok nézek,
 Rátok, kikkel Nagy-Sarlónál voltam,
 Rátok, kikkel Szőny alatt harczoltam.

Dicsőség volt lelketek párnája,
 A nevetek — Isten katonája —
 Mert valátok mindig halni készek,
 Mi vár rátok? tudjátok-e! — szégyen. —

Üres szóra, pusztá ígéretre,
 A sereg már fegyverét letette;
 A sergeknek színe java, bátra, —
 Fiaim! még csak ti vagytok hátra.

De mit kiki fő kincsének tartott,
 Egyitők se adja át, a kardot!
 Szégyen arra a ki általadja,
 Elég ha megmarad markolatja.

*) Csurkó őrnagy.

És a zászlót, mely körül küzdöttünk,
S mely száz csatán lobogott felettünk,
Melyre szent szó: „szabadság” van írva,
Diadalként ellenség ne birja.

Tépjétek szét s rongyait vigyétek,
És legyen legszentebb ereklyétek;
Aztán menjen a ki merre akar,
Éljen a hon s az elárult magyar! “

Szólt az őrnagy, s mely ott volt mellette
Pisztolyát a légbe elsütötte,
A másiknak öldöklő hangjára
Zúzott fejjel dőlt hanyatt lovára.

Elszáguldott a paripa véle,
Lába lévén mindig kengyelébe,
Mi pediglen sírva káromkodtunk,
S markolatig tördestük el kardunk.

Aztán, mintha szeretőnk lett volna,
Szent zászlónkat megcsókoltuk sorba,
S szétszaggattuk, hogy ne kapja meg más,
Hajh! keserves volt a megosztozás!“

Elakadt itt szava a huszárnak,
Szemei is könnybe lábbadának;
Mert elfordult, hogy meg ne láthassák
A vén gyermek könnyei hullását.

Mondva aztán egy bús megáld istent!!
 Fogá vándorbotját és tovább ment,
 Nem kérdezték: hová? — mert szeméből
 Látták, nem pihen meg míg ki nem dől.

Árnyas helyen künn a faluvégen
 Három nagy sír van az erdőszélen,
 Nincs emléke, mintha sír se volna,
 Ötven honvéd nyugszik benne halva.

S itt a hol a bajtársak pihennek,
 A kifáradt harczfi itt pihent meg.
 Fejfája volt a kard markolatja,
 Szemfedője a zászló darabja.

Legyen álmod nyugodt kedves bajtárs,
 Sirod mellé emlékül nőtt e hárs,
 Bele vésve barátod hálája, ...
 Nem veszhet el magyarok hazája.

Orion.

A GÓLYA.

Megenyhült a lég, virúl a határ —
 S te ismét eljöttél jó madár.
 Az ócska fészket megigazitod,
 Hogy kikölthesd benne pelyhes magzatod.
 Csak vissza, vissza nincs itt kikelet!
 Az élet megfagyott, megdermedett.

Ne járj a mezőn, temető van ott,
 Ne menj a tóba, vértől áradott.
 S toronytetőn ha keressz menhelyet,
 Tűzes üszőkbe léphetsz — úgy lehet;
 Jobb lesz ha házamról elhurczolkodol —
 De hol fogsz találni nyughelyet — a hol
 Átok s kárhozat ne lakjanak — a hol
 Ne félj az ég s Isten nyilaitól?
 Csak vissza — vissza! rád dél szigetje vár,
 Te boldogabb vagy mint mi, jó madár!!
 Neked két hazát adott végzeted,
 Nekünk csak egy volt, az is elveszett.

Repülj vissza, s ha télen valahol
 A bujdosókkal találkozol, —
 Mond nékik, hogy pusztulunk, veszünk,
 Mint oldott kéve széthull nemzetünk!!!
 Sokra sír, sokra mély börtön borúl
 S kik élünk — járunk — búsan szótlanul.
 Ki teheti fölkel s elmegyen
 Új hazát keresni túl a tengeren.
 A menyasszony meddőségért eped,
 Szüle nem zokoghat magzatja felett!
 S a vének lelke örömmel eltelik,
 Hogy nem kell élni sok ideig.

Mond nekik ah! gyalázat reánk!!
 Nem elég hogy mint tölgy kivágatánk,
 A ledőlt fában őrlő szű lakik,
 Honfi honfira vádaskodik —
 Atya fiut, s testvér testvért elad!
 De erről mégis ne szóljon ajakad,
 Nehogy ki távol sír e nemzeten
 Azt megutálni legyen kénytelen.

Tompa Mihály.

RÁKÓCZI RODOSTÓBAN.

Bibor ajku hajnal, mely rózsabölcsőben
Szenderged álmait a közel jövőnek,
Ébredj föl, ébredj föl... a nap már kelőben
Hogy fényt ragyogjon a harmatos mezőre
S köszöntsd nevemben a szép Magyarországot.

És te szerelmes hold, ég örök vándora!
Ki méla bánattal haladsz a magasban,
Ha elszunnyadoz a csillagok tábora,
Tekints le a földre, mely szived alatt van
S köszöntsd nevemben a szép Magyarországot.

Aranyos felhőcske ott a láthatáron
Melyre a nyugvó nap lángoló csókot hint,
Pihenj meg egy kissé ama tört sugáron,
És fölleg-anyádhoz visszaszállva megint
Köszöntsd nevemben a szép Magyarországot.

Lengedez itt-ott már a tavaszi szellő,
Az erdő és liget remény színben virul,
Vándor gólyamadár! oh szállj nyugat felé
Bűbájos országok déli tájairól
S köszöntsd nevemben a szép Magyarországot.

Isten a magasban, magyarok istene!
Kiben erős hittel bizik a hontalan,
Hozzád könyörg az ég választott nemzete,
Hozzád a száműzött ébren s álmaiban
Áldva s köszöntve a szép Magyarországot.

Berndt Gáspár.

AZ ÉV UTOLSÓ NAPJÁN.

Ezüstarczával a havás vidék
 A nap aranyképében andalog,
 A haldokló nap búcsufénye ez
 Ég és föld színén visszamosolyog.
 Ismerd meg őt, ki még nem ösmered,
 Ez év, mely tőled fényben távozik:
 Setét napoknak tündér tűkre az...
 Ezernyolczszáz negyvenkilenczedik.

Vörös az ég kelet s nyugat felé,
 Az év talán megszúrta önszívét...
 Méltó akart lenni multjához, mely
 Véráradatból hordá öltönyét.
 A történetben egy levél leszen
 Ez év, mely bibor arczezal áldozik:
 Véres betűkkel lesz beírva... az
 Ezernyolczszáz negyvenkilenczedik.

Itt áll előttem a nyomorúság,
 Ott szent céljával az emberiség,

Mellette leng a fehér igazság,
 Ki annyiszor arczul veretteté!
 S jós ihletéssel, melyet kijelel,
 S bűvös ujjakkal mutat mindegyik:
 Ez év, mely ítéletét várja... az
 Ezernyolczszáz negyvenkilenczedik.

Kinn rónán, völgyön sűrű sirhalom...
 Avagy nem is halom, csak sírgödör...
 Mért hulltak ők el? Van-e, a kit e
 Megfejtethetlen kérdés nem gyötör?
 Ha nincs, legyen fölöttük sirhalom,
 — Mely századokon túl emelkedik —
 Aludtvéres arczával az év... az
 Ezernyolczszáz negyvenkilenczedik.

A hír s dicsőség éve haldokol!
 Van ki gyönyörrel andalog reá...
 Lefordított fáklyával a magyar
 Arczát előtte gyászszal takará.
 Ezeresztendő életednek ma
 Utolsó fénysugára elhűnyik...
 Ne feledd! E balsorssal teli év... az
 Ezernyolczszáz negyvenkilenczedik.

Tóth Endre.

BUSUL A MAGYAR.

Búsul a magyar hona állapotján,
De rejti könyeit s nem panaszol gyáván,
Mint villám-sujtott szirt, áll daczos hidegen,
Mintha seb nem volna a roncsolt kebelén.

A kegyencz-népek: szász, oláh, rác, horvát,
Kik érdembért kérnek, épen mint a szolgák,
A szász Szászországot, az oláh Dáciát,
A rác vajdaságot, a horvát Szláviát.

A magyar fészkéből hallgat kikergetve;
Ős kardjára ütne! az is el van törve,
Nézi az új osztályt Árpádnak hős halmán,
Keserűn kaczag fel, ajkába harapván.

A muszka vásárol győzelmet csak pénzen,
E gyávák kezében nem tarthat végtelen;
Kik dulják e hazát semmit nem véve föl,
Utóléretnek még a végzés kezétől.

A nemzetnek lelke Kossuthba letéve,
Ki a koronával más országba méne.
Vélemén Dembinszky, Bem, Batthyány s Perczel
S még egy-nehány ezer bajnok mfagyar s lengyel.

Eljönnek ők majd még Rákos szent terére
A szabad népeknek sergétől kísérve;
Újra építendők a szép ős magyar hont,
Mit árulás többé s az ármány meg nem ront.

RAB-NŐ.

Bajnok férj ölén szerettem
 Meg az életet,
 Lángolón szerettük egymást
 És a nemzetet...
 — Jött a zsarnok, s lánczba verte
 A szabad hazát,
 A véres harcz eltemette
 Szivem bajnokát,
 S lelkemben a fájdalom lőn,
 Mely még élve tart,
 Hogy könyörgjek a bitorra
 Nagy átokvihart.
 Járomhordó rab hazában
 Élni kárhozat:
 Én megöltem egyetlen egy
 Kis magzatomat!
 Hogy boldogtalan ne éljen —
 Át az életen;
 S e bűnért most súlyos rabláncz
 Csörög kezemen.
 Szent okom volt gyilkolásra,

Mert szerettem őt!
 Minden vércsepp hitrózsa lőn,
 Mely az égig nőtt.
 Hű nő, anya, hű honleány
 Voltam szüntelen:
 Holtam után szentül hiszem
 Üdvözületem.
 S csak az fáj, az sújtja lelkem
 Hogy angyal leszek;
 Minden szent érzelmet jobban
 Általérezek,
 S a menybe is fölviendvén
 Szent fájdalمامat,
 Melyet nekem a honvesztés
 Örök kinja ad, —
 Ha az isten nem könyörül
 S hazám rab marad,
 — Imádott hazám utáni
 Vértő bűm miatt,
 — Bár az angyalok mindnyájan
 Halhatatlanok,
 Én leszek az első angyal
 A ki meghalok!!!

Lisznyai.

NEMZETI DAL.

Fényben jött fel, gyászban ment le
A magyarnak csillaga,
Lelke akkor napvilág volt,
Most viharzó éjszaka !

Kardja sujtott mint a villám,
Porba sujtá ellenét,
Hirnevéről csoda-szó járt
A világon szerte-szét.

Piskinél és Kápolnánál,
Szolnoknál és ős Budán,
A mit ő tett nincs hasonló
A történet nyomdokán.

Jött a muszka s mert győzelmet
Fegyverének nem remélt,
Csak szavával, aranyával
Kerülte meg a vezért.

Ámde azért a magyarnak
Dicsősége szent maradt,
És bámulva zeng nevérl.
Napkelet és alkonyat.

Megmutatta a világnak
A magyar hogy mit tehet;
Nem nyomhat egy árulóért
Átok egész nemzetet.

A BAJNOK KEDVESE.

Setét éjjel setét ruhában.
 Ki jár a harczok mezején?
 Leány... leány ne költsd fel álmát,
 Rég alszik már a vőlegény.

A lányka sejti s fájdalmában,
 Szép arcza omló könybe vész;
 Az égben halvány hold tűnik föl,
 A földön halovány vitéz.

„Oh alszol már én vőlegényem!
 „Nem várhattál meg engemet?...
 „Egy éles kard hazád oltárán
 „Helyettem másnak jegyezett.

„Mily néma lőn beszédes ajkad,
 „És forró kebled mily hideg;
 „Ott a sírkő, ott a sírirat:
 „Tört kardod és vérző sebed.“

És ráborúl, hosszan csókolja.
Kinjában újra felriad;
A távolból mint hattyúének
Zúg a szélyelvert magyar had:

„Leány, leány, ne költsd fel álmát!
„Rég alszik már a vőlegény,
„Te elvesztetted hű szerelmed,
„Mi hont veszténk dicső estén!

„Orczádon tejszin rózsák nőttek,
„Rajta pirosak a honért;
„Te hjába öntél könyet érte,
„S ő hjába önte érte vért.“

Gy.

AZ INVALIDUS.

Inség facsarta könnyel
 Ezernyi gond között,
 Mankóval s tört kezekkel
 Bolygok, mint üldözött.

Csak isten az, ki tudja
 Csatákban kínjaim,
 Hazámért vérem folya,
 A holtak halmain.

Esőben, zord időben,
 Dühöngő éjeken,
 Villám közt és setétben,
 Állék ör-helyeken.
 A szomszág és éhség
 Voltak csak társaim,
 Csak rongy takarta mindig
 A földön tagjaim.

Gyakorta rémitének
 Halálnak nyílnak,

Kinoztak rossz kenyérnek
 Penész-falatjai.
 Vitéz s jó harczfi voltam
 Erőben s kedvben dús,
 Csak voltam, s most vagyok:
 Szegény invalidus.

Sebek miatt feküdtem
 Nagy fájdalmak között,
 Halálért esdekelttem
 S ő meg nem érkezett,
 De látva szenvedésim
 A sors, mint balzsamot
 Jútalmul adta nékem:
 E pár koldus-botot.

Bolyongok én már e honban,
 A melyet védtem volt,
 Melyért rohantam harczba,
 Melyért vérem kifolyt:
 Im! házról-házra járok
 Könyezve koldulok,
 Segítséget ohajtok,
 S csak szitkokat kapok.
 Zörgeték oh! segélyért
 Jó herczegemnél is,
 Kiért s kivel onték vért:
 S csak szitkot ad ez is;

S én, oh! viruló élttem,
Erőm, minden munkám,
S piruló drága vérem,
Hazámért áldozám.

Halljátok végső szómat
Síromnak széléről:
Hogy boldogulva látlak
Szívem nagyon őrülni.
Vigyázzatok, de majd, ha
Borúlnak az egek,
Vonuljatok ti vissza,
Ha hadra dob pereg.

SIRT AZ ANYÁM.

Sirt az anyám egykor értem,
Hogy a csatán elvéreztem,
• S addig sirt, míg szive szakadt
A búbanat sulya alatt.

Megtaláltak vérem felett
Vissza adták életemet,
Oh de mit ér így az élet,
— Két édesanyát könyezek...!

Nagy Lajos.

BAJNOKOK TEMETŐJÉN.

Itt elvérzett hőseink alusznak,
 Dísztelen por és göröngy alatt;
 Emlék helyett a könnyező alkony
 Vet reájok hosszú árnyakat,
 Sirjokon szálló vihar zugása
 Tán az egész világ sohajtása?

Állj meg magyar! a kopár halomnál
 És imádkozzál, mert szent e föld!
 Oh! imádkozz, hogy legyen jövődöd,
 Mint e sír, egykor tavaszi zöld;
 Hogy keljen a hamvokon sírvirág
 S öntözze néphála és szabadság.

Ti fénylámpák az éj homályában,
 Szelid hold, sugárzó csillagok!
 E rideg szomoru sirhalomra
 Rezgő ezüstoffyolt vontatok,
 A hon, nem adhatott szemfödélnek
 Fátyolt, annyi bátor gyermekének!...

PÁL GAZDA.

Pál gazda, hej Pál gazda! mit búsul kend?
 „Ne kérdezze: jobb volna már oda lent,
 Ej hiszen most minden éled, tavasz jó.
 „Tudom... tudom... fiam sirján virág nő.“

Pál gazda, hej Pál gazda! mit suttog kend?
 „Nincs is talán... nincs is isten oda fent.“
 Ej dehogy nincs, nézze hogy zöldül a fa.
 „Mikor száradt, őcsém volt rá akasztva!“

Nyugodjanak!... örvendjen, kit baj nem ért,
 Aztán mégis szép halni a hazáért.
 „Nem is az... oh nem... egyéb bánt engemet...
 Hej hiába! hej hiába haltak meg!“

Gyulai Pál.

A BÚS HÚSZÁR.

Leverten áll a bús huszár
 Az országrom felett;
 Szemében a tört napsugár,
 Csal égő könnyeket;
 Ez átká s csalfa üdve még,
 Mit számára hagyott az ég! —

Multjára búsan fölsohajt,
 Jövőre elborúl;
 Sorsán a néma fájdalom
 Panaszt csal ajkirúl: —
 Panaszát mely szivből ered,
 Nincs már kebel mely értse meg!

Véres szabadságharcz után,
 Hazája elveszett;
 Melyért vért s éltet áldozott,
 S oly sokat szenvedett:
 Hajh szép hazád meghalva már,
 Halj meg te is szegény huszár! —

Igába nyomta nemzetét,
 Véres visszavonás;
 Meggyilkolá becsülését
 Az ocsmány árulás: —
 Rád szolgaság bús napja vár,
 Hajh! miért élsz? szegény huszár! —

Melylyel hűn védte szent honát,
 Ah! hol van fegyvere?
 Melytől hon- s nemzet-gyilkoló
 Ellene remege:
 Koszorút nem nyersz rajta már,
 Elvesztéd azt szegény huszár. —

Lovát a mely szélként vitte
 Véres csatáiban;
 Mely büszkén járt, min ült ura,
 Hol a szép paripa?
 Elkinozva, igába jár;
 Kocsisa vagy szegény huszár! —

Elvéreztek bajtársai
 Dicsón a harczmezőn,
 Felettek mint élő szobor
 Ő ott áll könyvezőn:
 Kiket felejtés sírja zár,
 Te gyászolod szegény huszár! —

Kínzó rabságból visszajött
 Mint az ágról szakadt,
 De résztvevő kebelre, hajh — !
 Mely kevésre akadt;
 Ki hő kebelt feléje tár,
 Nem lel rokont a bús húsár! —

Temetve van hire, neve,
 Lehunytt fénycsillaga;
 Mint izzott vad hegy-völgy ölén,
 Bolyong a harcz fia: —
 Ki fénylett mint csillagsugár,
 Futó-csillag lett a húsár. —

Behegedtek mély sebei,
 De szíve még sebes,
 Gyógyírt reája enyhítőt,
 Ah! hasztalan keres: —
 Mit sorsa nyujt, méreg-pohár;
 Ez jutalmad szegény húsár! —

Ah! hol talál véd-menhelyet,
 És biztos nyugtanyát?
 Hol hű kebelt? mely oszsa meg
 Vele szent bánatát:
 Kinek szemén egy könnyű-ár,
 Gyógyírod lesz szegény húsár! —

Elhalt keblében már a hit,
El eszme s gondolat;
Nem ohajt többé, s nem eszmél,
Nincs rá föltámadat: —
Sírodra sem hull könnyűár,
Feledve vagy szegény húsár! —

CSONKA PETI.

Katona volt Peti szép Magyarországon,
Már jó régecske volt, még a jó világban. —
Addig vitézkedett, míg egy gránát darab
Komárom vár alatt csunyán beleakadt.

Hazajött nagy csonkán szülővárosába,
Nyári öltönyének szél volt jobb ujjába,
Ha kérdik baráti: „hol a kezed Peti?”
Kitlije lakatlan ujját odaveti.

KÉT BÉNA.

Jót—roszat megosztva e világon
Három kézzel járnak három lábon.

Üresen lóg a zeke bal ujjá,
A másik meg fa-mankóját húzza.

Mert a láb, mit így pótolni kellett,
Eltemetve van Kápolna mellett ;

S mert a kéz, mely nincs a zekeszárban
Isaszegnél maradt a csatában.

Nem csoda, hisz mindig előljártak,
Nekimentek az ágyu torkának ;

Ritkán löve, csak szuronyt szegezve
Rohantak a biztos győzelemre.

Nem értették a gyáva szót: hátra!
Hátokat az ellen soh' sem látta ;

Ámde arczok szinte elsötétült
S barna most is a csaták füstjétül;

Pedig az arcz nem rég oly piros volt
S oly vidám, mint hajnalban az égbolt;

Viseletük délczeg és negédes,
Egyik-egyik még alig húsz éves!

S most mindkettő isten nyomoréka,
Nincs kenyere, nincs hona, hajléka.

Nem koldulnak, arczuk is kiégne
A kemény szó sértő szégyenébe,;

De ha részvét hangján kérdeztetnek,
Büszke öntudattal így felelnek:

„Érdemjelül piros sapkát viselünk,
Kilenczedik zászlóalj volt a nevünk.“

S ki az a ki üresen bocsássa
Azt, kinek a harczban nem volt mása?

A jótétet megköszönve szépen,
A két béna ismét tovább mégyen.

Jót—roszat megosztva e világon,
Három kézzel járnak három lábon.

Bécsi Károly.

ALFÖLDI NÉPDAL.

Harmat csillog a rózsá-levelelen,
 Bánat fekszik az én bús lelkemen,
 Te tudod csak édes jó istenem,
 Éjjel-nappal, hogy én mért könyezem.

Reggel korán és hűs estalkonyon
 Andalgok a csendes Tiszaparton,
 Bésirom a habokba könyeim,
 Hogy így tán enyhülnek keserveim.

Honvéd, honvéd! lelkemnek mindene
 Te vagy szívem édes-bús gyötrelme,
 Imáim közt érted szent hála kél,
 Mert szeretett hazáért vérezél.

Ott hol vitéz őseidnek vére
 Omlott a szabadság szent földére :
 A virágzó völgyeken s halmokon
 Bús szellő leng a sírvirágokon.

Isten veled hősök unokája!
Legyen hazád nyugalom hazája!
Örököld viruljon sirhalmodon,
Hol érted s hazádért imádkozom.

Bernáth Gáspár.

DÓZSA LAJOS EMLÉKE.

Való tehát a hír, szegény jó testvérem,
 Hogy te is elestél a bús csatatéren!
 A bús csatatéren, hol király és haza
 Örök romlásunkra szembeszállott vala.

Oh! midőn mint boldog gyermek hajdanában,
 Játszadoztunk együtt atyánk udvarában,
 S majd mint érző ifjak fűztünk reményeket,
 Tisztelve a királyt, szeretve nemzetet,
 S mennyekig ragadt fel sok szép álmódásunk,
 Mért hogy nem lehettem a te oldalodnál,
 Testvérem! — utolsó szempillantásodnál!
 Hogy a dárda, a mely kebledet átdöfte,
 Járt volna az én szívemet is össze.
 Mért hogy, mint kik mindig egyaránt éreztünk,
 Nem egy kézcsapástól, nem egyszerre veszünk? !
 Oh a forradalom rémes egy szörnyeteg,
 Dúl, rombol és szertetép ezer sziveket.
 A cél, melyért te a harci sikra szálltál,
 Csalt, de nem az érzés, melytől lángra gyúltál

Hol vagy? Hamvaidat hiába keresem,
 Megmutatni senki sem tudja azt nekem.
 Sir föld? Vagy a vadak eledele lettél?...
 Csak annyit tudnak, hogy a csatán elestél.
 Elestél, elestél s hálátlan csatában!
 Hallgat rólad a hir széles e hazában;
 Oszlopot nem emel néked az utókor,
 Sőt talán fejedre hűtlen átkokat szór.
 Miért hogy hamvadat fel nem kereshetem,
 Fialat cserfával be nem ültethetem,
 És föl nem metszhetem annak oldalára:
 „Honért és királyért szent a hős halála!”
 Képzelem mint törtél harci tüztől égve
 Az oriás karu kemény ellenségre,
 Vitézid szétverve egyedül hagyának,
 Egyedül törél a kozákok hadának.
 Képzelem testedet összemarczongolva,
 Hány helyt járhatta át a muszkák golyója?!
 Mily kínos keserves lehetett halálod,
 Mig nemes lelked a mennyországba szállott.
 Te szomjas lehettél s nem volt egy barátod,
 A ki enyhítette volna szomjuságod;
 Kínokat szenvedtél s szülőd és testvéred
 Végső perczeidben nem vigasztalt téged!
 Vajjon az egekből lenézvén hazádra —
 Nem fog köny fakadni ott is szempilládra.
 Tán hazánk tavasza újra eljöhet még,
 Nem oly rossz a király a minek festették;

Ő is a népeknek adott szabadságot,
És a nemzeteknek jogfolytonosságot.
Ezt kívántuk mi is mindörökké ketten,
Ezért küzdél te oly kétségbeesetten.
Ha így tudta volna, királya mit akar,
Nem szállott volna ki csatára a magyar.
Elrendeztük volna ezt a szép országot,
Melyért annyi vér folyt, annyi hős csatázott.
A király és a haza összetartással
Egyetértett volna a jóban egymással;
De a félreértés folyt és foly szüntelen,
Mert sok keserűség van még a szivekben,
S annyiban boldognak mondhatod halálod,
Hogy nem kell siratnod szenvedő hazádat.

Dósa Dániel.

TARTALOM.

	Lap.
Szent fa	1.
Első hirnök	4.
Márczius 1848.	6.
Seine partján	8.
As új nemes	10.
Honfi dala	11.
Nemzeti rózsza	14.
Nyugot felől	15.
Sok gögös ur. <i>Szelestei László.</i>	17.
Pozsonyi várban. <i>Lévay József.</i>	19.
Egy apa, gyermeke születésekor. <i>Vecsei Sándor.</i>	23.
Egy gyermek született. <i>Szász K.</i>	25.
Olt partján. <i>Enyedi.</i>	28.
Körének. <i>Csapó Vilma.</i>	31.
Honáruolókhöz. <i>Vajda János.</i>	33.
A gyáva faj, a törpe lelkek. <i>Petőfi S.</i>	35.
A képzeletnek szárnya. <i>Mentovich F.</i>	37.
Föl. <i>Petőfi S.</i>	39.
Szabad sajtó. <i>Gy.</i>	41.
Lóra. <i>Arany J.</i>	43.
Előre. <i>Garay.</i>	44.
Szabadság.	46.
As éj és sárga szín. <i>J.</i>	48.
Szabad hajdu dala. <i>Arany J.</i>	49.
A Barrikádok embere. <i>Lauka G.</i>	51.
Eperjesen. <i>Kerényi.</i>	53.
Hazafi dal.	55.
Mi újság? <i>Vajda J.</i>	56.
Hadi lant. <i>Garai J.</i>	58.

	Lap.
Két ország ölelkezése. <i>Petőfi S.</i>	62.
Legmélyebb sír. <i>Schimbó G.</i>	65.
Kell-e hivatal? <i>Vajda J.</i>	66.
Kolossvárért, ápril. 9. 1848. <i>Gyulai P.</i>	69.
Induló dal. <i>Mihál Tóti.</i>	71.
Ha én király volnék. <i>Lévay J.</i>	73.
Magyarhonban.	74.
Bizony mondom. <i>Petőfi S.</i>	77.
Toborzó dal. <i>Pap Ignác.</i>	78.
Adjon Isten. <i>Vajda J.</i>	81.
A szabadság népdala. <i>Kócsi Gy.</i>	87.
Körültünk vagy tis ellenség. <i>Vajda J.</i>	89.
Föltámadott a tenger. <i>Petőfi S.</i>	92.
Összinte vallomás. <i>Rutkai Emil.</i>	94.
Bányászdal.	96.
Nagyjaink. <i>Tompa M.</i>	99.
Önkéntes dala. <i>Lissnyai K.</i>	103.
Bajta magyar.	104.
Székelyek.	106.
A szél. <i>Lévay J.</i>	108.
Ütött az óra. <i>G. F.</i>	109.
Induló.	111.
Honvéd dal. <i>Székes Pál.</i>	118.
Betük és ajkak. <i>Tompa M.</i>	116.
A vén zászlótartó. <i>Petőfi S.</i>	117.
Jön a muzsika. <i>Tompa M.</i>	120.
Magyar sereghöz. <i>Hiador.</i>	122.
A csatatéren. <i>Boglár.</i>	124.
Verik már a dobot.	125.
Egy életünk, egy halálunk. <i>Arany J.</i>	126.
Ki vagy te most? <i>Erdélyi J.</i>	128.
A varró leányhoz. <i>S. Gy.</i>	129.
Történet. <i>Tompa.</i>	131.
A néptörténet.	133.

	Lap.
Palócs toborzó.	134.
Palócs toborzó. (magyarosítva)	135.
Halovány katona.	136.
Hadi lant. <i>Zaldr.</i>	137.
Népdal.	139.
Ne higgy magyar. <i>Várfeki.</i>	141.
Magyar szabadság 1848-ban. <i>Garai J.</i>	144.
Hadnagy uram. <i>Gyulai P.</i>	146.
Két kovács.	147.
Ha bántanak.	149.
Harcsi dal. <i>Vörösmarty.</i>	150.
Lengyel és honvéd. <i>Zaldr.</i>	153.
Foly a vér. <i>Dóssa D.</i>	155.
Főiskola. <i>Hiador.</i>	156.
Egy haldokló a forradalomban. <i>Lévay J.</i>	158.
Harcslas dal.	160.
Csata előtt. <i>V. A.</i>	161.
Nézd a földet.	163.
Szabaddá lettél. <i>Garai J.</i>	164.
Honvéd-dalok.	167.
Verbung-nóta.	170.
Ápril 14-én 1849. <i>L. J.</i>	171.
Bem tábornokhoz. <i>Sz. M.</i>	173.
I-ső honvéd zászlóalj dala. <i>Székdés P.</i>	174.
Kossuth. <i>Lisnnyi K.</i>	177.
Perczel Mór.	180.
Guyon. <i>Hiador.</i>	182.
Bem. <i>T. D.</i>	184.
Dembinszky. <i>Hiador.</i>	185.
Zeyk Domokos. <i>Zajson.</i>	186.
A harmadik zászlóalj. <i>Jámbor P.</i>	189.
Tizenegyedik zászlóalj.	191.
A húszár. <i>Sárosi Gyula.</i>	194.
Új szabadság. <i>Sárosi Gy.</i>	197.

	Lap.
A szeressán. <i>T. K.</i>	209.
A lugosi csata.	215.
Húszár kaland. <i>T.</i>	223.
Szolnok mellett. <i>Bajza J.</i>	231.
Fringia. <i>Berecs K.</i>	234.
Musska járásból..	236.
Örültek sirja. <i>Mentovich F.</i>	238.
Ki vagy te?	245.
Haldokló húszár. <i>Gyulai.</i>	247.
Viharban.	249.
Világosi fegyverletétel.	251.
Honvéd sirja. <i>Tóth K.</i>	253.
Mi lesz belőled? <i>Mentovich F.</i>	255.
Kmetti búcsuja.	257.
Merre tűnél?	259.
Rab halála. <i>V. J.</i>	261.
A húszár. <i>Orion.</i>	263.
A gólya. <i>Tompa M.</i>	269.
Rákóczi Rodostóban. <i>Bernád G.</i>	271.
Az év utolsó napján. <i>Tóth K.</i>	273.
Búsul a magyar.	275.
Rab nő. <i>Lissnyai.</i>	277.
Nemzeti dal.	279.
A bajnok kedvese. <i>Gy.</i>	281.
Az invalidus.	283.
Sírt az anyám. <i>Nagy Lajos.</i>	286.
Bajnokok temetőjén.	287.
Pál gasda. <i>Gyulai P.</i>	288.
A bús húszár.	289.
Csonka Peti.	293.
Két béna. <i>Bérczi Károly.</i>	294.
Alföldi népdal. <i>Bernáth Gáspár.</i>	296.
Dózsa Lajos emléke. <i>Dózsa D.</i>	298.

PH
3164
.H5
B68
1873

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES

0315046206

